

BELÜGYMINISZTERIUM

10--22/10/1973.

5.

**A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK**

10. számú

UTASÍTÁSA

és

A LEGFŐBB ÜGYÉSZ

7/1973. számú

UTASÍTÁSA

ÁBTL - 4.2 - 10 - 22/10/1973 /1

TÁRGYMUTATÓ

10/1973. BM számú utasítás	1— 67 oldal
Utasítás tartalomjegyzéke	69— 72 oldal
7/1973. Legf. Ü. számú utasítás	73—117 oldal
Utasítás tartalomjegyzéke	119—120 oldal
Jegyzet	121—128 oldal

10—22/10/1973.

**A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK**

10. számú

UTASÍTÁSA

a bűnügyek rendőri nyomozásáról

Budapest, 1973. évi szeptember hó 25-én.

Társadalmunk fejlődése, a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás továbbbi hatékonyságának növelése szükségessé tette a büntető eljárásról szóló 1973. évi I. számú törvény (a továbbiakban: Be.) megalkotását. E törvény a büntető eljárás egyszerűsítésével, gyorsításával növeli a bűnüldözés eredményességét, fokozottabban biztosítja a szocialista törvényesség, a személyi szabadság, az egyéb állampolgári jogok garanciáit, a védelem jogainak érvényesülését, a büntető eljárás alá vont személy és a sértett jogainak hatékonyabb védelmét. A törvény céljának és a büntető eljárás alapelveinek, valamint a nyomozó hatóságok e törvényben meghatározott feladatának megvalósítása a rendőri szervek alapvető kötelessége. Ennek érdekében a bűnügyek nyomozása során a Be. rendelkezéseit, a büntető jogalkalmazás jogpolitikai elveit és a bűnüldözéssel kapcsolatos rendeleteket, parancsokat, utasításokat maradéktalanul érvényesíteni kell.

A rendőrség nyomozó hatóságai (szervei) egységes gyakorlatának kialakítása érdekében kiadom az alábbi

u t a s í t á s t:

I. FEJEZET

A NYOMOZÓ HATÓSÁG

A nyomozó hatóság feladata, hatásköre és illetékessége

1. A rendőrség a Be. 16. §-ában meghatározott feladatát a Be., a belügyminiszter és helyettesei által a bűnügyek nyomozására vonatkozóan kiadott parancsok és utasítások alapján teljesíti.
2. (1) A rendőrség nyomozó hatóságai hatáskörét és illetékességét a 02/1972. számú belügyminiszterhelyettesi parancs határozza meg. Azokat a bűncselekményeket, amelyeknek nyomozása az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozik, az 1/1973. Legf. Ü.-BM. számú közös utasítás tartalmazza.

(2) A nyomozó hatóságok az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozó bűncselekmények elkövetése miatt náluk tett, vagy hozzájuk küldött feljelentéseket és ezek anyagát — a feljelentés kapcsán fogatosított halaszthatatlan nyomozási cselekmények végrehajtása során keletkezett bizonyítási eszközök csatolásával — haladéktalanul kötelesek az illetékes megyei (fővárosi) főügyészségnek, illetve katonai ügyészségnek megküldeni.

(3) A pénzügyi bűncselekmények nyomozását a vám- és pénzügyőrség külön jogszabály szerint végzi.

(4) A nyomozó hatóság a nyomozás során hatáskörét és illetékességét hivatalból köteles vizsgálni. Ha a nyomozó hatóság hatáskörének, vagy illetékességének hiányát állapítja meg — a halaszthatatlan nyomozási cselekmények teljesítése után — az iratokat a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságnak küldi meg.

(5) Illetékességi összeütközés esetén a felettes nyomozó hatóság vezetője [Utasítás 7. pont (6) bek.] dönt.

Ügyek egyesítése, elkülönítése

3. (1) Az ügy helyes eldöntése, a tényállás hiánytalan tisztázása végett, valamint az eljárás gazdaságossági szempontjaira is figyelemmel, a bűncselekmény, továbbá az összefüggő bűncselekmények valamennyi elkövetőjét — ideértve a feljelentési kötelezettség elmulasztóját, a bűnpártolót, az orgazdát is — egy eljárásban kell felelősségre vonni.

(2) Egyesíteni, vagyis az ugyanazon, vagy más nyomozó hatóságnál eredetileg külön-külön indult büntető ügyeket összevonni akkor lehet, ha

a) az (1) bekezdésben megjelölt feltételek fennállnak;

b) az eljárás tárgyra, vagy a résztvevők (elsősorban a gyanúsított és a sértett) személyére tekintettel vagy egyéb okból az egyesítés célszerű.

4. (1) Ha a gyanúsítottak nagy száma, vagy egyéb ok, valamennyi bűncselekmény, vagy a bűncselekmény valamennyi elkövetője cselekményének egy eljárásban történő nyomozását jelentősen nehezítené, az egyesítést mellőzni kell, illetve az ilyen ügyeket el kell különíteni.

(2) A bűnügyeket elsősorban akkor kell elkülöníteni, ha a nyomozás olyan más bűncselekményt, vagy bűncselekményeket is feltár, amelyek elkövetőinek cselekménye a nyomozás elrendeléséhez alapul szolgáló tényekkel szorosan nem függ össze.

(3) Azokat, akiknek a bűncselekménye — az eset összes körülményeire tekintettel — a társadalomra kisebb fokban veszélyes, külön eljárásban lehet felelősségre vonni akkor is, ha bűncselekményük együttes elbírálása személyi, vagy tárgyi összefüggés folytán egyébként indokolt lenne.

5. (1) Az ügyek egyesítését és elkülönítését a célszerűsége figyelemmel kell eldönteni. A döntésnél azt kell vizsgálni, hogy a bűncselekmények felderítése, illetve a bűncselekmény elkövetőinek felelősségre vonása egy, vagy több eljárásban oldható-e meg könnyebben, eredményesebben és gazdaságosabban.

(2) Az ügyek egyesítése, elkülönítése esetében a nyomozás határidejének kezdő napját a korábban elrendelt nyomozási határidő kezdő napjától kell számítani.

(3) Az ügyek egyesítését és elkülönítését határozattal kell elrendelni.

A nyomozó hatóság tagjának kizárása

6. A nyomozásban nem vehet részt a nyomozó hatóságnak az a tagja:

- a) aki az ügyben mint terhelt, vagy védő, továbbá mint sértett, feljelentő, vagy mint ezek képviselője vesz, vagy vett részt, valamint a felsoroltaknak a Btk. 114. §-ában megjelölt hozzátartozója;
- b) aki az ügyben mint tanú, szakértő vesz, vagy vett részt;
- c) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható;
- d) aki az ügyben mint bíró járt el, vagy az eljáró bírónak a Btk. 114. §-ában megjelölt hozzátartozója;
- e) perújítás során elrendelt nyomozásban az, aki az alapügyben eljár.

7. (1) A nyomozó hatóság tagja a vele szemben fennforgó kizárási okot haladéktalanul köteles vezetőjének jelenteni, aki a jelentés alapján dönt a kizárásról.

(2) Nem teljesítheti a nyomozást az a nyomozó hatóság, amelynek vezetőjével szemben az Utasítás 6. pont a) alpontjában szereplő kizáró ok forog fenn.

(3) Nem kizárási ok az Utasítás 48. pontjában meghatározott jelentés, illetőleg feljelentés.

(4) A nyomozó hatóság vezetője saját hatáskörében intézkedik a területén lévő más nyomozó hatóság kijelölése iránt, ennek hiányában a felettes nyomozó hatóság vezetőjéhez fordul.

(5) A nyomozó hatóság vezetője a szolgálati út betartásával a felettes nyomozó hatóság vezetőjének köteles jelenteni, ha vele szemben kizárási ok forog fenn. A nyomozó hatóság vezetője által bejelentett, vagy őt érintő kizárás kérdésében a felettes nyomozó hatóság vezetője dönt. Amennyiben a kizárást indokoltnak találja, alárendelt más nyomozó hatóságot utasít a nyomozás teljesítésére.

(6) Felettes nyomozó hatóság vezetője alatt — a kizárás kérdésében — a következőket kell érteni:

- járási (városi, kerületi) kapitányságok állományába tartozók esetében: a kapitányság vezetőjét;
- a kapitányságvezető (helyettese) esetében: a főkapitányság vezetőjét;
- főkapitánysági beosztottak tekintetében: a főkapitányság vezetőjét;
- a főkapitányság vezetője (helyettese) esetében: a BM illetékes miniszterhelyettesét.

(7) A kizárási ok bejelentésének elmulasztásáért, vagy késedelmes teljesítéséért a nyomozó hatóság tagja, illetve vezetője — ha a kizáró ok vele szemben forog fenn — fegyelmi és anyagi felelősséggel tartozik.

(8) A kizárási okot az ügyész, a sértett, a sértett képviselője, a gyanúsított és a védő is bejelentheti.

8. (1) A nyomozó hatóság tagja, ha a vele szemben fennforgó kizárási okot maga jelentette be, bejelentése elintézéséig az ügyben nyomozási cselekményt nem foganatosíthat.

(2) A nyomozó hatóság tagja, ha a kizárási okot nem maga jelentette be, a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, azonban a halaszthatatlan sürgős esetet kivéve kényszerintézkedést nem alkalmazhat.

(3) A nyomozó hatóság tagja a (2) bekezdés esetén korlátozás nélkül járhat el, ha a bejelentő a kizárás megtagadása után az eljárás ugyanazon szakaszában kizárásra irányuló újabb bejelentést tesz.

(4) A nyomozó hatóság tagjának kizárására vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a jegyzőkönyvvezetőre is.

II. FEJEZET

A BIZONYÍTÁS

A tanú vallomása

9. (1) A tanú bevonására, jogaira, kötelezettségeire, a tanú kihallgatásának általános szabályaira és a tanúzás akadályaira a Be. 62—67. §-ai az irányadók.

(2) A tanút minden kihallgatása alkalmával és a szembesítés megkezdése előtt is figyelmeztetni kell a mentességi jogára. Ha a tanú vallomástételének a Be. 65. §-a szerint akadálya nincs, vagy a vallomástételt megtagadhatja, de mentességével nem kíván élni, az igazmondásra és a hamis tanúzás következményeire figyelmeztetni kell. A mentességre való figyelmeztetésnek és a tanú erre adott nyilatkozatának a jegyzőkönyvből ki kell tűnni. Ha a tanú mentessége kihallgatása során derül ki, erre őt figyelmeztetni kell. Gyermekkorú személy tanúkihallgatása esetén a hamis tanúzás törvényes következményeire történő figyelmeztetést mellőzni kell.

(3) A mentesség fennállásáról az eljárást folytató nyomozó hatóság dönt. Ezért a tanú azokra a kérdésekre a vallomást nem tagadhatja meg, amelyek a mentesség eldöntéséhez szükségesek.

(4) A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell, hogy a tanú az általa elmondottakról honnan, milyen módon szerzett tudomást.

(5) A tanú kihallgatását lehetőleg úgy kell foganatosítani, hogy újabb kihallgatása ne váljon szükségessé. Ismételt kihallgatása esetén, ha vallomása az előző kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvbe folytatólagosan kerül rögzítésre, az egyéb személyi adatok mellőzésével csak a tanú nevét, a kihallgatás helyét és idejét kell feltüntetni.

(6) A tanú kérésére a nyomozó hatóság előtt történt megjelénéséről és az ott eltöltött időről igazolást kell adni.

(7) A tanú figyelmét fel kell hívni, hogy igényelheti a megjelénésével kapcsolatban felmerült költségei megtérítését. Amennyiben ezt igényli, költségeit (utazás, szállás, átlagkereset, ellátás) az 1/1969. (I. 8.) IM. számú rendelet alapján kell megállapítani és megtéríteni.

A szakvélemény

10. (1) A büntető eljárásban a felderítés eredményessége és a tényállás hiánytalan megállapítása érdekében, a törvényben meghatározott feltételek esetén szakértő (szaktanácsadó) vesz részt. (Be. 68—79. §.) Szakértő kirendelésére az eljáró nyomozó hatóság vezetője jogosult. A szakértő kirendelése iránt nyomban a kirendelés szükségességének felmerülésekor kell intézkedni.

(2) Szakértő kirendelése történhet: erről szóló külön határozatban; halaszthatatlan nyomozási cselekmény esetén, valamint ha a kirendelést folyamatban lévő ügyben felmerült valamely sürgős körülmény indokolja, szóban, — szükség esetén távbeszélő útján. Szóbeli kirendelés esetén a kirendelésről szóló határozatot arról a nyomozási cselekményről felvett jegyzőkönyvbe kell foglalni, melynél a szakértő közreműködött. Szaktanácsadó igénybevétele külön határozat nélkül történik.

(3) A határozatban pontosan meg kell jelölni; a vizsgálat tárgyát, a szakértő által megválaszolandó kérdéseket; a szakértőnek a szakvélemény elkészítéséhez rendelkezésére bocsátott anyagokat és azt, hogy a szakvéleményt szóban vagy írásban és milyen időre kell előterjesztenie. A szakértő figyelmét fel kell hívni a Be. 81. §. (1) és (2) bekezdésében foglalt következményekre.

(4) A szakértő kirendeléséről, valamint az eljáró szakértő kijelöléséről a gyanúsítottat és a védőt értesíteni kell.

(5) A szakértői vizsgálat tartama alatt a nyomozást folytatni kell. A szakértőt nyomozási cselekmények foganatosításával megbízni nem lehet. A nyomozás során felmerült újabb adatokat — amennyiben a szakvéleményt befolyásolhatják — a szakértő rendelkezésére kell bocsátani.

(6) A nyomozó hatóság eljáró tagja a szakértői tevékenység figyelemmel kísérése során köteles meggyőződni, hogy a szakértő az átadott tárgyak kezelésére, vizsgálatára visszaszolgáltattására, részleges megváltoztathatóságára, vagy megsemmisíthetőségére vonatkozó rendelkezéseket megtartja-e.

(7) A nyomozó hatóság tagjának biztosítani kell, hogy a szakértő ténykedése a kirendelő határozatban megjelölt kérdéseken túl ne terjedjen, más szakágakhoz tartozó szakkérdések elbírálására ne térjen ki. Ha az ügyben különböző szakághoz tartozó szakértők működnek közre, azt is biztosítani kell, hogy együttműködésük összehangolt, célirányos legyen.

(8) Amennyiben az igénybe vett szakértő (szaktanácsadó) felmentését indokolt okból kéri, kérelmét teljesíteni kell.

11. (1) A szakértői vizsgálat elrendelését a vizsgálatnak alávetett személlyel közölni kell. Figyelmét fel kell hívni arra, hogy a szakértői vizsgálatnak köteles magát alávetni. Ha erre nem haj-

landó, a gyanúsítottat a vizsgálat tűrésére kényszeríteni lehet, a tanút és a sértettet pedig rendbírsággal lehet sújtani.

(2) A vizsgálat foganatosításánál rendszerint csak a nyomozó hatóság eljáró tagja és a vizsgálatot folytató szakértő lehet jelen. Indokolt esetben — pl. a vizsgált személy öntudatlan állapotban van, vagy őt a vizsgálat tűrésére kényszeríteni kellett — hatósági tanúkat lehet alkalmazni. A vizsgálatnál, ha az lemeztelepített élő ember testének megsemmisítésével jár, a szakértő kivételével csak a vizsgálatnak alávetettel azonos nemű személyek lehetnek jelen.

(3) Amennyiben a szakértői vizsgálatnál hatósági tanúk is közreműködnek, ezt a szakvéleményben a tanúk személyi adatainak megjelölésével fel kell tüntetni.

12. (1) A szakértő szakvéleményét, a szaktanácsadó a lefolytatott vizsgálatának eredményét, a szakkérdésben adott felvilágosítást a kirendelő hatóság rendelkezéseinek megfelelően szóban, vagy írásban köteles előterjeszteni.

(2) A szakértőnek szóban előadott szakvéleményét és a szaktanácsadó által szóban közölteket jegyzőkönyvbe kell foglalni.

13. (1) Ha a szakértő a szakvéleményt írásban nyújtja be, a gyanúsítottat és a védőt értesíteni kell, hogy a szakvéleményt megtekinthetik. Ha a szakértő a szakvéleményt szóban terjeszti elő, vagy a hatóság a szakvélemény benyújtása után a szakértőt szóban is meghallgatja, ennek időpontjáról a gyanúsítottat és a védőt értesíteni kell kivéve, ha a késedelem veszéllyel jár.

(2) Az előterjesztett szakvélemény megtekintését az érdekelték részére a nyomozás iratainak ismertetése előtt olyan időpontban kell biztosítani, hogy a szakvéleményre vonatkozó indítványaik, észrevételeik teljesítése — indokoltságuk esetén — a nyomozás befejezését ne késleltesse.

(3) Az érdekelték a szakvéleményre vonatkozó észrevételeiket, indítványukat írásban terjeszthetik elő, vagy jegyzőkönyvbe mondhatják. Jegyzőkönyvbe foglalás esetén rögzíteni kell a szakvélemény ismertetésének tényét, a védőhöz és a gyanúsított-hoz jogaikkal kapcsolatban intézett figyelmeztetést és ezeknek a szakvéleményre adott nyilatkozatait. Hasonlóan kell eljárni a szakvélemény ismertetésénél jelenlevő szakértőnek a hozzá intézett kérdésekre adott kiegészítő véleményét, illetve válaszát illetően is.

(4) A szakvéleményre vonatkozó indítványok, észrevételek tekintetében az Utasítás 61. pontjának (15) bekezdésében foglaltakat kell értelemszerűen alkalmazni.

(5) A nyomozó hatóság köteles ügyelni arra, hogy ne vegyen részt a nyomozásban olyan szakértő (szaktanácsadó), akivel szemben a Be. 71. §-ának (1) bekezdésében felsorolt valamely kizárási ok fennáll. Ha a szakértő (szaktanácsadó) a közreműködést mentességre hivatkozással megtagadja, szóban előadott indokait jegyzőkönyvbe kell foglalni. A mentesség elbírálására a Be. 65—66. §-ában foglaltakat értelemszerűen alkalmazni kell.

14. A szakértőkkel kapcsolatos részletes szabályokat a Be. 404. § (1) bek. b) és c) pontja alapján kiadott külön jogszabály tartalmazza.

A szemle

15. (1) A szemle tartása iránt (Be. 84. §) késedelem nélkül kell intézkedni, ha a késedelem a szemle tárgya, a fellelhető tárgyi bizonyítékok megváltozásának, megsemmisülésének veszélyével fenyeget.

(2) Az illetékes nyomozó hatóság intézkedéséig minden rendőri szerv köteles gondoskodni a bűncselekménnyel összefüggő nyomok, illetve a helyszín érintetlenségéről. Biztosítani kell az emberélet, a testi épség, valamint az anyagi javak mentését és megővését is.

(3) A szemlénél — saját döntésétől függően — jelen lehet, észrevételt tehet és indítványt terjeszthet elő a gyanúsított, a védő és a sértett, akiket a fogatanatosítás helyéről és idejéről kellő időben értesíteni kell. Értesítésük csak akkor mellőzhető, ha a késedelem veszélytel jár.

(4) A szemlének mindenki köteles magát alávetni, a birtokában lévő tárgyakat pedig a szemle céljából rendelkezésre bocsátani. Ez alól azok sem kivételek, akik az ügyben a Be. 66. §-a alapján a tanúvallomás megtagadására jogosultak.

(5) A szemle során készített rajzokat, vázlatokat, kép-, mozgókép- és hangfelvételeket a jegyzőkönyvhöz kell csatolni. Ezek készítésének a jegyzőkönyvből ki kell tűnni.

A bizonyítási kísérlet

16. (1) A bizonyítási kísérletnél (Be. 85. §) — saját döntése alapján, — jelen lehet és azzal kapcsolatban észrevételt tehet, valamint indítványt terjeszthet elő a gyanúsított, a védő, továbbá a sérített, akiket a bizonyítási kísérlet helyéről, idejéről kellő időben értesíteni kell. Az értesítés csak akkor mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár.

(2) A bizonyítási kísérlet megtartása előtt szükség esetén gondoskodni kell olyan körülmény előállításáról, létrehozásáról, amelyek között az adott esemény, vagy jelenség létrejöhetett, illetve megtörténhetett.

(3) A bizonyítási kísérletről jegyzőkönyvet kell készíteni, melynek tartalmaznia kell a bizonyítási kísérleten jelen lévő személyek megnevezését, a kísérlet lefolytatásának módját, illetve eredményeit.

(4) A bizonyítási kísérleten készített helyszínrajzokat, vázlatokat, kép-, mozgókép- és hangfelvételeket a jegyzőkönyvhöz kell csatolni. Ezek készítésének a jegyzőkönyvből ki kell tűnni.

A felismerésre bemutatás

17. (1) A felismerésre bemutatás (Be. 86. §) előtt a felismerő személyt (gyanúsítottat, illetőleg tanút) a hamis vád, illetve a hamis tanúzás következményeire figyelmeztetni kell.

(2) Azt, akinek személyt, vagy tárgyat mutatnak be, előzetesen gyanúsítottként, vagy tanúként ki kell hallgatni arra, hogy a kérdéses személyt, vagy tárgyat milyen körülmények között észlelte, s hogy azokat milyen ismerveik, sajátosságaik alapján ismerné fel.

(3) A felismerésre bemutatást lehetőleg ugyanolyan körülmények között kell végrehajtani, mint amilyenek között a felismerő a bemutatásra kerülő személyt vagy tárgyat észlelte.

(4) Azt, akit felismerésre bemutatnak, a bemutatás előtt fel kell hívni, hogy a bemutatásra kerülő személyek között tetszése szerinti helyen foglaljon helyet. E közlésnek és az elhelyezkedés megjelölésének a jegyzőkönyvből ki kell tűnnie. A felismerésre

együttesen bemutatott személyekről — ha ez lehetséges — fényképfelvételt kell készíteni.

(5) A felismerésre bemutatott személyt vagy tárgyat több — legalább három — hozzá hasonló külsejű személy, illetve tárgy között kell a felismerőnek bemutatni.

(6) Személy, vagy tárgy felismerésre bemutatása történhet fénykép-, vagy filmfelvétel alapján is. Fénykép bemutatása esetén a bemutatásra kerülő személy vagy tárgy fényképét több — legalább három — hozzá hasonló külsejű személy vagy tárgy fényképe között kell elhelyezni és a fényképeket sorszámmal kell ellátni. A fényképeket a jegyzőkönyvben a felismerőnek történt bemutatásuk előtt véglegesen rögzíteni kell. Album alkalmazása esetén az egyes személyek vagy tárgyak fényképeit megnevezés nélkül, sorszámmal kell megjelölni.

(7) A felismerésre bemutatásnál a gyanúsított, a védő és a sértett — a saját döntése alapján — jelen lehet és ott észrevételt tehet, vagy indítványt terjeszthet elő. Őket a felismerésre bemutatás helyéről és idejéről kellő időben értesíteni kell. Az értesítés csak akkor mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár.

(8) Ha a személyt vagy a tárgyat a felismerő a bemutatott személyek, illetve tárgyak egyikében felismerte, nyilatkoznia kell arra, hogy milyen ismérvek alapján jutott a felismerésre.

(9) A felismerésre bemutatásnál ráutaló kérdéseket feltenni, a felismerőt bármiként befolyásolni tilos.

(10) Ha a felismerés több személytől várható, minden egyes felismerővel a felismerésre bemutatást külön-külön kell lefolytatni úgy, hogy a felismerők egymást ne befolyásolhassák.

(11) A felismerésre bemutatásról felvett jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a cselekmény fogatosítása helyét, idejét, a felismerésben résztvevők személyi adatait, tárgy felismerésénél a bemutatásra került tárgyak adatait, a bemutatás lefolyását, körülményeit és eredményét.

Szembesítés

18. (1) A gyanúsítottak, illetve a gyanúsított és a tanú, valamint a tanúk vallomása közötti ellentétet szükség esetén szembesítéssel tisztázni kell.

(2) Nem lehet szembesíteni azt, akit a Be. 65. § alapján tanúként kihallgatni nem lehet, illetve azt, aki a Be. 66. § (1) bekezdésében meghatározott mentességére hivatkozással a tanúvallomást indokoltan megtagadja. A tanút más tanúval, vagy a gyanúsítottal történő szembesítése előtt az igazmondásra, illetve a hamis tanúzás következményeire figyelmeztetni kell. A figyelmeztetést és az arra adott választ jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(3) Ha több gyanúsított, vagy tanú szembesítése szükséges, az ellentétes vallomást tevőket egyenként kell szembesíteni.

(4) A szembesítés megkezdésekor a szembesítetteket nyilatkoztatni kell arra, hogy ismerik-e egymást, s ha igen, honnan, továbbá hogy milyen viszonyban vannak egymással. Ezt követően a vallomásaikban lévő ellenmondásaikra külön-külön kell őket nyilatkoztatni. Nyilatkozataik megtétele után a szembesítés vezetőjének engedélyével kérdéseket intézhetnek egymáshoz.

(5) A szembesítés során, annak eredményessége érdekében a szembesítettekkel adatokat, bizonyítási eszközöket, vagy a korábbi vallomásaikat ismertetni lehet.

(6) A szembesítés során elhangzott kérdéseket, az arra adott válaszokat, a szembesítés vezetőjének a szembesítettekhez intézett közléseit, az adatok, a bizonyítási eszközök, a korábbi vallomások ismertetését elhangzásuk, illetve az ismertetés sorrendjében kell a szembesítésről felvett jegyzőkönyvbe foglalni a szükséges részletezéssel, indokolt esetben szó szerint. A szembesítettekkel saját vallomásaikat külön-külön, a jegyzőkönyv minden oldalán alá kell írni.

(7) A jegyzőkönyvben rögzíteni kell a szembesítésen lezajlott mindazon körülményeket, amelyeknek akár a szembesítés lefolyása, akár a nyomozás szempontjából jelentősége van. (Pl. a szembesítettek túlzott magabiztossága, esetleges zavara, egymáshoz intézett megszólításaik, kifejezéseik, stb.)

(8) Ha a szembesítettnek a szembesítés során tett vallomása önmagával vagy a korábbi vallomásával ellentétes, az ilyen vallomás tevőjét a vallomásban meglévő ellentét okára és arra is nyilatkoztatni kell, hogy melyik vallomását tartja fenn.

(9) Jelentősebb ügyekben és olyan esetekben, ha rendezavarástól lehet tartani, a szembesítésen az eljáró hatóság részéről harmadik, lehetőleg az ügyet ismerő személynek is jelen kell lenni.

A gyanúsított vallomása

19. (1) A büntető eljárás nyomozási szakaszában gyanúsított az a személy, aki ellen a bűncselekmény alapos gyanúja miatt a nyomozó hatóság eljár. A gyanúsítottá válás időpontja az alapos gyanú közlése. A gyanúsítottnak a Be.-ben meghatározott jogai gyakorlását ettől az időponttól kell biztosítani. Gyanúsítottnak kell tekinteni azt a személyt is, akivel szemben távollétében folyik a nyomozás.

(2) A gyanúsított egyes nyomozási cselekményeknél jelen lehet, azokkal kapcsolatban indítványt, észrevételt tehet, melyeket jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(3) A nyomozás során a gyanúsítottnak betekintésre a saját kihallgatásáról, a szakértő meghallgatásáról, a szemléről, a bizonyítási kísérletről és a felismerésre bemutatásról felvett jegyzőkönyvet, valamint a szakvéleményt lehet kérelmére átadni. Egyéb iratokba — tanúk, gyanúsított-társak vallomása, stb. — a nyomozás iratainak ismertetése előtt csak akkor tekinthet be, ha ez a nyomozás érdekeit nem sérti.

(4) A gyanúsítottnak a tényállás alapos és hiánytalan tisztázására tett indítványait a nyomozás során teljesíteni kell.

(5) A gyanúsítottat a büntető eljárási jogairól és a kötelességeiről fel kell világosítani, az erre vonatkozó kérdéseire kimerítő választ kell adni.

20. (1) A gyanúsítottal első ízbeni kihallgatása megkezdésekor — a bizonyítékok ismertetése nélkül — a vonatkozó jogszabályok megjelölésével közölni kell a bűncselekmény tényállásának lényegét. Ennek közlése határozat nélkül, a kihallgatásról szóló jegyzőkönyvben történik.

(2) A gyanúsítottat első kihallgatásán nyilatkoztatni kell a gyanúsításra és az önéletrajzi adataira. Részletesen ki kell hallgatni azokra a tényekre, amelyek a büntető törvények és az eljárási jogszabályok alkalmazása szempontjából jelentősek, így különösen: a bűncselekmény tényállási elemeire, a bűncselekmény elkövetési módjára, körülményire, a terhelő és mentő, valamint a büntetőjogi felelősséget súlyosító és enyhítő körülményekre, az elkövetés okára és az elkövetést közvetlenül lehetővé tevő, illetve elősegítő tényezőkre.

(3) Ha a gyanúsított vallomásában eltérések vannak, annak okát minden esetben tisztázni kell. Vallomása esetleges ellentmondásainak okára nyilatkoztatni kell. Ennek a jegyzőkönyvből ki kell tűnni.

(4) A gyanúsított kihallgatását úgy kell lefolytatni, hogy vallomását összefüggően előadhassa. Kérdések ezt követően intézhetők hozzá.

(5) A gyanúsított vallomását első személyben, a szükséges részletességgel, de a felesleges részletek és a terjengősség mellőzésével a gyanúsított jelenlétében kell jegyzőkönyvbe foglalni. Vallomását sajátkezűleg is leírhatja, ez a jegyzőkönyv felvételét nem pótolja. A sajátkezűleg írt vallomást a bűnügyi iratokhoz kell csatolni.

(6) A gyanúsított beismerése esetén is le kell folytatni a nyomozást és a fellelhető bizonyítási eszközöket be kell szerezni.

III. FEJEZET

A KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK

Az őrizetbevétel

21. (1) Őrizetbevételre a Be. 91. §-ában meghatározott esetekben — bűncselekmény alapos gyanúja esetén — kerülhet sor.

(2) Az őrizetbevételt határozattal kell elrendelni. A határozatnak tartalmaznia kell a gyanúsítottnak a Be. 87. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott személyi adatait, az elrendelés indokát, a fogvatartás helyét, valamint az őrizetbevétel elrendelésének és lejártának pontos idejét (nap, óra, perc).

(3) Őrizetbevétel elrendelésére a nyomozó hatóság vezetője jogosult. Az ügyelet vezetője hivatalos idő után a nyomozó hatóság vezetőjének rendelkezése alapján jogosult őrizetbevételt fogantatosítani. Az őrizetbevételt köteles a nyomozó hatóság vezetőjének jelenteni, aki dönt az őrizetbevétel fenntartása vagy megszüntetése felől.

(4) Őrizetbevételt közrendvédelmi szerv nem rendelhet el. Ha ennek szüksége merül fel, haladéktalanul köteles erről jelentést tenni a rendőrkapitányság vezetőjének.

(5) A gyanúsított az őrizetbevétel ellen panasszal élhet. A panasznak halasztó hatálya nincs. Az ügyben eljáró hatóságnak — ha a panasznak nem ad helyt — a panaszt az ügy irataival és nyilatkozatával az elbírálásra illetékes ügyészhez haladéktalanul, de legkésőbb 24 órán belül meg kell küldeni. Ha az ügyész a gyanúsított szabadlábra helyezését rendeli el, ezt haladéktalanul foganatosítani kell.

(6) Az őrizet legfeljebb hetvenkét óráig tarthat. Ha az őrizetben lévő személy további fogvatartása indokolt — amennyiben előfeltételei fennállnak, ügyészi jóváhagyással — előzetes letartóztatását kell elrendelni.

(7) Őrizetbevétel esetén a hozzátartozó, vagy az őrizetbe vett által megjelölt más személy értesítése tekintetében a Be. 93. § (2) bekezdésének a) pontja, kiskorú gyermek elhelyezésére és a vagyontárgy kezelésére nézve a Be. 94. § szerint kell eljárni.

(8) Őrizetben lévő gyanúsítottak az első kihallgatására az Utasítás 23. pont (3) bekezdését kell alkalmazni.

Az előzetes letartóztatás

22. (1) Előzetes letartóztatás a Be. 92. § (1) bek.-ben meghatározott esetekben, ügyész által jóváhagyott indokolt határozattal rendelhető el. Az elrendelő (megszüntető) határozatnak a gyanúsítottnak a Be. 87. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott személyi adatait, az elrendelés (megszüntetés) indokát, a fogvatartás időtartamát és helyét kell tartalmazni.

(2) Az előzetes letartóztatás az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb a nyomozás határidejének lejártáig tart. Időtartamának meghosszabbítására határidejének lejártá előtt tíz nappal az illetékes ügyészhez indokolt előterjesztést kell tenni.

Az előzetes letartóztatást nyomban meg kell szüntetni, ha a határideje lejárt és meghosszabbítására nem került sor, illetve az előzetes letartóztatás elrendelésének oka megszűnt. Az előzetes letartóztatás megszüntetéséhez az illetékes ügyész jóváhagyását be kell szerezni.

(3) A gyanúsított az előzetes letartóztatás elrendelése ellen panasszal élhet. A panasznak halasztó hatálya nincs. A panaszt

a nyomozási iratokkal és a nyomozó hatóság véleményes jelentésével az illetékes ügyészhez haladéktalanul, de legkésőbb 24 órán belül meg kell küldeni.

23. (1) Az előzetes letartóztatás foganatosítására az 1966. évi 21. sz. tvr. IX. Fejezetének, valamint a Rendőrség Fogdaszabályzatának előírásai az irányadók.

(2) Az előzetes letartóztatás elrendeléséről és foganatosítása helyéről a letartóztatott által megjelölt hozzátartozóját késedelem nélkül értesíteni kell, ennek hiányában az általa megjelölt más személyt értesíteni lehet. Meg kell tenni a Be. 93—94. §-ában meghatározott intézkedéseket és a gyanúsított ezzel kapcsolatos nyilatkozatait jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(3) A fogvalévő gyanúsított első kihallgatása alatt a bűncselekményét felölélő részletes kihallgatása értendő, melyet — az eljárás lefolytatására illetékes nyomozó hatósághoz történt előállításától számított — 24 órán belül foganatosítani kell. A kihallgatás befejezésének tényét az időpont megjelölésével a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

(4) Biztosítani kell az előzetes letartóztatott védelemhez fűződő jogának érvényesítését, a védőjével való érintkezését. A védőjével az első kihallgatása után szóban, ellenőrzés nélkül, írásban pedig ellenőrzés mellett érintkezhet. Hozzátartozójával vagy más személlyel történő szóbeli vagy írásbeli érintkezését ellenőrizni kell.

(5) Az ellenőrzés nélküli szóbeli érintkezést a biztonsági követelmények betartásával, olyan körülmények között kell lefolytatni, amely megakadályozza az előzetes letartóztatott szökését, azt, hogy önmagában vagy más személyben kárt tegyen; ezért őt a beszélgetés alatt is őrizni kell. Az őrzést ellátó személynek ügy kell elhelyezkedni, hogy a gyanúsított és a védője közötti beszélgetést ne hallhassa.

(6) Ha az előzetes letartóztatás további fenntartása a nyomozás határidejének lejártá után is szükséges, mind a nyomozás, mind az előzetes letartóztatás meghosszabbítására határidejének lejártá előtt 10 nappal indokolt előterjesztést kell tenni az illetékes ügyészhez. Az előterjesztéshez csatolni kell a nyomozás iratainak eredeti (első) példányát.

(7) Amennyiben az előzetes letartóztatás fenntartásának okai a nyomozás befejezése után is fennállnak, az illetékes ügyésznek előterjesztést kell tenni az előzetes letartóztatásnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatig való meghosszabbítására. A meghosszabbítás előterjesztésére a (6) bekezdésben foglaltak az irányadók.

(8) Ha a gyanúsított a nyomozás befejezése után is letartóztatásban marad, az eljáró hatóságnak gondoskodnia kell igazolványainak (munkahelyi, katonai, munkásór, stb.) az illetékes szervekhez, párttagsági és KISz tagsági könyvének a legutóbbi párt-, illetve KISz alapszervezetének és személyi igazolványának, valamint engedélyeinek (útlevél, gépjárművezetői, fegyvertartási, stb.) a lakhelye szerinti illetékes rendőri szervnek történő megküldéséről.

(9) Ha az előzetes letartóztatott gyanúsított hadköteles vagy munkásór, előzetes letartóztatásáról az illetékes kiegészítő parancsnokságot, illetve munkásórság parancsnokságát értesíteni kell. Az értesítésben az előzetes letartóztatott személyi adatai mellett a bűncselekmény megnevezésével ki kell térni az előzetes letartóztatás okára és foganatosítása időpontjára.

Az ideiglenes kényszergyógykezelés

24. Ha a gyanúsítottal szemben elmebetegség, vagy gyengeelméjűség miatt ideiglenes kényszergyógykezelés válik szükségessé, ennek elrendelésére az illetékes ügyészhez haladéktalanul előterjesztést kell tenni. Ehhez elmeorvosi szakvéleményt, valamint a nyomozási iratok első példányát csatolni kell.

A lakhelyelhagyási tilalom

25. (1) Lakhelyelhagyási tilalom elrendelésére kerülhet sor előzetes letartóztatás helyett, ha annak a Be. 92. § (1) bekezdés b) pontjában megállapított okai fennállanak, de az előzetes letartóztatás elrendelését a gyanúsított körülményei (pl. magas életkor, súlyos betegség, terhesség, csecsemőről, illetve több kiskorú gyermekről vagy magatehetetlen személyről való gondoskodás) nem teszi szükségessé, vagy annak mellőzését indokolja, illetve

ha a gyanúsított magatartásából vagy egyéb körülményből alaposan lehet következtetni arra, hogy ilyen korlátozás nélkül a büntető eljárás lefolytatását nehezítené, akadályozná.

(2) A határozatban meg kell jelölni azt a helységet, amelynek elhagyására a tilalom vonatkozik, a gyanúsítottat figyelmeztetni kell arra, hogy a tilalom megszegése esetén előzetes letartóztatása elrendelésének lehet helye. A nyomozó hatóság rendelkezhet úgy is, hogy a gyanúsított lakóhelyét naponta elhagyhatja a munkahelyére utazás céljából. A határozathoz az ügyész jóváhagyása szükséges.

(3) A lakhelyelhagyási tilalom fennállása alatt a gyanúsított kérelmére indokolt esetben (pl. munkavállalás, hozzátartozó gondozása céljából) engedélyezni lehet, hogy meghatározott időre más helyre távozzon.

(4) A nyomozó hatóság a gyanúsított kérelmére indokolt és méltánylást érdemlő esetben úgy is rendelkezhet, hogy a lakóhelyétől eltérő más tartózkodási hely elhagyását tiltja meg. Ha a gyanúsított ennek a tartózkodási helynek megváltoztatását a lakhelyelhagyási tilalom elrendelése után kéri, ehhez ügyészi jóváhagyás szükséges.

(5) A lakhelyelhagyási tilalmat meg kell szüntetni, ha elrendelésének oka megszűnt. Megszüntetéséhez az ügyész jóváhagyását be kell szerezni.

(6) A gyanúsított a lakhely elhagyását megtiltó határozat ellen panasszal élhet. A panasznak halasztó hatálya nincs. A panasz elbírálására az Utasítás 22. pontjának (3) bekezdése irányadó.

Az elővezetés

26. (1) Az elővezetés (Be. 100. §) elrendelhető a gyanúsítottal és tanúval szemben, ha szabályszerű idézés ellenére a hatóság előtt nem jelenik meg és elmaradását alapos okkal előzetesen ki nem menti, vagy ha a nyomozási cselekményről (pl. a hatóság helyiségéből) engedély nélkül távozik.

(2) Az elővezetést elrendelő határozatnak tartalmaznia kell az elővezetendő személyi adatait, pontos lakcímét, az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény megjelölését, az elővezetés elrendelésének okát, az előállítás helyét és időpontját. Ha az elővezetést távbeszélőn rendelték el, visszahívással meg kell győződni

az elővezetést elrendelő azonosságaról, az írásbeli határozatot azonban pótlólag el kell készíteni, illetőleg be kell szerezni. Amennyiben az elővezetést géptávirón rendelik el, azt írásbeli úton történt elrendelésnek kell tekinteni.

(3) Amennyiben az elővezetést elrendelő hatóság az elővezetés előállítási módját nem zárta ki, a foganatosító rendőr megfelelő indokok fennállása esetén az előállítást mellőzheti, de az útbaindulást köteles ellenőrizni.

(4) Az elővezetésről szóló határozatot az elővezetendő személylyel ismertetni és részére kézbesíteni kell.

(5) Az elővezetést kímélettel kell végrehajtani. Ha az elővezetés nem foganatosítható, erről az ok megjelölésével jelentést kell készíteni, és azt az elővezetést elrendelő hatóságnak meg kell küldeni.

A lefoglalás

27. (1) A nyomozás a Be. 101. § (1) bekezdésében meghatározott dolgokat — a halaszthatatlan nyomozási cselekményt kivéve — határozattal kell lefoglalni. Ha más nyomozási cselekmény foganatosítása során (pl. házkutatás, szemle) a nyomozó hatóság olyan tárgyakat talál, amelyeket le kell foglalni, azokról külön lefoglalási határozatot nem kell készíteni, hanem elégséges azt a nyomozási cselekményről felvett jegyzőkönyvbe foglalni.

(2) A lefoglalásról határozatot, illetve jegyzőkönyvet kell készíteni. Ebben a lefoglalt dolgokat azonosításra alkalmas módon kell feltüntetni. A lefoglalásról a lefoglalt dolgok birtokosának elismervényt kell adni. Ezt helyettesítheti a lefoglalásról felvett jegyzőkönyv, illetve a lefoglalásról szóló határozat egy példányának átadása.

(3) A lefoglalt dolog lefoglalásának fenntartását meg kell szüntetni, mielőtt a lefoglalásra az eljárás érdekében tovább nincs szükség. Ha a lefoglalt dolog birtoklása jogszabályba ütközik, a büntető eljárás során lefoglalt dolgok kezeléséről és értékesítéséről szóló jogszabály [14/1957. (XII. 15.) IM. sz. rendelet, 135/1957. (IK 24.) IM—BM—Legf. Ü. sz., illetve a 114/1961. IM—BM—Legf. Ü. sz. utasítás] szerint kell intézkedni.

(4) A gyanúsítottól lefoglalt dolgot — amennyiben tulajdonosának visszaadásra kerül és a tulajdonjog nem egyértelműen tiszt-

tázott — a gyanúsított beleegyező írásos nyilatkozata után lehet kiadni.

(5) Annak érdekében, hogy a bíróság a lefoglalt dolognak a megfelelő gyűjteménybe való elhelyezése iránt intézkedhessen, az ügyirathoz feljegyzést kell mellékelni. Ebben pontosan meg kell jelölni a gyűjteményben elhelyezendő, illetve a Belügyminisztérium részére átadni kért tárgyakat, bűnjeleket, iratokat, stb.

(6) A lefoglalás és a lefoglalt dolgok kezelésének és értékesítésének szabályait a (3) bekezdésben említett jogszabályok tartalmazzák.

A házkutatás

28. (1) Házkutatás foganatosítására a Be. 103. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben kerülhet sor.

(2) Házkutatás határozat nélkül csak a Be. 103. §-ának (3) bekezdésében meghatározott esetekben foganatosítható. Ezekben az esetekben a házkutatást bármely nyomozó hatóság végrehajthatja.

(3) A házkutatást elrendelő határozat egy példányát a házkutatás megkezdése előtt az érdekelt személy részére kézbesíteni kell. A házkutatást lehetőleg azon személy, vagy megbízottja jelenlétében kell foganatosítani, akivel szemben azt elrendelték. Távolléte esetén, vagy ha megbízottja nincs, érdekei védelmére képviselőt kell kirendelni.

(4) A házkutatásról jegyzőkönyvet kell felvenni, amely tartalmazza a házkutatás lefolytatásának módját, különösen:

- az érdekeltnek, illetve megbízottjának (képviselőjének) nyilatkozatát, hogy a házkutatás elrendelése, vagy lefolytatásának módja miatt él-e panasszal;
- az érdekeltnek, illetve megbízottjának (képviselőjének) a házkutatás alatti magatartását, a házkutatás során keletkezett esetleges károkat, annak okát és mértékét;
- a hatósági tanúk észrevételeit, megjegyzéseit;
- a gyanúsított vagy a tárgyi bizonyítási eszközök megtalálásának a körülményeit és más olyan tényezőket, amelyek a bűncselekmény eredményes felderítéséhez segítséget nyújthatnak;

- a bűncselekmény nyomait és a tárgyi bizonyítási eszközöket úgy, hogy azok a későbbi eljárás során is alkalmasak legyenek a kétséget kizáró azonosításra, illetve felismerésre;
- a nyomok és a bizonyítási eszközök rögzítésének egyéb módjait (kép-, mozgóképfelvétel, s hogy ezek pontosan miről készültek, stb);
- ha a házkutatásra írásbeli határozat nélkül került sor, az erre utalást.

(5) Jelentősebb ügyekben a megtalált bűnjelekről, azok rejtékhelyéről fénykép- vagy mozgóképfelvételt kell készíteni. A lehetőséghez képest külön, hitelesen lezárt (lepecsételt) csomagban kell elhelyezni azokat a fontosabb nyomokat, vagy tárgyi bizonyítási eszközöket, amelyeknek szakértői vizsgálata látszik szükségesnek.

(6) Amennyiben a házkutatás során a bűncselekmény nyomainak, vagy tárgyi bizonyítási eszköznek csomagolására kerül sor — különösen, ha az szakértői vizsgálat végett szükséges — a csomagot az érdekelt, vagy megbízottja (képviselője) és a hatósági tanúk jelenlétében a helyszínen kell lezárni. A lezárást a hatóság eljáró tagjának, az érdekeltnek, megbízottjának (képviselőjének) és a hatósági tanúknak hitelesíteni kell. Ezt a körülményt a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

(7) A házkutatásról felvett jegyzőkönyv egy példányát az érdekelt személynek, illetőleg megbízottjának (képviselőjének) át kell adni.

(8) Ha a nyomozó hatóság a Be. 103. §-ának (3) bekezdése alapján határozat nélkül foganatosít házkutatást, a házkutatásról felvett jegyzőkönyv mellé feljelentést, illetve jelentést kell csatolni.

A motozás

29. (1) A Be 104. §-ának (1) bekezdésében meghatározott esetekben motozásnak van helye. A motozás a Be. 104. §-ának (2) bekezdése esetében sem mellőzhető, ha a körülményekből feltételezhető, hogy a személy a keresett tárgyon kívül a bűncselekményre vonatkozó más tárgyi bizonyítási eszközt, vagy egyéb olyan tárgyat tart magánál, aminek birtoklása jogszabályba ütközik (pl. lőfegyver, kábítószer, stb.)

(2) A gyanúsítottnak az őrizetbevételekor, előzetes letartóztatásakor és a Rendőrség Fogdaszabályzatában előírt esetekben, továbbá az előállításkor, elővezetéskor a biztonság érdekében végrehajtott motozása a ruházat átvizsgálásának minősül.

(3) A motozást csak a megmotozottal azonos nemű végezheti. Ez irányadó a motozásnál jelen lévő más személyre is, kivéve az orvost, ha a motozáshoz orvos közreműködése szükséges.

(4) A motozásról jegyzőkönyvet kell felvenni, amely tartalmazza, hogy a tárgyi bizonyítási eszközt hol és milyen körülmények között találták meg. Erre, valamint a talált tárgy lefoglalásával kapcsolatos eljárásra is a házkutatás szabályai irányadók.

Zár alá vétel

30. (1) Zár alá vételre a Be. 106. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott esetekben kerülhet sor a bűncselekmény elkövetésével okozott kár megtérítése, illetve a vagyonekbobzás, a vagyoni előny és az elkobzás alá eső érték biztosítása érdekében. Az erről szóló határozatot foganatosítás végett az illetékes bírósági végrehajtó irodának kell megküldeni.

(2) A zár alá vételt elrendelő határozatnak tartalmaznia kell:

- a) az eljárás alapját képező bűncselekmény megjelölését;
- b) a bűncselekmény gyanúsítottjának megnevezését;
- c) a zár alá veendő ingó, illetve ingatlan vagyon helyét;
- d) a zár alá veendő vagyontárgyak pontos megjelölését — helyrajzi szám, forint összeg, stb. —.

(3) A nyomozó hatóság köteles felderíteni a gyanúsított vagyontárgyainak feltalálási helyét.

(4) A zár alá vételt haladéktalanul fel kell oldani, ha elrendelésének oka megszűnt. A zár alá vétel feloldásáról a határozat egy példányával értesíteni kell a gyanúsítottat, a védőt, a magánfelet és az illetékes bírósági végrehajtót.

(5) A zár alá vételre vonatkozó részletes szabályokat a Be. 404. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján kiadott külön jogszabály tartalmazza.

A rendbírság

31. (1) Az eljárás rendjének fenntartása és az eljárási kötelezettségek megtartásának biztosítása érdekében a törvényben meghatározott esetekben [Be. 37. § (2) bek., 73. § (2)—(3) bek., 81. § (1)—(2) bek., 84. § (4) bek., 105. § (3) bek., 113. § (1) és (3) bek., 131. § (4)—(5) bek.] a nyomozó hatóság kényszerintézkedésként rendbírságot szabhat ki.

(2) A rendbírság összegét az erre okot adó magatartás súlyához és az elkövető anyagi helyzetéhez, személyi körülményeihez igazodva határozatban kell megállapítani.

(3) Ha a nyomozó hatóság a rendbírságot határidő, vagy határnap elmulasztása miatt szabta ki, az érdekelt a rendbírság kiszabása miatt igazolással élhet. Az e címen kiszabott rendbírság összege miatt, továbbá a más címen kiszabott rendbírsággal kapcsolatban panasznak van helye.

(4) A rendbírság behajtására vonatkozó rendelkezéseket a Be. 404. §-a (1) bekezdésének k) pontja alapján kiadott külön jogszabály tartalmazza.

IV. FEJEZET

A VÉDELEM

32. (1) A gyanúsítottnak a védekezéshez és a védelemhez való jogát a bűncselekmény alapos gyanúja közlésétől kezdve a nyomozás egész időtartama alatt biztosítani kell.

(2) A nyomozó hatóság köteles a gyanúsított védekezését részletesen tisztázni, a terhelő és mentő, a súlyosító és enyhítő körülményeket feltárni és az ehhez szükséges bizonyítékokat hiánytalanul, késedelem nélkül beszerezni, a gyanúsított, valamint a védő által előterjesztett bizonyítási indítványokat érdemben elbírálni.

(3) A gyanúsított érdekében védőként a Be. 45. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontjában meghatározott személy járhat el.

(4) Az alapos gyanú közlésével egyidejűleg a gyanúsítotthoz, ha pedig a gyanúsított fiataalkorú, gyengeelméjű, elmebeteg, vagy jogának gyakorlására egyébként képtelen, törvényes képviselőjé-

hez, vagy nagykorú hozzátartozójához kérdést kell intézni, hogy kíván-e védőt meghatalmazni, illetve kéri-e védő kirendelését. A gyanúsítottnak a védővel kapcsolatos nyilatkozatát jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(5) A nyomozó hatóság hivatalból rendel ki védőt, ha a gyanúsítottnak meghatalmazott védője nincs és a büntető eljárásban a védő közreműködése kötelező, úgyszintén akkor is, ha a kirendelést a gyanúsított, törvényes képviselője, vagy nagykorú hozzátartozója kéri és ezt a nyomozó hatóság a terhelt érdekében szükségesnek tartja. A kirendelés kérdésében három napon belül intézkedni kell. Amennyiben a nyomozó hatóság védő kirendeléséről intézkedik, a kirendelő határozatban fel kell tüntetni az eljáró nyomozó hatóság megjelölését, a gyanúsított nevét, lakcímét a kirendelésre való utalást és az ügyvédi munkaközösség megnevezését.

(6) Ha a gyanúsított előzetes letartóztatásban van, módot kell neki nyújtani arra, hogy a meghatalmazást, vagy annak visszavonását a védővel közölje. A meghatalmazott védő jogait meghatalmazásának a nyomozó hatósághoz történt benyújtását követően gyakorolhatja.

(7) Azokban az ügyekben, amelyekben államtitok megóvása ezt különösen indokolja, védőként az igazságügyminiszter által összeállított jegyzéken feltüntetett védők járhatnak el. A nyomozás során a nyomozó hatóság vezetője állapítja meg, hogy az ügyben az államtitok megóvása különösen indokolja-e a jegyzékben felvett ügyvéd védőkénti eljárását. A jegyzékbe felvett ügyvéd járhat el védőként akkor is, ha az ügyben több gyanúsított van és az államtitok megóvása ezt bármely gyanúsítottal kapcsolatban indokolja, vagy ha az eljárás több bűncselekmény miatt folyik és az államtitok megóvása bármely bűncselekmény tekintetében indokolt.

(8) A nyomozás során a védőnek módot kell adni arra, hogy a gyanúsított érdekében minden törvényes védekezési eszközt és lehetőséget felhasználjon, a gyanúsítottat a védekezés törvényes eszközeiről felvilágosítsa, jogaira kioktassa, továbbá a gyanúsítottat mentő, illetve annak felelősségét enyhítő tények felderítését elősegítse.

(9) Lehetővé kell tenni, hogy a védő a szakértő meghallgatásánál, a szemlénél, a bizonyítási kísérletnél és a felismerésre bemutatásnál jelen legyen, s hogy e nyomozási cselekményeknél indítványt terjesszen elő vagy észrevételt tegyen. E nyomozási

cselekmények foganatosítása időpontjáról öt olyan időben kell értesíteni, hogy azokon megjelenhessen. Az értesítés mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár.

(10) A védő — a saját döntésétől függően — a gyanúsított kihallgatásánál jelen lehet és kérdések feltevését indítványozhatja.

A gyanúsított kihallgatásainak időpontjáról a védőt írásban, telefonon, vagy az eljáró hatóság előtti megjelenésekor szóban értesíteni kell. E jog gyakorlása azonban a gyanúsított kihallgatását nem késleltetheti. Ha azonnali intézkedés megtételére (pl. házkutatás) van szükség, a gyanúsított kihallgatását nyomban meg lehet kezdeni.

(11) Ha a szabadlábon lévő gyanúsított kihallgatása kezdetén arra hivatkozik, hogy védőt már előzetesen meghatalmazott, vagy azt nyomban kíván meghatalmazni és az általa megnevezett védőnek az értesítést kéri azzal, hogy az a kihallgatásán jelen lehessen, a megjelölt védőt erről, amennyiben lehetséges, értesíteni kell. Ha a védő nem értesíthető, vagy az értesítésre nem jelenik meg, a gyanúsított kihallgatását meg kell kezdeni.

(12) A védő a kihallgatáson a gyanúsítotthoz közvetlenül kérdést nem intézhet, a gyanúsítottal megbeszélést nem folytathat és a kihallgatás a gyanúsítottal való értekezés végett nem szakítható meg.

(13) A gyanúsított kihallgatásán jelen lévő védő kérdések feltevését azt követően indítványozhatja, miután a gyanúsított a kihallgatás vezetője által feltett kérdéseket megválaszolta és azok jegyzőkönyvbe foglalása megtörtént. Ha a védő kérdések feltételét indítványozza, a kihallgatás vezetője dönti el, hogy a kérdéseket a gyanúsítottnak felteszi-e. Ha a gyanúsítottnak a védő kérdéseire adott válasza eltér a kihallgatás vezetőjének kérdéseire tett vallomásától, nyilatkoznatni kell ennek okára és arra is, hogy melyik vallomását tartja fenn. E kérdéseknek és azokra adott válaszoknak a jegyzőkönyvből ki kell tűnni. Amennyiben a védő magatartásával a gyanúsított kihallgatását akadályozza, a kihallgatás helyéről eltávolítható, ha pedig a kihallgatás menetét zavarja, rendbírsággal sújtható. [Be. 131. § (4) bek.].

(14) A gyanúsított kihallgatásáról szóló jegyzőkönyvben a védő figyelmének felhívását, ennek okát, a feltenni indítványozott kérdések, illetve a kihallgatás megszakításához alapul szolgáló magatartás pontos megjelölésével rögzíteni kell. A jegyzőkönyv minden oldalát a gyanúsítottnak és a védőnek alá kell írnia. Ha a védő a jegyzőkönyv aláírását megtagadja, ennek okára nyilatkoznatni kell.

(15) A nyomozó hatóság vezetője a védőnek az eljárást gátló magatartásáról az illetékes ügyvédi kamarát haladéktalanul értesíti.

(16) A védőnek a tanúkihallgatáson való jelenléte tekintetében az eljáró nyomozó hatóság dönt. Különösen jelentős tanú esetében a védő jelenlétét lehetővé kell tenni, ha ez az eljárás sikerét nem veszélyezteti. A védő a tanúhoz sem intézhet közvetlenül kérdést. Kérdés feltételét a tanú kihallgatása után indítványozhatja.

(17) A nyomozás során — kérelmére — a védőnek megismerésre át kell adni a gyanúsított vallomásától és azokról az eljárási cselekményekről készült jegyzőkönyveket, amelyek fogadtatásánál jelen lehet [Be. 134. § (3) bek.] továbbá a szakvéleményt. Egyéb irat csak akkor adható át részére — a nyomozás iratainak tanulmányozása előtt — ha ez a nyomozás érdekeit nem veszélyezteti. Az iratok tanulmányozására az Utasítás 61. pontjának (8) bekezdésében foglaltak az irányadók.

(18) A védő a nyomozás során indítványokat, észrevételeket tehet és a nyomozó hatóságtól felvilágosítást kérhet. A felvilágosítást minden olyan kérdésben meg kell adni, amely az eljárás sikerét nem veszélyezteti.

(19) A védő által előterjesztett bizonyítási indítványt érdemben kell elbírálni. Az indítvány esetleges elutasításáról írásban — jegyzőkönyvbe foglalással, vagy határozattal — kell rendelkezni. Az indítvány elutasításáról a védőt a határozat egy példányának kézbesítésével, vagy a határozat kihirdetésével értesíteni kell. Utóbbi esetben ezt a határozatra rá kell vezetni. Ha az elutasítás jegyzőkönyvben történt, a jegyzőkönyvet a védővel alá kell íratni.

V. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A határidők

33. (1) A határidő az az időtartam, amelyen belül valamely nyomozási cselekményt el kell végezni, illetve amely két eljárási cselekmény között eltelik és ehhez a jogszabály következményeket fűz.

(2) A nyomozási cselekményekre megállapított határidők be nem tartása fegyelmi, vagy büntetőjogi felelősségre vonást eredményezhet.

(3) A határidő meghosszabbításával kapcsolatos eljárást a Be. 95. §-ának (1) bekezdése, 126. §-ának (1) bekezdése és a 131. §-ának (1)—(3) bekezdése szabályozza és meghatározza az erre jogosult hatóságot.

(4) A nyomozó hatóság vezetője a határidő meghosszabbítás iránti előterjesztések indokoltságát megfelelő alapossággal és tárgyilagossággal köteles megvizsgálni.

Az idézés és az értesítés

34. (1) Az idézés és az értesítés felhívás a büntető ügyekben eljáró hatóságok előtti megjelenésre. A büntető eljárásban részt vevő személyek közül — az ügyész kivételével — azt, akinek jelenléte az eljárási cselekményeknél kötelező, idézni, míg azt, akinek jelenlétét a törvény lehetővé teszi, értesíteni kell.

(2) Az idézés és az értesítés történhet írásban, a hatóság előtti megjelenés esetében szóban, szükség esetén pedig rövid úton (pl. szóbeli közlés, távbeszélő és más technikai eszközök útján).

(3) Az írásbeli idézésnek, illetve értesítésnek a Be. 112. § (2) bekezdésében foglaltakat kell tartalmaznia és azt a gyanúsítottnak zárt iratban kell megküldeni.

(4) A rövid úton eszközölt idézés esetén az idézéssel szembeni mulasztás következményei nem alkalmazhatók.

(5) A fegyveres erők, fegyveres testületek, vagy rendészeti szervezetek tagjainak, valamint kiskorú idézése és értesítése esetén a Be. 112. §-ának (5)—(6) bekezdésében meghatározottak szerint kell eljárni.

(6) Az idézéssel szembeni mulasztás következményeire a Be. 113. §-a irányadó.

A kézbesítés

35. (1) A kézbesítés a hatóság által készített hivatalos iratnak az érintett személy részére történő átadását jelenti. Az iratok kézbesítését a Be. 114. § (1) bekezdésének rendelkezései szerint kell végrehajtani.

(2) A kézbesítés történhet:

- a) személyesen,
- b) postai úton,
- c) hirdetményi úton (körözés, eltűnt személy felkutatása),
- d) hatóságok részéről egymás között (pl. átadókönyv útján).

(3) A határozatot — eltérő szabályozás hiányában — akkor kell kézbesíteni, ha azt kihirdetés útján az érdekelttel nem közölték. A kihirdetésről jegyzőkönyvet kell felvenni.

(4) A titok megóvása érdekében az olyan iratokat, amelyekben államtitok, vagy szolgálati titok szerepel, kézbesítés helyett az érdekelttel szóban kell közölni. Ennek megtörténtét jegyzőkönyvbe kell foglalni.

A jegyzőkönyv

36. (1) A jegyzőkönyv készítésére, tartalmára a Be. 115. §-a (2)—
(4) bekezdésének rendelkezései az irányadók.

(2) A vallomásokat és a szakvéleményt a szükséges részletezéssel, indokolt esetben szó szerint, a terjengősség mellőzésével úgy kell jegyzőkönyvbe foglalni, hogy azok egyértelműek legyenek és lehetővé tegyék a tényállás megállapítását, továbbá ellenőrizni lehessen a jegyzőkönyv alapján az eljárási jogszabályok betartását.

(3) A gyanúsítottak és a tanúk kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvekben a személyi adatok mellett fel kell tüntetni a kihallgatott személyi igazolványának számát is.

(4) A jegyzőkönyvet írógéppel vagy tintával (golyóstoll) kell készíteni. A sorok közé kiegészítést írni nem lehet. Az esetleges kiegészítéseket, módosításokat a jegyzőkönyv végére kell felvenni. Szöveg-áthúzást úgy kell eszközölni, hogy az áthúzott szöveg továbbra is olvasható legyen. A javítást alá kell írni.

(5) Ha a kihallgatott személy írni, olvasni nem tud, a kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv felolvasásánál és aláírásánál két hatósági tanút kell alkalmazni. Ilyenkor a jegyzőkönyv utolsó lapján a nyomozó hatóság eljáró tagjának a kihallgatott személy nevét a kézjegye alatt azzal kell feltüntetni, hogy a névítő a hatóság eljáró tagja volt. A jegyzőkönyv záradékában rögzíteni kell, hogy a nyomozó hatóság eljáró tagja a hatósági tanúk je-

lenlétében a jegyzőkönyvet a kihallgatott előtt felolvasta és a kihallgatott nyilatkozatát, miszerint a jegyzőkönyv a vallomását helyesen tartalmazza.

(6) A jegyzőkönyvet a nyomozási cselekmény foganatosisításával egyidejűleg kell elkészíteni.

(7) A kihallgatott személynek a jegyzőkönyv minden oldalát alá kell írnia, illetve kézjeggyével kell ellátnia, a szembesítés kivételével, ahol az Utasítás 18. pontjának (6) bekezdése szerint kell eljárni.

Az eljárási cselekmények rögzítésének egyéb módja

37. (1) Az eljárási cselekmények rögzítésének egyéb módjaira vonatkozóan a Be. 115. §-ának (6) és (7) bekezdésében meghatározottak szerint kell eljárni.

(2) A büntető eljárási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól a Be. 404. § (1) bekezdés f) pontja alapján külön jogszabály rendelkezik.

A határozatok

38. (1) A nyomozás során hozott határozatok bevezető és rendelkező részből, indokolásból és záradékból állnak, kivéve a nyomozás elrendeléséről szóló határozatot, amelynek csak rendelkező része és záradéka van. A jegyzőkönyvbe foglalt határozatnak csak rendelkező részt és indokolást kell tartalmaznia.

(2) A határozat bevezető része tartalmazza: az eljáró hatóság megnevezését, az ügy iktatószámát, a határozat címszót, az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény megjelölését, az ügydöntő, valamint a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekről szóló határozatok pedig a Be. 87. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott személyi adatokat is.

(3) A határozat rendelkező része tartalmazza: a tulajdonképpeni döntést a vonatkozó törvényhelyek pontos megjelölésével, a jogorvoslattal kapcsolatos tájékoztatást, továbbá rendelkezést arról, hogy a határozatot kinek, illetve kiknek kell megküldeni.

(4) A határozat indokolásában össze kell foglalni a cselekmény rövid tényállását, a bizonyítékok értékelését és minden olyan

tényt, jogi érvet, amely a rendelkező részben írt döntést megalapozza.

(5) A határozat záradéka a határozathozatal helyét, időpontját, az aláírást és a hatóság pecsétjét tartalmazza.

(6) A határozatokat tömören, egyértelműen és közérthetően kell megfogalmazni.

Intézkedés a bűnözés megelőzésére

39. (1) A nyomozás során az eljárás alapját képező bűncselekmény elkövetését közvetlenül lehetővé tevő, vagy előmozdító okokat és körülményeket fel kell deríteni. Ennek érdekében fel kell használni a nyomozási gyakorlat kialakult módszereit és eljárásait. A nyomozás anyagának a bűncselekmény elkövetését közvetlenül lehetővé tevő vagy előmozdító okokra és körülményekre vonatkozó megállapításokat tartalmaznia kell.

(2) Legkésőbb a nyomozás befejezésekor a további bűncselekmények megelőzése végett a bűncselekmények elkövetését közvetlenül lehetővé tevő, illetve előmozdító okokról és körülményekről az intézkedésre illetékes állami, társadalmi szervet, szövetkezetet, vagy egyesületet értesíteni kell.

(3) Az értesítés akkor mellőzhető, ha az érintett szerv a feltárt okok és körülmények kiküszöbölése érdekében a szükséges intézkedéseket már megtette. Ez esetben a megtett intézkedésekről feljegyzést kell készíteni a (6) bekezdésben írt külön nyilvántartás céljára.

(4) A nyomozás megállapításaiból — vallomások, bizonyítékok, szakértői vélemények — levonható következtetések alapján az értesítésben javaslattal lehet élni az okok, körülmények megszüntetésének módjára, amennyiben az megalapozott. Az értesítésben — a Be. 117. §-ának (2) bekezdésére hivatkozással — az érintett szerv vezetőjét fel kell szólítani, hogy az értesítés alapján tett intézkedéseiről 30 napon belül írásban adjon tájékoztatást.

(5) Ha a bűncselekmények megelőzése érdekében minisztérium vagy más országos hatáskörű szerv intézkedése szükséges, az eljáró hatóság javaslatát a Belügyminisztérium illetékes szervéhez kell felterjeszteni.

(6) Az értesítést négy példányban kell elkészíteni. Ebből egy példány az érintett szervhez kerül megküldésre. Két példányát a nyomozás befejezése után az iratokhoz csatolva az illetékes ügyésznek kell megküldeni, egy példányt pedig külön nyilván-
tartásban kell gyűjteni. Ugyanitt kell elhelyezni az értesítésre
érkezett válaszokat is.

(7) Ha a megkeresett szerv az előírt határidő alatt nem válaszol, a válaszadást sürgetni és erről egyidejűleg felettes szervét is értesíteni kell. Ha a sürgetésre sem érkezik válasz, vagy ha a válaszban megjelölt intézkedések nem mutatkoznak kielégítőnek, erről az illetékes ügyészt írásban értesíteni kell.

A megkeresések

40. (1) A nyomozó hatóságok általában az illetékességi területükön, a hatáskörükbe tartozó ügyekben végezhetnek nyomozási cselekményeket. Ha más nyomozó hatóság illetékessége alá tartozó területen kell eljárási cselekményt végezni, vagy állami szerv, társadalmi szerv, szövetség, egyesület, gazdálkodó szerv vagy intézmény hatáskörébe tartozó intézkedés válik szükségessé, ennek foganatosítása végett a hatáskörrel rendelkező érintett szerv megkereshető.

(2) A bíróság, az ügyészség, a rendőrség bűncselekménnyel kapcsolatos vagy bűncselekményre utaló megkereséseit — a közúti közlekedéssel kapcsolatos bűncselekmények kivételével — Budapesten a Budapesti Rendőr-főkapitányság Vizsgálati Osztályának megkeresési csoportja teljesíti.

(3) A rendőri információ készítését, tartózkodási hely felderítését, valamint munkahely megállapítását és ellenőrzését Budapesten a kerületi kapitányságok végzik.

(4) Szabadságvesztés büntetésüket töltő elítéltekkel kapcsolatos nyomozási cselekményeket a büntetésvégrehajtási intézet szerint területileg illetékes megyei (budapesti) RFK Vizsgálati Osztálya végzi. Ezeket a nyomozási cselekményeket a Budapesti Fegyház és Szigorított Börtönben (Bp. X., Kozma u. 13.), a Pest megyei Büntetésvégrehajtási Intézetben (Bp. II., Gyorskocsi u. 25—27.) és a Büntetésvégrehajtás Központi Kórházában lévő elítéltek esetében a BM Vizsgálati Osztálya, a Fiataikorúak Börtönében és Fogházában pedig a BRFK Fiataikorú és Gyermekevédelmi Osztálya foganatosítja.

(5) A Pest megyei RFK központi szervei, valamint a Budai Járási Rendőrkapitányság a Budapesten lakó személyek bűnügyében saját hatáskörükben kötelesek eljárni. (Ilyen ügyekben megkeresést a BRFK Vizsgáló Osztályának nem küldhetnek.)

(6) A megkeresés irányulhat:

a) nyomozási cselekmények teljesítésére;

b) bármely szervtől a tényállás megállapításához szükséges adatok (okirat, hivatalos irat, jegyzőkönyv, stb.) közlésére.

(7) A megkeresésnek tartalmaznia kell a foganatosítani kért nyomozási cselekmény pontos megjelölését. A megkeresett szervvel a szükséghez képest közölni kell azokat az adatokat, amelyek a foganatosítani kért nyomozási cselekmény eredményes végrehajtását elősegíthetik. A megkereséshez — szükség esetén — csatolni kell a nyomozási iratok másodpéldányát. A megkeresésben foglalt intézkedés jogosságáért a megkereső nyomozó hatóság felelős.

(8) Büntetésvégrehajtási intézetben levő elítélt ügyében megkeresést — a megkeresés általános szabályaitól eltérően — csak gyanúsított, vagy tanú kihallgatása, a fogvatartó büntetésvégrehajtási intézetben levő érték- és tárgyleltérből történő lefoglalás, nyomozási irat ismertetése és szakértői vizsgálat végrehajtására lehet teljesíteni.

(9) Más nyomozási cselekmények végrehajtásához az elítéltet ki kell kérni. Annak megállapításához, hogy az elítélt mióta, melyik büntetésvégrehajtási intézetben tölti büntetését, szabadulása mikor várható, stb. az IM Büntetésvégrehajtási Országos Parancsnokság Igazgatási Osztályát (Bp. V., Steindl u. 8. sz.) kell megkeresni.

(10) Minisztériumok (országos hatáskörű szervek) megkeresésére az ügyrendi előírások érvényesek.

(11) Ha az eljárás során nyomozási cselekmény teljesítése végett, vagy más okból külföldi hatóságot kell megkeresni, illetve ha evégett más állam intéz megkeresést hatóságainkhoz, ennek teljesítése során a vonatkozó nemzetközi szerződés rendelkezései szerint kell eljárni, illetve a viszonyosság az irányadó. A külföldre irányuló megkereséseket, külföldi szerv, intézmény, vagy személy megkeresésére vagy kérelmére adott válaszokat, szolgálati úton a Belügyminisztérium Titkárságának kell felterjeszteni.

(12) A megkereséseket kellő alapossággal soron kívül — legkésőbb 15 napon belül — teljesíteni kell.

Intézkedés ismeretlen helyen tartózkodó gyanúsított ellen

41. (1) Ha a gyanúsított, illetve a gyanúsítható személy ismeretlen helyen tartózkodik, az eljárást folytató hatóságoknak a Be. 119. § alapján lakhelyének megállapítása, tartózkodási helyének felderítése iránt kell intézkedni. Szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén vele szemben elfogató parancsot lehet kibocsátani. Ezekre az intézkedésekre az eljáró nyomozó hatóság jogosult.
- (2) A nyomozást akkor is folytatni lehet, ha a gyanúsított ismeretlen helyen tartózkodik.
- (3) Az elfogató parancs alapján elfogott gyanúsítottat őrizetben — hetvenkét órán belül — az elfogató parancsot kibocsátó, vagy az elfogató parancsban megjelölt más hatóság elé kell állítani.
- (4) A lakóhely megállapítására tett intézkedést, illetve az elfogató parancsot vissza kell vonni, ha elrendelésének oka megszűnt:
- a) a gyanúsított tartózkodási helye ismertté vált,
 - b) a gyanúsított kézre került,
 - c) a gyanúsított ügyében a nyomozást megszüntették.

Polgári jogi igény érvényesítése

42. (1) A sértett, mint magánfél a gyanúsítottal szemben a bűncselekmény, vagy a büntető eljárásban elbírált szabálysértés folytán keletkezett polgári jogi igényét a büntető eljárásban érvényesítheti.
- (2) A sértett figyelmét feljelentése megtételekor, illetve a kihallgatásakor fel kell hívni arra, hogy polgári jogi igénye a büntető eljárásban vagy egyéb törvényes úton érvényesíthető. Ez nem mellőzhető akkor sem, ha a gyanúsított jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozatában az általa okozott kár megtérítését vállalja.
- (3) A társadalmi tulajdont károsító bűncselekmények esetén a sértett szervet, vagy annak képviselőjét mindig fel kell hívni polgári jogi igényének közlésére és érvényesítésére.

(4) A nyomozás során tisztázni kell a ténylegesen okozott kár mértékét, az elkövető felelősségét. A kár megtérítésének biztosítása céljából a Be. 106. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben zár alá vételt kell elrendelni.

(5) A polgári jogi igény érvényesítésének — a szükséghez képest a zár alá vétel elrendelésének — nem akadályozza a gyanúsított ismeretlen helyen, vagy külföldön tartózkodása.

A bűnügyi költség

43. (1) A nyomozás során az egyes eljárási cselekményekkel kapcsolatban felmerült, az állam által előlegezett költséget bűnügyi költségként fel kell számítani. A bűnügyi költségek előlegezésének, továbbá az államot illető bűnügyi költségek behajtásának és elszámolásának szabályait a Be. 404. §-a (1) bekezdésének g) pontja alapján kiadott külön jogszabály tartalmazza.

(2) A bűnügyi költségekről költségjegyzéket kell készíteni és azt a bűnügyi iratokhoz kell csatolni. A költségjegyzéket mellékleteivel együtt az iratjegyzék után kell az iratokhoz fűzni.

(3) A költségjegyzéken ellenőrizhető módon gyanúsítottanként elkülönítve, tételesen és összegszerűen megjelölve, a vonatkozó számlákat és egyéb okmányokat mellékelve kell a felmerült költségeket szerepeltetni.

(4) Ha az ügyben a nyomozás befejezéséig bűnügyi költség nem keletkezett, a költségjegyzéken ezt kell feltüntetni.

Az iratok készítése

44. (1) A bűnügyek nyomozása során keletkező iratokat áttekinthetően, közérthetően és tömören kell szövegezni úgy, hogy azokból a tényállás és a bizonyítási eszközök egyértelműen kitűnjenek. Az ügy megítélése szempontjából nem jelentős körülmények rögzítését és a terjedelmességet mellőzni kell.

(2) Az írásbeliség, a jegyzőkönyvek számának csökkentése érdekében a gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyvébe foglalható a védőválasztással, illetve kirendeléssel, a panaszjoggal kapcsolatos nyilatkozata, a szembesítési jegyzőkönyv, a szakértői vélemény ismertetése, az iratismertetés, a nyomozás befejezésének közlése, valamint az egyéb közbenső határozatok.

(3) Nyomozási cselekményekről szóló jegyzőkönyvek, vagy jelentések szerkesztésekor a Be. 115., illetve 150. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni.

(4) A nyomozási iratokat két — jelentősebb ügyekben a nyomozó hatóság vezetőjének döntése alapján három — példányban kell készíteni. Külön-külön kell összefűzni az iratok eredeti és másolati példányát.

(5) Meg kell állapítani, hogy a határozatot, értesítést és egyéb iratot hány érdekeltnek kell kézbesíteni és az iratot ennek megfelelő számú másolattal kell elkészíteni. A határozat eredeti példányát az ügyiratokhoz kell csatolni és a másolatokat kell kézbesíteni. A Belügyminisztérium más szerveihez, vagy külső szervekhez intézett átiratok, megkeresések esetében az eredeti példányt kell a címzetthez továbbítani és a másolati példány kerül az ügyiratokhoz csatolásra.

(6) A megkeresés útján beszerzett okiratokat — bírósági ítélet, végzés, erkölcsi és vagyoni bizonyítvány, jellemzés, a gyanúsított korábbi bűnügyének nyomozása során hozott határozat stb. — amennyiben azok az egyébként szükséges példányszámban nem állnak rendelkezésre, lemásolni nem kell.

VI. FEJEZET

A BÜNTETŐ ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSA

45. A büntető eljárás feljelentés, bejelentés, vagy a nyomozó hatóság észlelése alapján indulhat. [Be. 121. § (1) bekezdés.].

Feljelentés

46. (1) A feljelentés megtételére és módjára a Be. 122., 123. és 125. §-ában foglaltak az irányadók.

(2) A feljelentés formához nem kötött közlés, amely meghatározott vagy ismeretlen személy ellen, valamely bűncselekmény gyanújára utaló adatokat tartalmaz.

(3) A feljelentés jogosultság, a törvényben meghatározott esetekben pedig kötelezettség.

(4) A személyesen, szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni. A jegyzőkönyv felvételénél törekedni kell az alapos gyanú fennállásának megítéléséhez szükséges tények tisztázására. Ezért a feljelentőt kellő alapossággal kell nyilatkoztatni a bűncselekmény tényállási elemeire, elkövetési körülményeire, az elkövető személyére és a bizonyítási eszközökre.

(5) A feljelentés jegyzőkönyvbe foglalásakor a feljelentőt fel kell szólítani, hogy a birtokában levő bizonyítási eszközöket a nyomozó hatóság eljáró tagjának adja át, ha pedig ez nem lehetséges, megőrzésükről, illetve épségbentartásukról a tőle elvárható módon gondoskodik. Ha a tárgyi bizonyítási eszközök nem a feljelentő birtokában vannak, meg kell kérdezni azok feltalálási helyét.

(6) A feljelentőt olyan alapossággal kell meghallgatni, hogy feljelentés kiegészítés keretében őt ismételten ne kelljen meghallgatni.

(7) Az átvett tárgyi bizonyítási eszközökről átvételi elismervényt kell adni.

(8) Amennyiben a bűncselekmény magánindítványra üldözendő, a személyesen szóban tett feljelentést úgy kell jegyzőkönyvbe foglalni, hogy az tartalmazza a jogosult, vagy az általa meghatalmazott nyilatkozatát, miszerint az elkövető felelősségre vonását kívánja és azt, hogy mikor értesült az elkövető kilétéről.

(9) Ha a nyomozás során olyan személy ellen merül fel bűncselekmény alapos gyanúja, akivel szemben az eljárás folytatásához magánindítvány szükséges, a jogosultat nyilatkoztatni kell, hogy vele szemben kívánja-e a büntető felelősségre vonást. A jogosultnak az elkövető kilétének megismerése után az eljárás folytatására irányuló nyilatkozatát úgy kell tekinteni, hogy a feljelentését magánindítványként tartja fenn.

(10) A magánindítványra jogosult helyett feljelentést tevő képviselőt vagy a jogosultat fel kell hívni a meghatalmazás csatlósására.

(11) Ha külön jogszabály a feljelentést valamely hatóság belátására bízza, a nyomozó hatóság a bűncselekményre vonatkozó adatokat — a szolgálati út betartásával — köteles a feljelentésre jogosult hatóságnak megküldeni. Ha a feljelentésre jogosult hatóság e jogával nem kíván élni és a nyomozást a legfőbb ügyész sem rendelte el, a nyomozást büntethetőséget kizáró ok címén meg kell tagadni.

(12) A Btk. 270. § (3) bekezdése esetén a sértett diplomáciai úton kijelentett kívánatának megszerzése érdekében a (11) bekezdésben foglaltak szerint kell eljárni.

(13) Ha feljelentésre, vagy kívánatra üldözendő bűncselekmény alapos gyanúja más bűncselekmény miatt indult eljárásban merül fel, a nyomozás a feljelentésre, vagy kívánatra üldözendő bűncselekményben csak halaszthatatlan nyomozási cselekményekre terjedhet ki. (Be. 124. §) Az állásfoglaláshoz szükséges nyomozási iratokat a szolgálati út betartásával a feljelentésre jogosult hatóságnak kell megküldeni.

Bejelentés

47. (1) Bejelentést szóban, írásban és távbeszélőn lehet tenni.

(2) A nyomozó hatósághoz tett bejelentés csak akkor lehet a büntető eljárás megindításának alapja, ha abból a bűncselekmény alapos gyanúja kétségtelenül megállapítható.

(3) Távbeszélőn történt bejelentés alkalmával a nyomozó hatóság eljáró tagja visszahívással vagy egyéb alkalmas módon köteles megállapítani a bejelentő kilétét és végrehajtani a bejelentés alapján szükségessé váló halaszthatatlan nyomozási cselekményeket.

(4) A bejelentésről feljegyzést kell készíteni, amely a bejelentő által közölt adatokat és a fogantatosított intézkedéseket tartalmazza.

A nyomozó hatóság észlelése

48. (1) A nyomozó hatóság a bűncselekmények előkészítéséről, illetve elkövetéséről saját észlelése útján is tudomást szerezhet. Ha ezt a nyomozó hatóság tagja észleli, feljelentést tesz.

(2) Ha a bűncselekmény előkészítéséről, illetőleg elkövetéséről más tesz bejelentést, erről a nyomozó hatóság tagja jelentést tesz, illetve — amennyiben eljárási cselekményt végzett — feljelentést készít.

Intézkedés feljelentés, bejelentés és a nyomozó hatóság észlelése esetén

49. (1) A nyomozó hatóság a feljelentés, a bejelentés, illetőleg a hatóság észlelésének adatait köteles megvizsgálni az alábbiak figyelembevételével:

- a) a tényállás bűncselekmény elkövetésének megállapítására alkalmas-e;
- b) a büntető eljárás megindításának nincs-e akadálya;
- c) szükséges-e halaszthatatlan nyomozási cselekményt fogantatósítani;
- d) a bűncselekmény nyomozására van-e hatásköre, illetékessége.

(2) A feljelentés, a bejelentés, illetőleg a hatósági észlelés adatainak értékelése után, a beérkezéstől számított három napon belül meg kell tenni a szükséges intézkedéseket. Ezek:

- a) áttétel,
- b) a feljelentés kiegészítésének elrendelése,
- c) a nyomozás megtagadása,
- d) a nyomozás elrendelése.

(3) A halaszthatatlan nyomozási cselekményeket és a Be. 121. §-ának (2) bekezdése szerinti intézkedést azonnal fogantatósítani kell.

Áttétel

50. (1) A nyomozó hatóság, ha a rendelkezésére álló iratokból azt állapítja meg, hogy a nyomozásra nincs hatásköre, vagy illetékessége, határozatot hoz a feljelentés áttételéről. Erről a feljelentőt értesíteni kell.

(2) Amennyiben saját területén a feljelentés kiegészítése, vagy halaszthatatlan nyomozási cselekmény fogantatósítása szükséges, azt az eljáró nyomozó hatóság az áttételi határozat meghozatala előtt fogantatósítani köteles. Ilyen esetben a feljelentéshez csatolni kell a keletkezett iratokat és a bűnjeleket.

(3) Az áttételi határozatban meg kell jelölni a feljelentés tárgyát, az áttétel indokát, a megküldött iratokat és bűnjeleket.

(4) A magánvádas bűncselekmény esetében a feljelentést az illetékes bírósághoz kell megküldeni.

A feljelentés kiegészítése

51. (1) Ha a feljelentés adatai alapján a nyomozás elrendelése, vagy annak megtagadása kérdésében nem lehet állást foglalni, a feljelentés kiegészítése iránt haladéktalanul intézkedni kell.

(2) A feljelentés kiegészítésének elrendelése nincs alakszerűséghez kötve. A feljelentés kiegészítésének elrendelését és meghosszabbítását az ügyirat eredeti és másolati példányára fel kell jegyezni. A feljegyzésnek tartalmaznia kell, hogy a feljelentés kiegészítését milyen körben kell fogatosítani és mi az indoka a határidő esetleges meghosszabbításának.

(3) Feljelentés kiegészítése keretében általában az alábbi intézkedések tehetők:

- a feljelentett kivételével bárkitől okiratok és adatok rendelkezésre bocsátásának igénylése, kórlap másolat, zárójelentés, látlelet, stb. beszerzése;
- az érdekelt szervtől vizsgálat tartásának igénylése;
- az érdekelt szerv felhívása kármegállapítási eljárás lefolytatására;
- a sértett és a feljelentő meghallgatása, más személyektől felvilágosítás kérése;
- a helyszín megtekintése;
- ☒ véralkohol vizsgálat lefolytatása;
- a feljelentett személy előéletével kapcsolatosan erkölcsi bizonyítvány, rendőri információ, munkáltatói jellemzés, stb. beszerzése;
- rendőri és egyéb nyilvántartások adatainak igénybevétele;
- szaktanácsadó alkalmazása, ha a feljelentés elbírálása szak kérdésben való állásfoglalástól függ (pl. ingóságok értékének megállapítása).

(4) A feljelentés kiegészítése során idézés is kibocsátható, azonban az idézettel szemben meg nem jelenés esetén a büntető eljárásban meghatározott kényszerintézkedések nem alkalmazhatók, de államigazgatási igen. Az idézésben fel kell tüntetni, hogy a megjelenés felvilágosítás adása végett szükséges.

(5) A feljelentés kiegészítése során felhasználhatók a rendőrségnek az államigazgatási ügyekben korábban eszközölt megállapításai stb. is.

(6) A feljelentés kiegészítése címen nyomozási cselekményeket végezni nem lehet.

(7) Amennyiben a feljelentés kiegészítése során az alapos gyanú megállapítható, a feljelentés kiegészítése befejeződik és a szükséges nyomozási cselekményeket halaszthatatlan nyomozási cse-

lekményként kell foganatosítani, vagy a nyomozást el kell rendelni.

(8) A szaktanácsadó nyilatkozatát írásba kell foglalni. A szaktanácsadó igénybe vételének nem akadálya, ha a sértett vállalat, intézmény, állami szerv vagy ezek felettes szervének alkalmazásában áll, feltéve, hogy a Be. 71. §-ában meghatározott kizárási okok nem állnak fenn.

(9) A feljelentés kiegészítésének nem feladata az elkövető személyének megállapítása.

(10) A feljelentés kiegészítésének határideje 15 nap. A határidőt az eljáró nyomozó hatóság vezetője egy esetben alapos indok esetén 15 nappal meghosszabbíthatja. A meghosszabbítás az alapiratra rávezetéssel történik. Ha a feljelentés kiegészítése a nyitva álló határidő letelte után is eredménytelen marad, dönteni kell a nyomozás elrendelése, illetve megtagadása tárgyában.

(11) A nyomozó hatóság a feljelentés kiegészítése körében tett megállapításait — amennyiben ezzel kapcsolatban egyéb iratok nem keletkeztek — köteles jelentésbe foglalni.

(12) Amennyiben a megkeresett szerv feljelentés kiegészítése körében hozzá intézett megkeresésnek nem tesz eleget, erről az eljáró hatóság a megkeresett felettes szervét értesíteni köteles a megfelelő intézkedések megtétele végett.

A nyomozás megtagadása

52. (1) A nyomozás megtagadására a Be. 127. §-ának rendelkezései az irányadók.

(2) A nyomozást határozattal kell megtagadni. A határozat tartalmára, formájára az Utasítás 38. pontjában foglaltak vonatkoznak.

(3) Ha a feljelentett cselekmény egyébként büntető eljárásra tartozik, de a nyomozó hatóság a nyomozást a Be. 127. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján megtagadja, a feljelentést és a feljelentés kiegészítése során keletkezett iratokat a határozattal együtt átteszi az illetékes társadalmi bírósághoz, illetve a fegyelmi jogkör gyakorlójához. Ilyen esetben a határozat rendelkező része kettős intézkedést tartalmaz: a nyomozás megtagadását és az áttételt.

(4) Amennyiben a feljelentett cselekmény nem bűncselekmény, hanem szabálysértési, fegyelmi vagy társadalmi bírósági eljárás alapjául szolgál, a nyomozást a Be. 127. §-ának (2) bekezdése alapján meg kell tagadni és a feljelentést, valamint a feljelentés kiegészítése során keletkezett iratokat meg kell küldeni az elbírálásra illetékes szervhez.

(5) A nyomozás megtagadásához az ügyész jóváhagyása akkor szükséges, ha a feljelentés olyan bűncselekményre irányul, amelyre a törvény egy évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel.

(6) Ha a nyomozó hatóság a nyomozást a bűncselekmény társadalomra veszélyességének elenyészően csekély foka miatt kioktatással [Be. 127. § (3) bek.] tagadja meg, a határozat rendelkező részének azt is kell tartalmaznia, hogy a feljelentett személyt a nyomozó hatóság a nyomozás megtagadásával egyidejűleg kioktatásban részesíti.

(7) A kioktatás foganatosításáról külön jegyzőkönyvet nem kell felvenni. A feljelentett személynek panaszjogára figyelmeztetését, továbbá a határozat tudomásul vételét, vagy a panaszt bejelentő nyilatkozatát és a panasz indokait a megtagadó határozat irattári példányán kell feltüntetni. A feljegyzésben utalni kell arra is, hogy a határozat egy példányát a feljelentett személy átvette.

(8) A kioktatás foganatosítása céljából megkereshető a feljelentett személy lakóhelye, illetve tartózkodási helye szerint illetékes nyomozó hatóság, ha az elkövető lakóhelye, illetve tartózkodási helye az eljáró nyomozó hatóság székhelyével nem azonos.

(9) Ha a feljelentett személy a kioktatás miatt panasszal él, és a nyomozó hatóság megállapítja, hogy a panasz alapos, a határozatnak a kioktatásra vonatkozó részét hatályon kívül helyezi és a nyomozást más címen tagadja meg. Egyébként a nyomozást a saját hatáskörében elrendeli, az iratoknak az illetékes ügyészhez való megküldése nélkül.

(10) A nyomozás megtagadásáról a határozat kézbesítésével értesíteni kell: a sértettet, a feljelentést tevőt, a magánindítvány előterjesztőjét.

NYOMOZÁS A BÜNTETTI ELJÁRÁSBAN

A nyomozás elrendelése

53. (1) A nyomozás elrendelésére a Be. 130. §-a rendelkezései az irányadók. A nyomozás csak alapos gyanú (a ténybeli és jogi előfeltételek együttes fennállása) esetén rendelhető el.

(2) A nyomozás elrendelése írásbeli határozattal történik, amelynek nincs bevezető része és azt nem kell indokolni. A nyomozást elrendelő határozatot — a tényállás feltüntetése nélkül — a kezdő iratra lehet rávezetni, az alábbi szöveggel: „Határozat” A benti ügyben a nyomozást a Btk. ... § ... bekezdésében foglalt büntett—vétség alapos gyanúja miatt elrendelem. (Keltezés, aláírás, pecsét.) A nyomozás elrendeléséről külön határozatot is lehet hozni.

(3) A nyomozás elrendelésére jogosult vezető nyomozási utasítást adhat, ha ezt az elrendelés alapjául szolgáló bűncselekmény ténybeli, vagy jogi megítélése szükségessé teszi. A nyomozási utasítás elsősorban a nyomozás érdemére, a bűncselekmény törvényi tényállási elemeire, az esetleges minősítő körülményekre, motívumokra, a bűncselekmény elkövetését elősegítő körülmények felderítésére, a felderítéshez szükséges nyomozási cselekményekre és intézkedésekre terjed ki. Az utasítást a bűnügyi iratok irattári példányában kell elhelyezni.

(4) A nyomozás elrendeléséről a felügyeletet ellátó ügyészséget a napi jelentések kapcsán, vagy egyéb módon értesíteni kell.

(5) Más szerveknek a nyomozás elrendeléséről szóló értesítésére a Be. 404. §-ának (2) bekezdése alapján kiadott külön jogszabály tartalmaz rendelkezéseket.

Halaszthatatlan nyomozási cselekmények

54. (1) Nyomozást elrendelő határozat nélkül csak halaszthatatlan nyomozási cselekmények foganatosíthatók. [Be. 130. § (2) bek.]

(2) A halaszthatatlan nyomozási cselekmények foganatosításának feltételei:

a) bűncselekmény alapos gyanúja;

- b) a büntető eljárás megindítását büntethetőséget kizáró, vagy megszüntető ok nem akadályozza;
- c) a késelem a nyomozás eredményességét veszélyezteti, tehát nincs mód a nyomozást elrendelő határozat meghozatalára.

(3) A halaszthatatlan nyomozási cselekményt különösen

- a megkezdett bűncselekmény befejezésének,
- újabb bűncselekmény elkövetésének,
- az elkövető elrejtőzésének,
- a bizonyítási eszközök megóvásának, eltüntetésük megakadályozásának érdekében lehet alkalmazni, az előfeltételek fennforgása esetén.

(4) A halaszthatatlan nyomozási cselekmény foganatosítása a nyomozó hatóság vezetőjének utasítása alapján történik: szükség esetén azonban a nyomozó hatóság eljáró tagja utasítás nélkül is végrehajthatja.

(5) A halaszthatatlan nyomozási cselekmény alkalmazását — annak megjelölésével — a kezdő iraton, illetve jegyzőkönyvben kell feltüntetni, arra utalással, hogy a nyomozási cselekmény végrehajtása a nyomozás elrendelése előtt történt.

(6) A nyomozó hatóság köteles már a feljelentés megtételekor — esetleg a jegyzőkönyv felvétele előtt is — az adott lehetőségek határára belül minden olyan intézkedést megtenni, amely a nyomozás eredményességét, gyors teljesítését elősegíti.

(7) Késelem nélkül intézkedni kell a személy-, vagy tárgykörzés elrendelésére, helyszíni szemle tartására, véralkohol vizsgálatra és más olyan nyomozási cselekmény elvégzésére, amelynek elmulasztása a későbbi eljárás sikerét károsan befolyásolja.

(8) Halaszthatatlan nyomozási cselekmények teljesítése után mihamarabb lehetséges — az addig rendelkezésre álló adatok mérlegelése alapján — intézkedni kell a nyomozás elrendelése, vagy megszüntetése iránt. Amennyiben a nyomozás megszüntetésére kerül sor, nyomozást elrendelő határozatot utólag nem kell hozni.

(9) Halaszthatatlan nyomozási cselekmény foganatosítása után hozott nyomozást elrendelő határozatban meg kell jelölni a foganatosított nyomozási cselekmény idejét, figyelemmel arra, hogy a nyomozás határideje ennek időpontjától és nem a határozat hozatal keltétől számít.

A nyomozás teljesítése

55. (1) A nyomozás célja a valóságnak megfelelő tényállás felderítése. Ennek érdekében a nyomozás során meg kell tenni minden törvényes, célszerű intézkedést és el kell végezni a nyomozás lefolytatásához szükséges nyomozási cselekményeket. Be kell szerezni — amennyiben lehetséges — a gyanúsított korábbi elítélésére vonatkozó bírósági iratokat is.

(2) A nyomozás teljesítésére és a határidejének meghosszabbítására a Be. 131. §-a (1) és (2) bekezdésének rendelkezései az irányadók. A meghosszabbítás iránt a határidő lejárta előtt 10 nappal kell intézkedni.

(3) A nyomozás meghosszabbítása iránti előterjesztést rövid indokolással három példányban kell elkészíteni. A nyomozás időtartamának három hónapnál hosszabb időre terjedő meghosszabbításához négy példányban készített előterjesztéshez csatolni kell az eredeti, vagy — ügyészi hozzájárulással — a teljes másolati iratpéldányt.

(4) A nyomozás eredményes teljesítése érdekében el kell háritani az eljárási cselekményeket zavaró körülményeket. Ennek érdekében a Be. 131. § (4) és (5) bekezdései szerint kell eljárni.

Az alapos gyanú közlése és a gyanúsított kihallgatása

56. (1) Az alapos gyanú közlésénél és a gyanúsított kihallgatásánál az Utasítás 19—20. pontjában kifejtettekén túl a következők szerint kell eljárni:

- a gyanúsított vallomása a bizonyítási eszközök egyike, arra kell tehát törekedni, hogy a felderítés ne kizárólag a gyanúsított beismerésén alapuljon, ezért az egyéb bizonyítási eszközöket is be kell szerezni;
- a gyanúsított kihallgatására alaposan fel kell készülni és szükség esetén kihallgatási tervet kell készíteni;
- a gyanúsított beismerő vagy tagadó vallomását sokoldalúan ellenőrizni kell;
- a gyanúsított kihallgatását úgy kell irányítani, hogy az ügy eldöntéséhez szükséges tények minden bizonyítási eszközére — legkésőbb a nyomozás befejezéséig — nyilatkozhasson. A fogvalevő gyanúsítottat 24 órán belül ki kell hallgatni.

(2) A gyanúsított első kihallgatásán tisztázni kell, hogy van-e érvényes útlevele, vagy útlevélkérelme intézés alatt. Ha érvényes útlevéllel rendelkezik, ennek bevonása iránt az útlevelet kiállító illetékes hatóságot értesíteni kell. Intézés alatt lévő útlevélkérelmem esetén pedig a kérelmet elbíráló hatóságot a gyanúsítottal szemben indult eljárásról kell értesíteni.

A hatósági tanú

57. (1) A hatósági tanú alkalmazására a Be. 135. §-ában foglaltak az irányadók.

(2) Két hatósági tanút kell alkalmazni:

- a szemlénél,
- a bizonyítási kísérletnél,
- a lefoglalásnál,
- a házkutatásnál,
- a motozásnál,
- az írni-olvasni nem tudó személy kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv ismertetésénél.

(3) A hatósági tanúkat a nyomozási cselekmény fogantatása előtt jogaikra és kötelezettségeikre ki kell oktatni [Be. 135. § (2) bek.]

(4) A nyomozási cselekményről készült jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a hatósági tanúk nevét, lakcímét, és azt a tényt, hogy az eljárásban nem érdekeltek. Ha a nyomozási cselekmény során a hatósági tanúk észrevételt nem tettek, a jegyzőkönyvbe ezt a tényt is bele kell foglalni.

(5) Ha a hatósági tanúk alkalmazására — bár a törvény kötelezően előírja — elháríthatatlan akadály miatt nem kerülhet sor, az eljáró nyomozó hatóság tagjának a jegyzőkönyvben az akadály okát fel kell tüntetni.

(6) Szükség esetén hatósági tanúként vehetők igénybe és nem minősülnek a nyomozó hatóság tagjának az adott munkaterületre alkalmoszerűen vezényelt személyek (pl. szolgálatban lévő önkéntes rendőr, munkásőr, karhatalmi járőr, katonai járőr, takarító személyzet, gépíró, stb.).

(7) A tanúk költségeire vonatkozó rendelkezéseket a hatósági tanúkra is alkalmazni kell.

A nyomozás mellőzése

58. (1) A nyomozás mellőzésére a Be. 136. §-ában foglaltak az irányadók.

(2) A nyomozás mellőzésére csak a gyanúsított kihallgatása után kerülhet sor.

(3) A nyomozás mellőzését írásbeli határozattal kell elrendelni és azt a nyomozási iratokhoz kell csatolni. A határozatnak tartalmaznia kell annak a bűncselekménynek vagy szabálysértésnek a rövid tényállását, amelynek felderítését mellőzik és a mellőzés rövid indokolását, továbbá a sértett kioktatását, polgári jogi igényének panaszjogának érvényesítésére.

A nyomozás felfüggesztése

59. (1) A nyomozást a Be. 137. §-ában meghatározott esetekben kell, illetve lehet felfüggeszteni.

(2) A diplomáciai vagy egyéb személyes mentesség fennforgása kérdésében a belügyminiszter a külügyminiszterrel egyetértésben határoz. Ezért ilyen esetben a keletkezett nyomozási iratokat fel kell terjeszteni a Belügyminisztérium illetékes szervéhez.

(3) A felfüggesztett nyomozás iratait határidő nyilvántartásba kell tenni. Irattárba helyezni csak az elévülés bekövetkezése és a nyomozás megszüntetése után lehet. A nyomozás megszüntetésekor intézkedni kell a gyanúsított ellen kibocsátott lakcímfigyelő, illetve elfogatóparancs visszavonása iránt.

(4) Ha a gyanúsítottal szemben a nyomozást fel kell, vagy fel lehet függeszteni, a bűncselekmény felderítésével kapcsolatos nyomozási cselekményeket el kell végezni (bizonyítási eszközöket be kell szerezni.)

(5) A nyomozás felfüggesztéséről határozatot kell hozni. A határozat tartalmára az Utasítás 38. pontjában foglaltakat értelemszerűen alkalmazni kell.

(6) Amennyiben a törvény az adott bűncselekményre egyévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel a nyomozás felfüggesztéséhez az ügyész jóváhagyása szükséges. Ezért az iratokat a határozattal együtt jóváhagyás végett meg kell küldeni az ügyésznek.

(7) A határozatot közölni kell a gyanúsítottal, a védővel, a feljelentővel és a sértettel.

A nyomozás megszüntetése

60. (1) A nyomozás megszüntetéséről (Be. 139—140. §) a nyomozási határidőn belül kell határozni. A megszüntető határozat tartalmára az Utasítás 38. pontjában foglaltakat kell értelemszerűen alkalmazni. A határozatban intézkedni kell a nyomozás során fogatosított, de a nyomozás megszüntetése folytán okát vesztett kényszerintézkedésekről is, amennyiben azok a nyomozás megszüntetésekor még fennállnak (lefoglalás, lakhelyelhagyási tilalom, zár alá vétel, stb.).

(2) A nyomozást megszüntető határozatot a szükséges példányszámban kell elkészíteni és megküldéséről, vagy kézbesítéséről a rendelkező részben kell határozni.

(3) A nyomozást megszüntető határozat valamennyi példányát a nyomozási iratok egy példányával, jóváhagyás végett az illetékes ügyésznek kell megküldeni.

(4) Ha a nyomozás megszüntetésére a Be. 139. §-ának (1) bekezdése e) pontja alapján a Btk. 60. §-ára figyelemmel kerül sor, a határozat rendelkező részének tartalmaznia kell a gyanúsított figyelmeztetését is.

(5) A figyelmeztetés teljesítésére a Be. 401. §-ában foglaltak az irányadók. A figyelmeztetéssel egyidejűleg a gyanúsítottal közölni kell a nyomozást megszüntető határozatot is.

(6) A figyelmeztetést, amennyiben nem a határozaton jegyzik fel, jegyzőkönyvbe kell foglalni. A jegyzőkönyvnek a figyelmeztetés megtörténtét, a gyanúsított panaszjogára való kioktatását, ezzel kapcsolatos nyilatkozatát és a határozat egy példánya átvételének elismerését kell tartalmazni. Ez vonatkozik arra az esetre is, amikor a figyelmeztetés jegyzőkönyv felvétele nélkül történik.

(7) A figyelmeztetést — az erre vonatkozó megkeresés útján — a gyanúsított lakóhelye, vagy munkahelye szerint illetékes rendőrkapitányság is fogatosíthatja.

(8) Azokról a gyanúsítottakról, akikkel szemben a nyomozást a Be. 139. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján — a Btk. 60. §-ra figyelemmel — megszüntették, nyilvántartólapot kell kiállítani

és azt a Nyilvántartó Központ Bűnügyi Nyilvántartó Osztályának kell megküldeni. Amennyiben a Be. 139. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján a nyomozást az ügyész szüntette meg és a figyelmeztetést is az ügyész foganatósította, a nyilvántartólap kiállításáról és továbbításáról az ügyész gondoskodik.

(9) Ha az ügyben a nyomozás megszüntetésére azért került sor, mert a felelősségre vonás tekintetében elegendőnek mutatkozik a társadalmi bírósági, illetve fegyelmi eljárás — Be. 139. §-a (1) bekezdés f) pont —, az eljáró nyomozó hatóságnak a nyomozás megszüntetése mellett intézkedni kell az ügynek a társadalmi bírósághoz, illetve a fegyelmi jogkör gyakorlójához történő áttételéről.

(10) A társadalmi bírósági, vagy a fegyelmi eljárás indokoltságánál figyelembe kell venni többek között:

- az áttételt anyagi jogi szabály lehetővé teszi-e;
- az elkövetett bűncselekmény kisebb jelentőségű-e;
- a bűncselekmény ténybeli és jogi megítélése egyszerű-e;
- a bizonyítékok rendelkezésre állnak-e, vagy beszerzésük nem ütközik-e különösebb nehézségbe;
- az elkövető munkahelyén társadalmi bíróság működik-e;
- az elkövető munkaviszonyban van-e;
- az elkövetőnek van-e fegyelmi hatósága és
- az elkövető ellen korábban volt-e folyamatban társadalmi bírósági, illetve fegyelmi eljárás.

(11) A nyomozás megszüntetése nem akadályozza annak, hogy a nyomozó hatóság ugyanabban az ügyben utóbb az eljárást folytassa. A nyomozás továbbfolytatására, illetve a nyomozást megszüntető határozat hatályon kívül helyezésére a Be. 141. §-ában foglaltak az irányadók.

(12) Az ügy társadalmi bírósági, vagy fegyelmi eljárásra történt átadásakor az iratok másolati példányát, míg a nyomozás megszüntetésének egyéb eseteiben mindkét példányt a nyomozó hatóság irattározza.

A nyomozás iratainak ismertetése és a nyomozás befejezése

61. (1) A nyomozás iratainak ismertetésére és a nyomozás befejezésére a Be. 142. §-ában foglaltak irányadók.

(2) A nyomozás iratait azokban az ügyekben kell ismertetni, amelyeket vádemelési javaslattal továbbítanak az ügyészéhez.

(3) A nyomozás anyagának ismertetésére csak akkor kerülhet sor, ha a bűnügy valamennyi részletét kivizsgálták, vagyis ha a nyomozási anyag alapján bűncselekmény alapos gyanúja kétségtelenül megállapítható.

(4) A nyomozás anyagának ismertetése az eljáró nyomozó hatóság kötelessége. Ezért az ismertetés időpontjáról a gyanúsítottat és a védőjét értesíteni kell. A fogvaletű gyanúsítottat az ismertetésre elő kell állítani. A védő meg nem jelenése az ismertetést nem akadályozhatja.

(5) Ha az iratismertetésen az értesítés ellenére sem a gyanúsított, sem a védő nem jelenik meg, ezt az iratokon fel kell jegyezni, őket a nyomozás befejezéséről kell értesíteni és az iratokat az ügyésznek vádemelési javaslattal meg kell küldeni.

(6) Az iratismertetés megkezdése előtt a gyanúsítottat és a védőt jogaikra és kötelességeikre figyelmeztetni kell.

(7) Ha a gyanúsított a nyomozás anyagának megtekintését megtagadja, illetve irattanulmányozási jogával élni nem kíván, figyelmét fel kell hívni arra, hogy magatartása az eljárás folytatását nem akadályozza. A figyelmeztetés megtörténtét és a gyanúsított nyilatkozatát jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(8) Az iratismertetés a nyomozás iratainak tanulmányozás végett rendelkezésre bocsátásából áll. Az összefűzött eredeti nyomozási iratokat kell a gyanúsítottnak, illetve a védőnek átadni. A gyanúsított és a védője a nyomozás iratait csak felügyelet mellett tanulmányozhatja. A tanulmányozásban őket korlátozni nem szabad. Ügyelni kell arra, hogy a gyanúsított az ismertetés során az iratok szövegében módosítást, hamisítást ne eszközöljön, iratokat, bizonyítási eszközöket meg ne semmisíthessen, illetve meg ne rongálhasson. Erre a figyelmét fel kell hívni. A gyanúsított és védője a tanulmányozás során jegyzetet készíthetnek. Az államtitkot, vagy szolgálati titkot képező adatokat tartalmazó jegyzeteiket külön borítékban az iratok mellett kell kezelni.

(9) Az írni-olvasni nem tudó gyanúsított előtt a nyomozás anyagát hatósági tanúk jelenlétében kell felolvasni. A magyar nyelven nem értő, vagy a nem magyar anyanyelvét használni kívánó gyanúsított ügyében az ismertetésnél tolmácsot kell alkalmazni.

(10) Ha az ügyben több gyanúsított van, az ismertetést egy időpontban több gyanúsított jelenlétében is meg lehet tartani, ha ez az ismertetés zavartalanságát, vagy a büntető eljárás további eredményességét nem veszélyezteti. Ilyen esetben az ismertetésről felvett jegyzőkönyvben a gyanúsítottakat és a védőiket külön-külön kell nyilatkoztatni.

(11) Az egyes gyanúsítottakkal a bűnügyi iratok reájuk vonatkozó részét kell ismertetni. Az ismertetés után a gyanúsított, illetve a védő a nyomozás kiegészítését indítványozhatják és egyéb indítványokat, észrevételeket tehetnek.

(12) A nyomozás kiegészítési indítvány teljesítése, vagy elutasítása kérdésében lehetőleg azonnal, de legkésőbb hetvenkét órán belül döntení kell. Ha az indítvány indokolt, teljesíteni kell. Ellenkező esetben az ismertetési jegyzőkönyvben indokolt határozattal el kell utasítani. Amennyiben a határozat ellen a gyanúsított vagy a védő panasszal él és annak a nyomozó hatóság a saját hatáskörében nem ad helyt, a nyomozási iratokat a panasz elbírálása végett meg kell küldeni az illetékes ügyésznek.

(13) Amennyiben a nyomozó hatóság a nyomozás kiegészítési indítványnak helyt ad, a kiegészített nyomozás anyagát a gyanúsított, illetve védője előtt ugyancsak ismertetni kell.

(14) Az iratismertetésről jegyzőkönyvet kell felvenni. Ezzel kapcsolatban a Be. 143. §-ában foglaltak szerint kell eljárni.

(15) Az iratok ismertetése után, ha a gyanúsított illetve a védő a nyomozás kiegészítését nem indítványozta, vagy az indítványt elutasították, illetőleg a nyomozást kiegészítették, az eljáró hatóságnak közölnie kell a gyanúsítottal és a védővel a nyomozás befejezését. A nyomozás befejezésének közlésekor a jogszabály megjelölésével meg kell nevezni azt a bűncselekményt, amelyet a nyomozás adatai szerint a gyanúsított a magatartásával megvalósított.

(16) A nyomozás befejezésének közléséről határozatot hozni nem kell. A közlés tényét az iratismertetésről felvett jegyzőkönyvbe kell foglalni.

A nyomozás iratainak megküldése az ügyésznek

62. (1) A nyomozás befejezésének közlése után a nyomozási iratok két példányát külön-külön összefűzve, iratjegyzékező (vagy tartalomjegyzékkel) és oldalszámozva vádemelési javaslattal há-

róm napon belül meg kell küldeni az illetékes ügyésznek. A vádemelési javaslat az iratok megküldését és a vádemelésre vonatkozó előterjesztést tartalmazza. A nyomozás megállapításairól összefoglaló jelentést nem kell készíteni.

(2) A bűnjelek, értékek és letétek továbbítása tekintetében az ezek kezeléséről szóló rendeletek, parancsok és utasítások szerint kell eljárni.

(3) Ha az eljáró hatóság a nyomozást a Be. 139. §-ának (1) bekezdése b) pontjának alapján szünteti meg, az ismeretlen tettes felderítésére tett intézkedésről jelentést kell készíteni. Ezt a jelentést az irattári példányhoz kell csatolni.

(4) A vádemelésre átadott ügyekben keletkezett vádirat és ítélet (végzés) egy példányát az irattári példányhoz kell csatolni.

A pótnyomozás

63. (1) A nyomozó hatóság a pótnyomozást elrendelő határozatban foglalt rendelkezéseket teljesíteni köteles.

(2) Ha a pótnyomozást az ügyész vagy a tárgyalás előkészítése során a bíróság rendelte el, a nyomozó hatóság bármely nyomozási cselekményt elvégezhet és ennek eredményeként határozatot hozhat a nyomozás megszüntetéséről, vagy felfüggesztéséről is.

(3) Ha a bíróság a pótnyomozást tárgyaláson rendelte el, a nyomozó hatóság a nyomozást nem függesztheti fel és nem szüntetheti meg. Amennyiben a nyomozás felfüggesztésének vagy megszüntetésének szükségessége merül fel, a nyomozó hatóság az ügyésznek tesz előterjesztést a bíróságnak teendő indítvány iránt.

(4) A nyomozásnak a Be. 131. §-a (1)—(2) bekezdésében megállapított határidejét az ügyész által elrendelt pótnyomozás esetén a nyomozást elrendelő határozat keltétől, a bíróság által a tárgyalás előkészítése során elrendelt pótnyomozás esetén a bíróság határozatának az ügyészhez érkezésétől kell számítani. A tárgyaláson elrendelt pótnyomozás teljesítésére a bíróság által megállapított határidő az irányadó. Ha a pótnyomozás a határidő alatt nem teljesíthető, a nyomozó hatóság az ügyésznek tesz előterjesztést a határidő meghosszabbításának indítványozására.

(5) Ha a pótnyomozás során további bűncselekmény, vagy nem a gyanúsítottal szembeni bűncselekmény alapos gyanúja merül fel, a nyomozást e bűncselekménnyel kapcsolatban, illetőleg e személlyel szemben az Utasítás rendelkezései szerint kell lefolytatni.

(6) Ha a nyomozó hatóság a nyomozást a büntetési eljárás szabályai szerint folytatta le, a pótnyomozást is eszerint kell lefolytatni.

Jellemzés készítése a büntetésvégrehajtási intézet részére

64. (1) A nyomozó hatóság az előzetes letartóztatásban levő gyanúsítottat a vádemelési javaslattal egyidejűleg a büntetésvégrehajtási intézetnek átadja. Ha a gyanúsított legalább négy hetet töltött a rendőrségi fogdában, magatartásáról jellemzést kell készíteni.

(2) A rendőrségi fogdában töltött időtartamtól függetlenül jellemzést kell készíteni:

- ha a rendőrségi fogvatartási idő alatt a gyanúsított megszökött, szökést kísérelt meg, vagy tervezett,
- ha nem tartotta be a fogdaszabályzat előírásait és ezért felelősen felelősségre vonták,
- ha a gyanúsított jelleméről, életszemléletéről a büntetésvégrehajtási intézet nevelője által hasznosítható tapasztalatokat szereztek.

(3) A jellemzést zárt borítékban a gyanúsított átszállításával egyidejűleg a büntetésvégrehajtási intézet parancsnokához kell továbbítani.

Jogorvoslat a nyomozás során

65. (1) A nyomozó hatóság határozatai és intézkedései ellen, illetőleg az intézkedés elmulasztása miatt — ha a törvény nem tesz kivételt — a Be. 148. §-ában meghatározottak szerint jogorvoslatnak, panasznak van helye. A jogorvoslati jogosultság alapján a büntető eljárásban résztvevő és érdekelt személyek a jogszabályokban megállapított módon és határidőben kérhetik a kifogásolt határozat, vagy intézkedés megváltoztatását, kijavítását, illetőleg az elmulasztott intézkedés megtételét.

(2) A panaszra jogosultakat a szükséges esetekben a nyomozás egész tartama alatt figyelmeztetni kell. A bejelentett panasz-nak, ha a törvény másként nem rendelkezik, nincs halasztó hatálya. Ha a határozat vagy intézkedés a panasztevőt indokolatlan hátránnyal sújtaná, a végrehajtását — a panasz elbírálásáig — fel lehet függeszteni.

(3) A Be. 148. §-ának (2) bekezdésében meghatározott eljárási cselekményekkel szemben panasznak helye nincs.

(4) A nyomozó hatóság a hozzá benyújtott panasz megalapozottságát köteles megvizsgálni. A panasz indokoltsága esetén a sérelmezett határozatot, vagy intézkedést hatályon kívül kell helyezni és megfelelő határozatot kell hozni, illetve intézkedést kell tenni.

(5) Ha a nyomozó hatóság a panasznak saját hatáskörében nem tesz eleget, — valamint az ügyészi jóváhagyáshoz kötött határozatok elleni panaszok esetén — a Be. 148. §-ának (5) bekezdésében foglaltak szerint köteles eljárni és részletesen nyilatkoznia kell a panaszra vonatkozó álláspontjáról is.

(6) Ha a nyomozó hatóság a panasznak saját hatáskörében nem tesz eleget, azt elbírálás céljából akkor is köteles megküldeni az illetékes ügyésznek, ha annak benyújtása a határidő túllépésével történt, vagy azt nem a jogosult nyújtotta be.

(7) A panaszt írásban vagy szóban — jegyzőkönyvbe foglalva — lehet előterjeszteni.

(8) A panaszt-tevőt a panasz elintézéséről értesíteni kell. Ez történhet a határozat kézbesítése, vagy kihirdetése útján, az utóbbi esetben jegyzőkönyvbe foglalva.

(9) Ha a panasz alapján a nyomozó hatóság határozatát megváltoztatták, a panasz elbírálásáról hozott határozatról mindazokat értesíteni kell, akikkel a megváltoztatott határozatot korábban már közölték.

(10) A gyanúsítottnak és védőjének a nyomozás során keletkezett határozat csak akkor kézbesíthető, ha az ügyben a panaszra jogosult személyeknek a határozatot már kézbesítették és azok panaszjogukkal nem éltek, illetve a panaszt elutasították.

Eljárás a nyomozó hatóság által az ügyész utasítása, vagy határozata ellen bejelentett előterjesztés esetén

66. (1) A nyomozó hatóság az illetékes ügyész utasítása, határozata — ideértve a nyomozás során hozott határozatok ügyészi jóváhagyásának megtagadását is — vagy egyéb intézkedése ellen felettes szerve útján előterjesztést jelenthet be. Az előterjesztésnek halasztó hatálya nincs. Az ügyész rendelkezését késedelem nélkül végre kell hajtani. Az előterjesztést a szolgálati út betartásával az ügy irataival, a sérelmezett határozattal, vagy intézkedéssel fel kell terjeszteni a felettes nyomozó hatósághoz.

(2) Sürgős esetben az írásbeli felterjesztést megelőzően a felettes nyomozó hatóságnak távbeszélőn kell jelentést tenni.

VIII. FEJEZET

NYOMOZÁS A VÉTSÉGI ELJÁRÁSBAN

67. (1) A vétségi nyomozásra a Be. 149—155. §-ában foglaltak az irányadók.

(2) Büntettnek minősülő cselekmény miatt vétségi nyomozást csak akkor lehet folytatni, ha azt a törvény megengedi [Be. 90. § (2) bekezdés].

(3) Ha a külföldi állampolgár gyanúsított esetében nemzetközi szerződés, vagy viszonyosság alapján a büntető eljárás felajánlásának van helye, a nyomozást minden esetben a büntető eljárás szabályai szerint kell lefolytatni.

(4) Azt, hogy a nyomozást milyen eljárás szabályai szerint kell lefolytatni, a nyomozás elrendelésére jogosult vezető határozza meg. Ha a nyomozást a vétségi eljárás szabályai szerint kell teljesíteni, ezt a nyomozást elrendelő határozaton fel kell tüntetni.

Ha később büntető eljárásra kell áttérni, erre a nyomozás elrendelésére jogosult vezető ad utasítást; intézkedését az iratokra fel kell jegyezni. Ha egyes eljárási cselekményeknek a büntető eljárás szabályai szerinti teljesítése válik szükségessé (pl. tanú jegyzőkönyvi kihallgatása) ezt a nyomozó hatóság eljáró tagja külön határozathozatal nélkül megteheti.

(5) Ha a nyomozás során derül ki, hogy a vétségi nyomozás szabályai nem alkalmazhatók, a megkezdett nyomozást a büntetési nyomozás szabályai szerint kell folytatni.

(6) A büntetési nyomozás szabályai szerint célszerű eljárni, ha a nyomozást hosszabb időre fel kell függeszteni, továbbá ha a Btk. 61. §-ának értelmében elmebeteg állapotban, gyengeelméjűségben szenvedő személy kényszergyógykezelésének szükségessége tárgyában kell eljárási cselekményeket foganatosítani.

(7) A vétségi nyomozás lefolytatásának nem akadályozza az, hogy a gyanúsított fiatalkorú, ebben az esetben azonban a Be. XIII. Fejezetének rendelkezéseit is alkalmazni kell.

68. (1) A vétségi nyomozásban a nyomozó hatóság az Utasítás II. (A bizonyítás), V. (Általános rendelkezések) és VII. Fejezetében (Nyomozás büntetési eljárásban) foglalt rendelkezéseket az alábbi eltérésekkel alkalmazza.

(2) A vétségi nyomozás során jegyzőkönyv helyett jelentést lehet készíteni:

- a) a feljelentés kiegészítése során végzett meghallgatásokról,
- b) a tanúkihallgatásról,
- c) a szemléről,
- d) a lefoglalásról,
- e) a motozásról és
- f) a bizonyítási kísérletről.

(3) A jegyzőkönyv nem mellőzhető, ha a kihallgatás, illetőleg a szembesítés tolmács közreműködésével történik.

(4) A jelentés bizonyítási eszköz rögzítésére szolgáló okirat. Tartalmi kellékeit a Be. 150. §-ának (3) bekezdése határozza meg.

(5) A (2) bekezdésben felsorolt nyomozási cselekményekről nem kell külön-külön jelentést készíteni, a különböző cselekmények egy jelentésbe is foglalhatók. Ilyen esetben a nyomozási cselekmények idejét és helyét mindenkor fel kell tüntetni.

(6) Nincs akadályozása annak, hogy a nyomozó hatóság a jelentésbe foglalható cselekményekről — amennyiben valamely eljárási cselekményt, vagy annak eredményességét különösen jelentősnek tekinti, vagy azt a jelentésben foglalt cselekmények foganatosításától eltérő időben végzi — a vétségi eljárásban is, külön jegyzőkönyvet készítsen.

(7) A nyomozási cselekményeket — vallomást, valamely eseményt, stb. — a valóságnak megfelelően saját fogalmazással úgy kell rögzíteni a jelentésben, ahogy az megtörtént, abból elvenni vagy hozzátenni szigorúan tilos. A tények leírásakor kerülni kell a bőbeszédűséget, az ügyre nem vonatkozó, lényegtelen körülményeket. A jelentés tartalmi valóságát az eljáró nyomozó hatóság tagja aláírásával igazolja.

69. A vétségi nyomozásban mellőzhető azoknak a tanúkenti kihallgatása, akik a gyanúsítottal szemben előzőleg folyt fegyelmi, szabálysértési, vagy más hatósági eljárásban jegyzőkönyvbe foglalt vallomást tettek és vallomásuk megnyugtató bizonyítékot szolgáltat. Ilyen esetben a nyomozás elrendelése után csak a gyanúsítottat kell kihallgatni, s amennyiben további bizonyítékok beszerzése nem válik szükségessé, a gyanúsítottal ismertetni kell az iratokat és a nyomozás befejezéséről kell intézkedni.

70. (1) A nyomozás során hozott határozatok tartalmára, formájára a büntetti nyomozásnál kifejtettek az irányadók. Nincs szükség azonban külön határozat meghozatalára az olyan nyomozási cselekményekkel kapcsolatban, amelyeknek a teljesítését és eredményét a nyomozó hatóság jelentésbe foglalhatja.

(2) A nyomozás megtagadásához, felfüggesztéséhez, vagy megszüntetéséhez az ügyész jóváhagyása akkor szükséges, ha a büncselekményre a törvény egyévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel (Be. 152. §).

(3) Ha a nyomozás elrendelése után az állapítható meg, hogy a gyanúsított a büncselekményt elmebeteg állapotban, gyengeelméjűségben, vagy tudatzavarban követte el, erről, az ügyészt haladéktalanul értesíteni kell. Amennyiben az ügyész a nyomozást a Be. 153. § (1) bekezdése alapján nem szünteti meg, az ügyben a büntetti nyomozás szabályait kell alkalmazni.

IX. FEJEZET

FIATALKORÚAKRA VONATKOZÓ ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

71. A fiatakorúakkal szembeni eljárás során gondosan ügyelni kell arra, hogy a velük szemben foganatosított intézkedések nevelő jellegűek legyenek és lehetőleg arra vezessenek, hogy az érintettek törvényeinket tiszteletben tartsák, a büntető jogszabályok megsértésétől tartózkodjanak.

Általános szabályok

72. (1) A fiataikorúak ügyében a büntetési, illetőleg a vétségi nyomozás szabályait a Be. XIII. Fejezetében foglalt rendelkezések figyelembe vételével kell alkalmazni.

(2) A fiataikorú ügyében a nyomozási cselekményeket fokozott körültekintéssel kell teljesíteni. Arra kell törekedni, hogy illetéktelen személyek a fiataikorú elleni eljárásról ne szerezzenek tudomást.

(3) A fiataikorú ellen folytatott eljárásban az egyéni nevelést, az elkövető egyéniségének helyes irányú alakítását kell előtérbe helyezni.

(4) A fiataikorú kihallgatásánál ügyelni kell arra, hogy a hozzá intézett kérdések ne haladják meg értelmi képességét. A kihallgatást olyan légkörben kell végezni, amelyben a fiataikorú szorongás és félelem nélkül előadhatja vallomását. Érzékeltetni kell a fiataikorú gyanúsítottnak, hogy az eljáró hatóság célja nemcsak a számonkérés, hanem egyúttal segíteni is kíván neki abban, hogy élete a továbbiakban helyes irányba terelődjék.

(5) A nyomozás során meg kell állapítani, hogy a fiataikorúval szemben korábban volt-e folyamatban büntető eljárás, ha igen, fel kell deríteni, hogy mikor, mely hatóság előtt és milyen büncselekmény miatt. Amennyiben lehetséges, ennek iratait már a nyomozás során be kell szerezni.

(6) A büncselekmény elkövetését közvetlenül előmozdító vagy előidéző okok és körülmények felderítésére a fiataikorú elkövetők ügyében különös gondot kell fordítani. A feltárt okok megszüntetésére, illetve újabb büncselekmények elkövetésének megelőzésére a szükséges intézkedést meg kell tenni. Pl. a fiataikorú neveléséért felelős szülők, felnőttkorú személyek eljárás alá vonása, jegyzőkönyvi figyelmeztetése, a gyámhatóság értesítése, stb.

A védő

73. Az eljárás megindításakor védő kirendeléséről gondoskodni kell, amennyiben a fiataikorúnak meghatalmazott védője nincs.

A törvényes képviselő

74. (1) A törvényes képviselő (szülő, gondozó) a fiataalkorú gyanúsított kihallgatásánál jelen lehet.

(2) A fiataalkorú gyanúsított kihallgatása után, a fiataalkorú egyéniségére, értelmi fejlettségére és életviszonyaira jellemző körülményekre ki kell hallgatni a gondozóját. Ha az eljárás helyétől a gondozó távol lakik, megkeresés útján kell kihallgatni.

(3) A törvényes képviselő felelősségére utaló adatokat a fiataalkorú tudomására hozni nem szabad, kivéve ha együttesen vonják őket büntetőjogi felelősségre. Erre azonban csak kivételesen, indokolt esetben kerülhet sor.

Bizonyítási eszközök

75. (1) Ha a fiataalkorú még tanuló, vagy ha az iskolát az eljárás megindítása előtt egy évnél nem régebben fejezte be, vagy szakította félbe, iskolai jellemzését kell beszerezni.

(2) Munkaviszonyban álló fiataalkorú ügyében munkahelyi jellemzést is be kell szerezni. A jellemzésnek azt kell tartalmazni, hogy a fiataalkorú mióta, milyen munkakörben, milyen teljesítménnyel dolgozott, mennyi a keresete és milyen a munkához, a munkatársaihoz való viszonya.

(3) A környezettanulmányt három példányban kell az iratokhoz csatolni. A környezettanulmánynak részletesen tartalmaznia kell a fiataalkorú gyanúsított egyéniségére, környezetére és a bűncselekmény elkövetésének indító okaira vonatkozó adatokat.

(4) A környezettanulmányból csupán azokat az adatokat szabad a fiataalkorúval ismertetni, amelyek az adott ügyre vonatkoznak vagy amelyekkel kapcsolatban feltétlenül szükséges a fiataalkorú meghallgatása.

Személyi szabadság korlátozása

76. (1) A fiataalkorú őrizetbe vételénél és letartóztatásánál mindig különös körülményekkel kell eljárni. Ügyelni kell arra, hogy az ilyen intézkedés fogantatásának a Be. 92. § (1) bekezdésében megállapított okok esetében is csak akkor van helye, ha ez a bűncselekmény különös súlya folytán szükséges. A különös súly elbí-

rálásánál nem elsősorban a törvényi büntetési tételt, hanem a konkrét eset összes körülményeit kell figyelembe venni.

(2) Az őrizetbe vett, illetve letartóztatott fiatalkorút szabadrálábra helyezésekor törvényes képviselőjének (gondozójának) kell átadni annak közlése mellett, hogy a fiatalkorúval szemben miért indult eljárás. Meg nem jelenésük a szabadrálábra helyezést nem akadályozza.

(3) Ha a fiatalkorú a nyomozás adatai szerint addigi környezetében nem hagyható meg, a nyomozó hatóság a 20/1969. (V. 13.) Korm. sz. rendelet 4. § (1) bekezdés alapján a gyermekkorút gyermek- és ifjúságvédő intézetbe (határozattal) ideiglenes hatállyal beutalhatja, melyről — az intézetbe szállításával egyidejűleg — a határozat egy példányának megküldésével az illetékes gyámhatóságot értesíteni kell.

Intézkedés gyermekkorú esetében

77. (1) Ha a gyermekkorú olyan cselekményt követ el, amely bűncselekmény törvényi tényállását kimeríti, be kell szerezni mindazon adatokat, amelyek alapján meg lehet állapítani, hogy:
- fiatalkorúval, vagy felnőttkorúval együtt, illetve azok felbujtására követte-e el a bűncselekményt;
 - a gyermekkorú nevelésére és gondozására kötelezettek terhel-e felelősség annak elhanyagolása miatt. Ilyen felelősség esetén a szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

A gyermekkorú gyanúsítottként nem hallgatható ki, a nyomozást büntethetőséget kizáró okból meg kell tagadni.

(2) A gyermekkorút, ha önállóan követte el a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító cselekményt, ki kell kérdezni és elmondását jelentésbe kell foglalni.

(3) Ha a nyomozás során az állapítható meg, hogy a gyermekkorú a lakókörnyezetében erkölcsi züllés veszélyének, vagy egyéb káros hatásnak (gyakori indokolatlan tettleges bántalmazás, stb.) van kitéve, a nyomozó hatóság a 20/1969. (V. 13.) Korm. sz. rendelet 4. § (1) bekezdés alapján a gyermekkorút gyermek- és ifjúságvédő intézetbe (határozattal) ideiglenes hatállyal beutalhatja, és gondoskodik az intézetbe szállításáról. Erről a határozat egy példányának megküldésével az illetékes gyámhatóságot értesíteni kell.

(4) Gyermekkor miatt történő nyomozás megtagadás, illetve megszüntetés esetén a határozat egy példányát az ügyész küldi meg a gyámhatóságnak a védő- óvintézkedések bevezetése végett.

X. FEJEZET

A MAGÁNVÁDAS ELJÁRÁS

78. A Be. 54. §-a határozza meg azoknak az ügyeknek a körét, melyekben — ha büntető eljárásnak csak magánindítványra van helye — a vádat magánvádoló képviseli.

79. (1) A magánvádas ügyekben az eljárás megindítására a Be. 314. §-ában foglaltakat kell alkalmazni.

(2) A feljelentőt — ha feljelentését rendőri szervnél teszi meg — kellő alaposággal tájékoztatni kell, hogy feljelentését melyik bíróságon tegye meg írásban, vagy szóban. Amennyiben a feljelentő ragaszkodik a feljelentése írásba foglalásához, annak eleget kell tenni.

(3) A nyomozó hatósághoz írásban érkezett olyan feljelentést, amelynek tartalmából megállapítható, hogy a Be. 54. §-a alapján magánvádas eljárásnak van helye, az esetleges egyéb iratokkal együtt haladéktalanul meg kell küldeni az illetékes bíróságnak. Az áttételről a feljelentőt értesíteni kell.

(4) A (3) bekezdés szerint kell eljárni azokban az ügyekben is, amelyekben a feljelentést közvádas bűncselekmény miatt tették, de a lefolytatott feljelentés kiegészítése, vagy a nyomozás eredményeképpen magánvádas bűncselekmény elkövetése kerül megállapításra. Ez esetben a feljelentő figyelmét a részére kézbesített értesítésben fel kell hívni arra, hogy a vádat melyik bíróság előtt képviselheti és rá kell mutatni arra is, hogy közvádas bűncselekmény milyen okból nem állapítható meg.

(5) Amennyiben több egymással összefüggő bűncselekmény közül egyik közvádra, másik magánvádra üldözendő és a magánindítványra jogosult feljelentést tett, az ügyészhez kell fordulni annak megfontolására, hogy a magánvádas bűncselekmény miatt a vád képviselétét átveszi-e.

80. (1) Magánvádas ügyben nyomozásnak a Be. 315. §-ában foglaltaknak megfelelően csak akkor van helye, ha a bíróság, vagy az ügyész elrendelte.

(2) A nyomozás lefolytatására a vétségi eljárás szabályait kell alkalmazni (Be. VI. Fejezet II. Cím), feltéve, hogy nem áll fenn kizáró körülmény [Be. 90. § (3) bekezdés].

(3) A magánvádas ügyekben folytatott nyomozás során csak olyan eljárási cselekmény foganatosítására kerülhet sor, amely az ismeretlen elkövető kilétének megállapítására, valamint a szükséges bizonyítási eszközök felkutatására irányul.

(4) A nyomozás elvégzése után a magánvádas ügy iratait — rövid átirattal — a nyomozást elrendelő hatóságnak kell megküldeni.

(5) A nyomozó hatóság a nyomozást saját hatáskörében csak a Be. 316. §-ának (2) bekezdése esetében szüntetheti meg. Egyéb megszüntetési okok, vagy felfüggesztés szükségességének megállapítása esetén az addig keletkezett iratokat — a felmerült körülményekre történt rövid utalással — a nyomozást elrendelő hatóságnak kell megküldeni.

XI. FEJEZET

A BÍRÓSÁG ELÉ ÁLLÍTÁS

81. (1) A bíróság elé állítás feltételeit a Be. 346. §-a határozza meg.

(2) Az ügy ténybeli megítélését akkor lehet egyszerűnek tekinteni, ha a cselekmény nem szerteágazó, a bizonyítékok közötti esetleges ellentmondások azonnal tisztázhatók és a szükséges szakértői vélemény, a tárgy, vagy a személy hosszabb időt nem igénylő megvizsgálása után azonnal előterjeszthető. Ebben az esetben is csak akkor kerülhet sor a bíróság elé állításra, ha a tényállás bizonyításához a bizonyítási eszközök rendelkezésre állnak.

(3) Az ügy egyszerű megítéléséhez hozzá tartozik az is, hogy a megállapított tényállás alapján a bűnösség kérdésében egységes legyen a jogértelmezés, és abban érdemben állást lehessen foglalni. A bűnösség vitathatatlanul rendszerint akkor állapítható

meg, ha hosszadalmas bírói eljárásra a jogkérdések eldöntése érdekében nincs szükség, büntethetőséget kizáró, vagy megszüntető ok fennállására adat nem merült fel.

(4) A tettenérés akkor állapítható meg, ha a gyanúsított a bűncselekmény törvényi tényállását egészben, vagy részben szemtanú jelenlétében valósította meg. Tettenérésnek tekinthető az is, amikor az elkövetőt üldözés, illetőleg a helyszínről való távozása közben fogták el.

(5) A bűncselekmény elkövetésének a gyanúsított által történt beismerése nem jelenti azt, hogy a gyanúsított beismerő vallomását a törvény más bizonyítékok fölé kívánja helyezni. Ezért a beismerés nem teszi feleslegessé az egyéb bizonyítékok beszerzését.

(6) A bíróság elé állítás időbeli korlátja, hogy a bűncselekmény elkövetése és a bíróság elé állítás időpontja között 6 napnál hosszabb idő ne teljen el. A nyomozó hatóságnak már a nyomozás elrendelésekor vizsgálni kell az előállítás feltételének fennforrását és döntenie kell az előállítás kezdeményezésében. A határidő számítására a Be. 109. §-ában foglaltakat kell alkalmazni.

82. (1) Ha a nyomozó hatóság a bíróság elé állítást kezdeményezi, a nyomozást a vétségi eljárás szabályai szerint kell lefolytatni. (Utasítás 67—70. pont). A vétségi nyomozás köre a bíróság elé állítási eljárásban lényegesen bővült. Olyan bűntett miatt is helye van a bíróság elé állításnak, amelyre a Be. 90. §-ának (2) bekezdése szerint a vétségi eljárás szabályai — a bíróság elé állítás kivételével — nem alkalmazhatók.

Bíróság elé állítás esetén a nyomozó hatóság:

- a kezdő iraton határozatban elrendeli a nyomozást,
- az Utasítás 68. pontjában hivatkozott jelentésben rögzíti a tanúkihallgatást a szemle, a lefoglalás, a motozás és a bizonyítási kísérlet eredményét, továbbá az eljárás során beszerzett okiratok és más hatósági eljárásban keletkezett iratok vagy egyéb tárgyi bizonyítási eszközök megjelölését,
- a büntetési eljárás szabályai szerint jegyzőkönyvben kihallgatja a gyanúsítottat,
- az őrizetbe vétel feltételeinek fennállása esetén elrendeli a gyanúsított őrizetbevételét,
- ha a gépjárművezetői engedélyt a helyszínen elvette, azt a bűnügyi iratok között külön hivatalos feljegyzésben rögzíti,

- ha az iratismertetést mellőzhetőnek tartja, a nyomozás befejezésének közlése után az iratokat a bíróság elé állítás tárgyában való állásfoglalás végett megküldi az illetékes ügyésznek,
- a nem magyar állampolgár útlevelét bevonja és az Utasítás 84. pont (5) bekezdésében meghatározott szervnek megküldi.

(2) Ha a gyanúsított őrizetben tartása hetvenkét órai időtartam után is szükséges és az őrizet törvényes feltételei fennforognak, az iratok egyidejű bemutatása mellett írásbeli előterjesztést kell tenni az ügyészi jóváhagyás iránt. Az ügyész az őrizetbe vételről szóló határozatra vezeti a hetvenkét órán túli őrizet jóváhagyását.

(3) A nyomozási iratokhoz mellékelni kell a gyanúsított erkölcsi bizonyítványát, vagy bűnügyi priuszlapját, és — amennyiben beszerezhetők — a korábbi elítélésével kapcsolatos bűnügyi iratokat.

83. (1) A bíróság elé állítást a nyomozó hatóság kezdeményezi, erről az ügyészt döntés végett előzetesen tájékoztatja.

(2) Ha az ügyész a gyanúsítottat nem állítja bíróság elé és az iratokat a nyomozó hatóságnak visszaküldi, a nyomozó hatóság a büntetti eljárásra tartozó ügyben a nyomozást az Utasítás VII. Fejezete szerint folytatja le.

(3) A bíróság elé állítással kapcsolatosan az ügyész az eljáró rendőri szerv közreműködését igénybe veheti, s ezzel kapcsolatos rendelkezéseit a rendőri szerv köteles végrehajtani.

XII. FEJEZET

VEGYES RENDELKEZÉSEK

Eljárás nem magyar állampolgárokkal, diplomáciai, vagy személyes mentességet élvezőkkel szemben.

84. (1) A nem magyar állampolgárral szemben a Be. valamennyi rendelkezését ugyanúgy kell végrehajtani, mint a magyar állampolgárral szemben folytatott eljárásban.

(2) A nyomozó hatóság a nem magyar állampolgárral szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés foga-

natosításáról az érintett nem magyar állampolgár személyi adatainak, állampolgárságának, útlevele és tartózkodási engedélye számának közlésével, a tényállás rövid ismertetésére is kiterjedő jelentést köteles a szolgálati út betartásával haladéktalanul felterjesztetni a Belügyminisztérium illetékes szervéhez. A jelentésben ki kell térni arra is, hogy az eljárás alá vont személy milyen minőségben és mióta tartózkodik a Magyar Népköztársaság területén.

(3) Nem magyar állampolgár ügyében a nyomozás megtagadásáról, elrendeléséről, felfüggesztéséről és megszüntetéséről, valamint a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekről a nyomozó hatóság a Belügyminisztérium Külföldieket Ellenőrző Osztályát köteles haladéktalanul értesíteni.

(4) Ha a nem magyar állampolgár a járművezetéstől való eltiltás időtartamának letelte előtt az országból eltávozik, a gépjárművezetői engedélyt részére vissza kell adni, bejegyezve a járművezetéstől való eltiltást és ennek időtartamát. A bejegyzés alapján a gépjárművezetői engedélyt a Magyar Népköztársaság területén érvénytelennek kell tekinteni.

(5) Lakhatási engedéllyel nem rendelkező, nem magyar állampolgárral szemben indult büntető eljárás zavartalan lefolytatása érdekében az eljárás alá vont útlevelét be kell vonni és azt a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság igazgatásrendészeti osztályának soron kívül meg kell küldeni. A Belügyminisztérium Vizsgálati Osztálya a bevont útleveleket a Belügyminisztérium Külföldieket Ellenőrző Osztályának küldi meg. Az eljárás befejezéséről, a kiutazási tilalom feloldásáról az eljáró szerv köteles értesíteni a Külföldieket Ellenőrző Osztályt.

85. (1) Diplomáciai vagy egyéb személyes mentességet élvező személyekkel szemben a belügyminiszternek a mentesség kérdésében való állásfoglalása előtt intézkedésnek nincs helye.

(2) Országgyűlési képviselővel szemben a Legfőbb Ügyészség hozzájárulása nélkül — egyes halaszthatatlan nyomozási cselekményeket kivéve — intézkedni nem lehet.

(3) Ha bármely nyomozási cselekmény foganatosításának szükségessége felmerül, a nyomozás felfüggesztése mellett a diplomáciai vagy egyéb személyes mentesség, illetve mentelmi jog fennállásának és tárgyi terjedelmének elbírálása végett az iratokat a Belügyminisztériumba kell felterjesztetni.

(4) Diplomáciai képviselők gépjárműjével okozott balesetek helyszínén fel kell jegyezni a gépjármű forgalmi rendszámát. Egyébként a diplomáciai vagy egyéb mentesség esetében szükséges eljárásról szóló 1973. évi 7. sz. tvr. előírásait kell alkalmazni.

86. (1) A diplomáciai mentességet élvezők körére és a mentesség terjedelmére nézve az 1965. évi 22. sz. tvr.-rel kihirdetett, a diplomáciai kapcsolatokról Bécsben, 1961. április 18-án aláírt nemzetközi szerződés rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) A diplomáciai mentességre vonatkozó rendelkezéseket az 1960. évi 17. sz. tvr.-rel kihirdetett egyezmény szerint a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa tagállamainak képviselői és tisztviselői tekintetében is alkalmazni kell.

Eljárás nem magyar állampolgár által tett feljelentés esetén

87. (1) Nem magyar anyanyelvű által tett feljelentés jegyzőkönyvbe foglalásakor — esetleg tanúként történő kihallgatásakor — a jegyzőkönyvbe fel kell tüntetni, hogy alkalmaztak-e tolmácsot és az alkalmazott tolmács személyi adatait.

(2) A nem magyar állampolgár sértett személyi adatait — különösen a nevét és külföldi lakcímét — az útiokmányból vagy más személyazonosságot igazoló iratból pontosan kell megállapítani. Fel kell jegyezni az útiokmány számát és a kiállításának helyét is.

(3) A feljelentésben azt a tárgyat, amelyre nézve a bűncselekményt elkövették, azonosításra alkalmas módon le kell írni. Fel kell tüntetni azt is, hogy a nem magyar állampolgár meddig tartózkodik Magyarországon területén és ez alatt hol található.

(4) A nem magyar állampolgár sértettet figyelmeztetni kell arra, hogy esetleges polgári jogi igényét már a büntető eljárásban is érvényesítheti. Erre vonatkozó nyilatkozatát a feljelentésben rögzíteni kell.

(5) A nem magyar állampolgár tulajdonát képező ingóságok átvételének megbízottjaként az állandó tartózkodási helye szerinti államnak a Magyar Népköztársaságban működő külképviseleti szervét kell feltüntetni, amennyiben a sértett mást nem bíz meg ingóságainak átvételével.

(6) Amennyiben a nem magyar állampolgár a feljelentést külföldről küldi el, az eljárást ugyanúgy kell lefolytatni mintha a feljelentést Magyarországon tette volna meg.

88. A nyomozás során minden szükséges intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy a nem magyar állampolgár sértett a bűncselekménnyel elvont dolgaihoz, illetve a kártérítéshez hozzájuthasson.

89. (1) A nem magyar állampolgár sérelmére elkövetett bűncselekményből származó és a nyomozás során felkutatott tárgyakat — amennyiben azokra a további eljárás során szükség nincs — fényképezés és értékük meghatározása után, jelentés és bűnjeljegyzék kíséretében a főkapitányságok titkárságain keresztül a Belügyminisztérium Titkárságára kell felterjeszteni.

(2) A jelentésnek tartalmazni kell az ügyirat számát, a sértett nevét, pontos lakcímét, a sérelmére elkövetett bűncselekmény helyét, időpontját, leírását, az eltulajdonított értékek felsorolását, az elkövető nevét és adatait, továbbá a felkutatott tárgyak pontos, részletes leírását.

(3) A nyomozás megszüntetése, vagy megtagadása esetén az erről szóló határozat egy példányát — ügyési jóváhagyás után — csak akkor kell a Belügyminisztérium Titkárságára megküldeni, ha az érdekelt külföldi személy az általa megjelölt pontos címre kéri a kézbesítést, vagy ha a Belügyminisztérium Titkársága e célból az ügyben eljáró nyomozó hatóságot megkeresi.

90. (1) Nem magyar állampolgár sértett részére a feljelentésről jegyzőkönyvi másolatot vagy bármilyen más okmányt csak a Belügyminisztérium Titkársága adhat ki.

(2) Nem magyar állampolgár részére a feljelentés megtételéről a rendőr-főkapitányságok igazolást adhatnak ki.

91. (1) 'A külföldre továbbítandó irat szövegének (a sértett, a tanú és a gyanúsított kihallgatásainál is) jól olvashatónak kell lennie. Nem fordulhatnak elő benne törlések, behúzások, vagy a szöveg hitelességében kétséget ébresztő helyesbítések, általánosan nem használt rövidítések.

(2) A gyanúsított lakcímét pontosan — szükség esetén a tartomány (megye), illetve a járás megnevezésével — kell megjelölni.

(3) Az iratokat két másolati példánnyal (külön-külön dossziéba összefűzve) kell felterjeszteni.

92. Ha jogsegély végett más államot kell megkeresni, vagy ha más államtól érkezik a jogsegélyre irányuló megkeresés, az érintkezés módjára, a megkeresések teljesítésére vonatkozó jogsegély-szerződés rendelkezései, illetve a viszonyosság az irányadó.

Államtitok, szolgálati titok megóvása

93. Amennyiben az ügyben államtitok, vagy szolgálati titok szerepel, a nyomozó hatóság azok megóvására vonatkozó külön rendelkezésekre figyelemmel köteles eljárni.

A nyomozó hatóság vezetője

94. A nyomozó hatóság vezetője alatt a rendőri szerv vezetőjét, vagy az általa a nyomozási cselekmények elrendelésére feljogosított vezetőt kell érteni.

XIII. FEJEZET

AZ UTASÍTÁS HATÁLYBA LÉPÉSE

95. Az Utasítás 1974. január hó 1. napján lép hatályba és rendelkezéseit a folyamatban lévő büntető ügyekben is alkalmazni kell.
96. Az Utasítás hatályba lépésével egyidejűleg a 10/1966. számú belügyminiszteri utasítás és annak 10—1063/1967. számú melléklete, a 06/1967. számú belügyminiszteri utasítás, a 14/1972. számú belügyminiszteri utasítás, valamint az Utasítás mellékleteként kiadott 10—2046/1972. számú körlevél, a 06/1967., a 4/1968. és a 3/1970. számú miniszterhelyettesi utasítás hatályukat veszti.

BENKEI ANDRÁS s. k.,
belügyminiszter

Készült: 9400 példányban.

Kapják: elosztó szerint.

TARTALOMJEGYZÉK

I. Fejezet

A nyomozó hatóság	2
A nyomozó hatóság feladata, hatásköre és illetékessége	2
Ügyek egyesítése, elkülönítése	3
A nyomozó hatóság tagjának kizárása	4

II. Fejezet

A bizonyítás	5
A tanú vallomása	5
A szakvélemény	6
A szemle	9
A bizonyítási kísérlet	10
A felismerésre bemutatás	10
Szembesítés	11
A gyanúsított vallomása	13

III. Fejezet

A kényszerintézkedések	14
Az őrizetbevétel	14
Az előzetes letartóztatás	15
Az ideiglenes kényszergyógykezelés	17
A lakhelyelhagyási tilalom	17
Az elővezetés	18
A lefoglalás	19
A házkutatás	20

A motozás	21
Zár alá vétel	22
A rendbírság	23

IV. Fejezet

A védelem	23
-----------------	----

V. Fejezet

Általános rendelkezések	26
A határidők	26
Az idézés és az értesítés	27
A kézbesítés	27
A jegyzőkönyv	28
Az eljárási cselekmények rögzítésének egyéb módja	29
A határozatok	29
Intézkedés a bűnözés megelőzésére	30
A megkeresések	31
Intézkedés ismeretlen helyen tartózkodó gyanúsított ellen	33
Polgári jogi igény érvényesítése	33
A bűnügyi költség	34
Az iratok készítése	34

VI. Fejezet

Büntető eljárás megindítása	35
Feljelentés	35
Bejelentés	37
A nyomozó hatóság észlelése	37
Intézkedés a feljelentés, a bejelentés és a nyomozó hatóság észlelése esetén	37
Áttétel	38
A feljelentés kiegészítése	38
A nyomozás megtagadása	40

VII. Fejezet

Nyomozás a büntetési eljárásban	42
A nyomozás elrendelése	42
Halaszthatatlan nyomozási cselekmények	42
A nyomozás teljesítése	44
Az alapos gyanú közlése és a gyanúsított kihallgatása	44
A hatósági tanú	45
A nyomozás mellőzése	46
A nyomozás felfüggesztése	46
A nyomozás megszüntetése	47
A nyomozás iratainak ismertetése és a nyomozás befejezése	48
A nyomozás iratainak megküldése az ügyésznek	50
A pótnyomozás	51
Jellemzés készítése a büntetésvégrehajtási intézet részére	52
Jogorvoslat a nyomozás során	52
Eljárás a nyomozó hatóság által az ügyész utasítása, vagy határozata ellen bejelentett előterjesztés esetén	54

VIII. Fejezet

Nyomozás a vétségi eljárásban	54
--------------------------------------	----

IX. Fejezet

Fiatalkorúakra vonatkozó eljárási szabályok	56
Általános szabályok	57
A védő	57
A törvényes képviselő	58
Bizonyítási eszközök	58
Személyi szabadság korlátozása	58
Intézkedés gyermekkorú esetében	59

X. Fejezet

A magánvádas eljárás	60
-----------------------------	----

XI. Fejezet

A bíróság elé állítás	61
------------------------------------	----

XII. Fejezet

Vegyes rendelkezések	63
Eljárás nem magyar állampolgárokkal, diplomáciai, vagy személyes mentességet élvezőkkel szemben	63
Eljárás nem magyar állampolgár által tett feljelentés esetén	65
Államtitok, szolgálati titok megóvása	67
A nyomozó hatóság vezetője	67

XIII. Fejezet

Az utasítás hatályba lépése	67
Tartalomjegyzék	69

A LEGFŐBB ÜGYÉSZ

7/1973. számú

UTASÍTÁSA

**a nyomozás törvényességének ügyészi felügyeletéről
és a büntető ügyek ügyészségi nyomozásáról**

A nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyelet során az ügyész köteles biztosítani a tudomására jutott bűncselekmények következetes üldözését, továbbá, hogy törvénytelen jogfosztás, korlátozás, vagy zaklatás senkit se érjen.

E feladat megvalósítása érdekében a felügyeletet ellátó ügyészt a Magyar Népköztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. és a büntető eljárásról szóló 1973. évi I. törvény széleskörű jogokkal ruházza fel. Az ügyésznek kötelessége e jogosultságok felhasználásával minden szükséges intézkedést megtenni a nyomozások törvényességének biztosítása érdekében.

Az ügyész a nyomozás feletti felügyelet körében, valamint az ügyészségi nyomozás során feladatait — a Be. és az ügyészségi törvény alapján — a jelen utasításban szabályozott módon teljesíti.

ELSŐ RÉSZ

I. Fejezet

**Az ügyész feladata a nyomozás törvényessége feletti felügyelet
körében**

1. §.

(1) A nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyelet feladata a rendőrség és a Be. 16. §-ának (3) és (4) bekezdése alapján eljáró szervek által folytatott nyomozás felülvizsgálata, az alárendelt

ügyészségeknek a nyomozás során végzett felügyeleti és ügyintézői tevékenységének ellenőrzése és irányítása.

(2) Biztosítani kell a nyomozás teljességét, időszerűségét, a büntető jogalkalmazás jogpolitikai elveinek maradéktalan érvényesülését. Emellett meg kell tenni a szükséges intézkedéseket az előfordult törvénytértesek haladéktalan megszüntetése érdekében.

(3) Különös gondot kell fordítani arra, hogy alaptalanul senkit ne vonjanak büntetőjogi felelősségre, kényszerintézkedések elrendelésére és fenntartására csak a törvényes előfeltételek fennforgása esetén kerüljön sor.

A nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyelet szervezete és gyakorlása

2. §.

(1) A nyomozás törvényessége felett felügyeletet gyakorol:

- a) a Legfőbb Ügyészség: a Belügyminisztérium, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága,
- b) a megyei főügyészség: illetékességi területén a megyei rendőr-főkapitányság,
- c) a járási ügyészség: illetékességi területén a járási rendőrkapitányság, az alájuk tartozó szervek, továbbá a székhelyükön működő vám- és pénzügyőrség által folytatott nyomozás felett.

(2) A Legfőbb Ügyészség ügyészei az ország területén valamennyi, a megyei főügyészség ügyészei pedig a megye területén valamennyi nem országos hatáskörű nyomozást folytató szerv tevékenységének felügyeletére jogosultak.

3. §.

Az utasításban meghatározott jogosultságok és köteleességek szempontjából felettes ügyészen a felettes ügyészséget, a Legfőbb Ügyészségen a közvetlen felettes vezetőt kell érteni.

4. §.

(1) A nyomozás során szükséges határozat hozatala, illetve ilyen határozat jóváhagyása és a büntető eljárás rendje szerint szükséges egyéb ügyészi intézkedés megtétele a felügyeletet ellátó ügyészség az érdemi határozat (nyomozást megszüntető határozat, vádirat) ho-

zatala, vagy az ilyen határozat jóváhagyása azonban az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság területén működő ügyészség (Be. 23. § (1) és (2) bek.) feladatkörébe tartozik.

(2) Amennyiben járásbíróági hatáskörbe tartozó bűnügyben a nyomozás feletti felügyeletet a megyei főügyészség gyakorolja, a megyei főügyész úgy is intézkedhet, hogy az érdemi határozat meghozatalát, vagy jóváhagyását a megyei főügyészség feladatává teszi.

(3) Azokban a járásbíróági hatáskörbe tartozó büntető ügyekben, amelyekben a nyomozást megyei hatáskörű nyomozó hatóság folytatja, a nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyelet ellátásáról az illetékes főügyész rendelkezik.

5. §.

A törvényesség biztosítása érdekében az illetékes ügyész jogosult:

- a) bármilyen büntető ügyben nyomozást elrendelni, a büntető eljárás bármely szakaszában egyes eljárási, illetve nyomozási cselekmények foganatosítására utasítást adni, az iratoknak felülvizsgálás céljából hozzá történő megküldését elrendelni a nyomozó hatóság megalapozatlan, vagy törvényt sértő határozatait megváltoztatni, az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás és más kényszerintézkedés elrendelésére vagy azok megszüntetésére utasítást adni,
- b) pótnyomozást elrendelni [6. § (3) bek.],
- c) a gyanúsítottat bármikor — így különösen a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések elrendelésére, meghosszabbítására vonatkozó kérdések eldöntése előtt, illetve az említett kényszerintézkedések elrendelése miatt bejelentett panasz elbírálása alkalmával — kihallgatni. Az előzetes letartóztatottat a vádemelés előtt ki kell hallgatni,
- d) részt venni a nyomozás foganatosításában egyes nyomozási cselekményeket elvégezni, illetve bármely ügy nyomozását teljesíteni [69. § (2) és (3) bek.],
- e) a rendőrség és a határőrség fogdáiban, valamint a büntetés-végrehajtási intézetekben bármikor ellenőrizni az ott elhelyezett előzetes letartóztatottak fogvatartásának törvényességét, valamint a fogvatartottak jogainak érvényesülését és kötelességeinek teljesítését megvizsgálni.

6. §.

(1) A nyomozás törvényessége feletti felügyeletet az illetékes ügyész (a továbbiakban: ügyész) általában úgy gyakorolja, hogy a rendőrség határozata, intézkedése miatt bejelentett panasz elbírálása, a nyomozást megszüntető vagy felfüggesztő határozat, illetve az előzetes letartóztatás jóváhagyása kérdésében való állásfoglalás vagy határidejének meghosszabbítása iránt tett előterjesztés felülvizsgálata során, továbbá az iratoknak bármely okból hozzá történő megküldésekor az egész eljárás anyagát felülvizsgálja, és az észlelt törvénysértések megszüntetése, valamint a még szükséges nyomozási cselekmények lefolytatása iránt intézkedik.

(2) Az iratok felülvizsgálása során különös gondot kell fordítani az ügyési jóváhagyást nem igénylő kényszerintézkedések törvényességére.

(3) Amennyiben az ügyész a nyomozás befejezése után olyan hiányosságot észlel, amely — ide nem értve a fogvalévő gyanúsított amúgy is kötelező kihallgatását — csak további nyomozási cselekmények elvégzésével küszöbölhető ki, illetve azt állapítja meg, hogy a tényállás nincs kellően felderítve, vagy a nyomozás során olyan eljárási szabálysértés történt, amely az ügy elintézésére lényegesen kihat — így különösen ha a gyanúsított vagy a védő törvényes jogait nem gyakorolhatta — általában pótnyomozást köteles elrendelni.

7. §.

(1) Az ügyész a 6. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéstől eltérően már a nyomozás közben is köteles felügyeletet gyakorolni (fokozott ügyési felügyelet) azokban az ügyekben:

- a) amelyek a megyei bíróság hatáskörébe tartoznak,
- b) amelyek a 002/1966. Legf. Ü. számú utasítás hatálya alá esnek,
- c) amelyekben a gyanúsított előzetes letartóztatásban van,
- d) amelyekben a felettes ügyész erre utasítást ad,
- e) amelyekben az ügyész bármely eljárása vagy intézkedése során azt állapítja meg, hogy a nyomozás nem az ügy eldöntése szempontjából jelentős körülmények felderítésére irányul, vagy az ügyben felmerülő ténybeli és jogi kérdések megítélésének a nehézsége — így különösen a bizonyítás bonyolultsága, a védekezés tisztázásának elmulasztása vagy

más hasonló körülmény — a fokozott felügyeletet indokolta teszi, illetve olyan lényeges törvénysértést, mulasztást, vagy késedelmet állapít meg, amely az ügy felderítését veszélyezteti.

(2) A megyei főügyész, a járási vezető ügyész a fokozott ügyészi felügyelet gyakorlása alól az (1) bekezdés c) pontja alá tartozó ügyekben indokolt esetben (így pl. ha az ügy egyszerű ténybeli és jogi megítélésű, az előzetes letartóztatást elsősorban a gyanúsított személyi körülményei indokolják stb.) felmentést adhat.

8. §.

(1) A fokozott ügyészi felügyelet a nyomozás alapos és törvényes lefolytatásának, valamint gyors befejezésének biztosítását célozza. E fokozott felügyelet során főként a gyanúsítottkénti felelősségre vonás és a fogvatartás megalapozottságát, az anyagi és alaki védelmet biztosító rendelkezések érvényesülését, a nyomozások időszerűségét és annak teljességét kell figyelemmel kísérni.

(2) A fokozott ügyészi felügyelet gyakorlásának alapvető módszere a nyomozások anyagának időszakonkénti felülvizsgálata.

(3) Amennyiben a fokozott felügyeletet gyakorló ügyész az iratok felülvizsgálata során olyan törvénysértést észlel, amelynek teljes feltárásához vagy kiküszöböléséhez a gyanúsított kihallgatása szükséges, ezt haladéktalanul foganatosítani kell, amennyiben pedig már elvégzett nyomozási cselekmények megismétlését nem alaki törvénysértés miatt írja elő és az ügy elbírálása szempontjából döntő jelentőségű, azon — ide nem értve, az újabb szakértői vélemény beszerzését — köteles jelen lenni.

(4) A fokozott felügyeletet ellátó ügyész — amennyiben azt indokoltnak tartja — egyébként csak az ügy eldöntése szempontjából meghatározó, illetve kiemelkedő jelentőségű nyomozási cselekmények lefolytatásán vegyen részt.

(5) A fokozott ügyészi felügyelet gyakorlása során az ügyésznek a nyomozás közvetlen irányítása általában nem feladata.

Utasításait — a nyomozás folytatásáért felelős vezető útján — írásban kell megadnia.

9. §.

A bűnözés elleni küzdelem és a nyomozások törvényességének biztosítása érdekében az ügyész

- a) köteles figyelemmel kísérni és vizsgálni a bűnözés és bűn-
üldözés helyzetét, annak alakulását, a rendőrség eljárási
gyakorlatát, jogosult az alárendelt ügyészségek ügyintéző és
felügyeleti munkáját bármikor megvizsgálni. A felügyeleti
vizsgálatnak elsősorban a bűnözés és bűnüldözés szempont-
jából legfontosabb kérdésekre kell irányulnia. Az ügyész
a vizsgálat megállapításairól rövid jelentést készít. A je-
lentésnek tartalmaznia kell a feltárt törvénysértéseket és
hibákat, s az azok megszüntetése érdekében tett intézke-
dések. A vizsgálatról készített jelentést, illetve összefog-
láló jelentést a felettes ügyészhez fel kell terjeszteni és a
vizsgált szerv vezetőjének meg kell küldeni.
- b) Az ügyésznek szükség szerint, de legalább évente egy ízben
meg kell vizsgálnia a rendőrségnél ügyészi jóváhagyást nem
igénylő nyomozás megtagadással, felfüggesztéssel vagy
megszüntetéssel befejezett ügyeket. A vizsgálat során fel-
tárt törvénysértő határozatokat hatályon kívül kell helyezni
és írásban utasítani kell a nyomozó hatóságot a szükséges
intézkedések megtételére.
- c) A szükséghez képest, de havonta legalább egy ízben köte-
les az ügyész fogdávizsgálatot tartani. Ennek során vizs-
gálnia kell az őrizetbevételek elrendelésének a törvényes-
ségét. Törvénysértés észlelésekor annak megszüntetésére
haladéktalanul írásban utasítást kell adnia.
- d) Az ügyész a vizsgálatok alapján általa tett intézkedések vég-
rehajtását köteles ellenőrizni. E megállapításairól írásbeli
jelentést csak akkor kell készítenie, ha a törvénysértések,
mulasztások ismétlődnek, vagy a vizsgálat során adott uta-
sításait nem teljesítették. Ez esetben az ügyésznek intézke-
nie kell a törvénysértésért felelős személy felelősségre vo-
nása iránt is.

Bűnüldözési operatív értekezlet

10. §.

(1) A megyei főügyész, illetve a járási vezető ügyész a bűn-
döző szervek tevékenységének összehangolása, a büntető jogalkalma-
zás jogpolitikai elvei helyes alkalmazásának biztosítása, valamint a

bűnüldözés egyes feladatainak meghatározása érdekében bűnüldözési operatív értekezletet hív össze.

(2) A bűnüldözési operatív értekezletet a megyei főügyészség és a főügyészség székhelyén lévő járási ügyészségek a szükséghez képest, de évenként legalább egy ízben, a többi ügyészségek pedig a főügyész rendelkezése szerint kötelesek megtartani.

(3) A bűnüldözési operatív értekezlet megszervezése a megyei főügyész, illetve a járási vezető ügyész feladata. Az előterjesztést az értekezleten részt vevők, valamint a felettes ügyész részére az értekezlet időpontja előtt legalább 8 nappal meg kell küldeni.

(4) A bűnüldözési operatív értekezletre annak állandó tagjain (a megyei bíróság, a járásbíróság elnöke, a rendőr-főkapitányság, a rendőrkapitányság vezetője) kívül meg kell hívni az illetékes pártvégrehajtóbizottság képviselőjét és a felettes ügyészt. Ha az értekezlet tárgya indokolja, a megyei főügyész az illetékes katonai ügyészség vezetőjét is meghívja.

(5) Amennyiben a bűnözés megelőzése vagy a bűnüldözés hatékonysága érdekében szükséges, az értekezlet tárgyához képest egyes állami, társadalmi szervek, vállalatok, szövetkezetek vagy azok felettes szerveinek képviselői is meghívhatók.

(6) A bűnüldözési operatív értekezletről, az ott megtárgyalt kérdések lényegét magában foglaló feljegyzést kell készíteni, amit az értekezlet állandó tagjainak meg kell küldeni és a felettes ügyészhez fel kell terjeszteni.

Eljárás a felügyeleti tevékenység során észlelt törvénytértés esetén

11. §.

(1) Ha az ügyész a nyomozás törvényessége feletti felügyelet gyakorlása közben a rendőrség eljáró tagjának olyan eljárását, illetve intézkedését, vagy mulasztását észleli, amely fegyelmi vétség vagy bűncselekmény elkövetésének gyanújára utal, erről köteles nyomban jelentést készíteni és azt a vezető ügyésznek bemutatni.

(2) A vezető ügyész a fegyelmi vétség elkövetésére utaló jelentést felülvizsgálja és amennyiben az abban foglaltakkal egyetért, a fegyelmi vétséget elkövető parancsnokánál fegyelmi eljárást kezdeményez.

(3) A járási vezető ügyész a fegyelmi eljárás kezdeményezéséről köteles a megyei főügyésznek jelentést tenni.

(4) A fegyelmi eljárás kezdeményezése során a fegyelmi eljárásra hatáskörrel rendelkező parancsnokot fel kell hívni arra, hogy a fegyelmi eljárást köteles megindítani és annak eredményét a kezdeményező ügyésszel közölni [1972. évi V. törvény 26. § (2) bekezdés].

(5) Amennyiben a bűncselekmény elkövetésére utaló magatartást a járási ügyészség észlelte, a vezető ügyésznek az (1) bekezdés szerinti jelentést a megyei főügyészséghez kell felterjesztenie.

(6) A megyei főügyész a rendőrség eljáró tagja által elkövetett és egy évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetni rendelt bűncselekmény alapos gyanújára utaló magatartásról az illetékes katonai ügyészt, az egy évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetni rendelt vétségről pedig az illetékes rendőr-főkapitányt értesíti.

(7) Ha a katonai ügyész nem katonai büntető eljárás hatálya alá tartozó személy bűncselekményének alapos gyanúját észleli, erről az illetékes járási ügyészt illetőleg megyei főügyészt értesíti. Az ügyben hozott érdemi határozatot az őket értesítő katonai ügyésznek tájékoztatásul meg kell küldeni.

Eljárás a rendőrség által az ügyész utasítása ellen bejelentett előterjesztés esetén

12. §.

A felettes ügyész a rendőrség által az 1972. évi V. törvény 7. § (4) bekezdése alapján felettes szerve útján tett előterjesztést köteles nyomban megvizsgálni és a kifogásolt ügyészi intézkedést a vonatkozó iratok felülvizsgálata és az eljáró ügyész nyilatkozatának beszerzése után 8 napon belül elbírálni.

II. Fejezet

A büntető eljárás lefolytatása

13. §.

Az ügyész a rendőrség nyomozást megtagadási és nyomozás elrendelési gyakorlatának törvényességét az e tárgyban hozott határozatok felülvizsgálatával, illetve a határozatok meghozatalának alapjául szolgáló iratok megvizsgálásával ellenőrzi.

14. §.

Az ügyészséghez benyújtott büntető feljelentés esetén a nyomozás megtagadása, illetve annak elrendelése tárgyában az illetékes ügyésznek kell határoznia. Ha a feljelentés kiegészítése szükséges, annak foganatosítására az ügyész a rendőrséget felhívhatja.

15. §.

Ha a feljelentés kiegészítését a rendőrség foganatosítja és annak eredményére figyelemmel a nyomozás elrendelésének van helye, e tárgyban a rendőrség határoz, s a nyomozás elrendeléséről az ügyészséget értesíti. Ha a feljelentés kiegészítése során csupán vizsgálat, vagy kármegállapítási eljárás lefolytatására, illetve hatósági nyilvántartás adatainak beszerzésére van szükség, ennek érdekében általában az ügyész intézkedik.

16. §.

Amennyiben a Btké. 36. §-ának (2) bekezdése alapján a fegyelmi jogkört gyakorló hatóság a büntető feljelentés megtételét mellőzve az elkövetőt fegyelmi úton vontat felelősségre, az ügyésznek a megküldött fegyelmi határozatot felül kell vizsgálnia, s meg kell állapítania, hogy volt-e törvényes lehetőség az elkövetett vétség miatt feljelentés mellőzésével a fegyelmi felelősségre vonásra. Ha az ügyész azt állapítja meg, hogy a vétségnek fegyelmi úton történő elbírálása törvénysértő volt, — az iratok beszerzése mellett — intézkednie kell a büntető eljárás megindítása iránt és az iratokat be kell mutatni az általános felügyeletet ellátó ügyésznek. Ez a kötelezettség az ügyészt egyéb törvénysértés megállapítása esetén is terheli.

A nyomozás határidejének meghosszabbítása

17. §.

(1) A nyomozás határidejének meghosszabbítására irányuló előterjesztés esetén az ügyész a rendőrség által — a nyomozás határidejének lejártá előtt legalább 10 nappal — előterjesztett, röviden indokolt kérelmét az iratok betekintése mellett megvizsgálja.

(2) Ha a kérelem teljesítése indokolt, az illetékes ügyész a nyomozás határidejét meghosszabbítja [Be. 131. § (1) bek.], ellenkező esetben pedig a rendőrséget — megfelelő határidő kitűzése mellett — a nyomozás haladéktalan befejezésére utasítja.

(3) A nyomozási határidő első ízben történő meghosszabbítására az az ügyész illetékes, aki az ügyben a nyomozás feletti felügyeletet gyakorolja.

(4) Amennyiben a határozat hozatala a megyei főügyész, illetve a Legfőbb Ügyészség hatáskörébe tartozik és az ügyész a nyomozás határidejének meghosszabbítására irányuló előterjesztéssel egyetért, a rendőrség előterjesztését — az iratok felülvizsgálata alapján tett megállapításainak jelentése mellett — a főügyészséghez, illetve a főügyészség útján a Legfőbb Ügyészséghez felterjeszti.

(5) Ha a rendőrség előterjesztése nem megalapozott, az ügyész a (2) bekezdés második fordulatóban meghatározott módon jár el.

(6) A megyei főügyész, illetve a Legfőbb Ügyészség a rendőrség előterjesztésének elbírálása során figyelembe veszi az ügyész javaslatait is és — az előterjesztés indokoltsága esetén — határozatot hoz a nyomozás határidejének meghosszabbításáról, amelyet a rendőrség részére való továbbítás végett az ügyésznek küld meg, ellenkező esetben pedig a rendőrséget az illetékes ügyész útján — határidő kitűzése mellett — a nyomozás haladéktalan befejezésére utasítja.

(7) Amennyiben a nyomozás határidejének 6 hónapon túl történő meghosszabbítása válik szükségessé, illetve a nyomozás határidejének meghosszabbítására hatáskörrel rendelkező ügyész utasítására ezt megelőzően is, az előterjesztéshez a nyomozás iratait is csatolni kell.

18. §.

A Be. 131. §-ának (1) és (2) bekezdésében meghatározott határidőt az ügyek egyesítése vagy elkülönítése esetén a legkorábban hozott nyomozást elrendelő határozat keltétől kell számítani.

A személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedések

19. §.

(1) Az előzetes letartóztatás elrendeléséhez szükséges ügyészi jóváhagyás megadására csak a nyomozás anyagának alapos felülvizsgálása után kerülhet sor. A felülvizsgálatnak ki kell terjednie annak a megállapítására is, hogy a bűncselekménynek a gyanúsított által történő elkövetésére és a Be. 92. § (1) bekezdésében írt okok fennállására megfelelő ténybeli adatok rendelkezésre állanak-e. Amennyi-

ben az előzetes letartóztatás elrendelésének törvényes okai fennfognak, az ügyész a gyanúsított előzetes letartóztatását elrendelő határozatot jóváhagyja.

(2) Ha a járásbíróági hatáskörbe tartozó ügyben a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet a megyei főügyészség látja el, az előzetes letartóztatás elrendelésének jóváhagyása, meghosszabbítása — amely egyébként járási vezető ügyészi hatáskörbe tartozna — a felügyeletet ellátó főügyészség feladata. Amennyiben a felügyeletet a Legfőbb Ügyészség gyakorolja, mind a járási vezető ügyész, mind pedig a megyei főügyész hatáskörében a Legfőbb Ügyészség jár el.

(3) Amennyiben az ügyész által elrendelt, vagy jóváhagyott előzetes letartóztatás elrendelése vagy meghosszabbítása miatt panaszt jelentettek be és az ügyész annak a 30. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével történt megvizsgálás során nem ad helyt, az ügyész a panasz elbírálása céljából köteles a nyomozás eredeti iratait — az iratok felülvizsgálata alapján tett megállapításainak jelentése mellett — a felettes ügyészhez haladéktalanul felterjeszteni.

(4) Az előzetes letartóztatás elrendelésekor annak határidejét a nyomozás határidejének lejártával azonos időpontban kell meghatározni. Ez a rendelkezés irányadó abban az esetben is, ha az előzetes letartóztatás elrendelésére, illetve az e tárgyban hozott rendőrségi határozat jóváhagyására olyan időben kerül sor, amikor a nyomozás határidejét — a Be. 131. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt rendelkezések alapján — a járási vezető ügyész, a megyei főügyész, illetve a legfőbb ügyész meghosszabbította.

(5) Ha az előzetes letartóztatás elrendelésére a nyomozás befejezése után kerül sor, az a bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb egy hónapig tart.

20. §.

Az előzetes letartóztatásban lévő gyanúsított ügyében az ügyész kötelessége annak biztosítása, hogy az előzetes letartóztatás a lehető legrövidebb ideig tartson, és a Be. 96. § (1) bekezdésének megfelelően a nyomozási cselekményeket soron kívül végezzék el. Amennyiben az ügyész azt állapítja meg, hogy az előzetes letartóztatás alapjául szolgáló okok megszűntek, haladéktalanul köteles intézkedni az előzetes letartóztatás megszüntetése iránt. A szabadlábra helyezés megtörténtéről az ügyészt írásban értesíteni kell.

Az előzetes letartóztatás meghosszabbítására irányuló előterjesztés elbírálása során az ügyész az alábbiak szerint jár el:

(1) A rendőrség által — az előzetes letartóztatás lejártának időpontját legalább 10 nappal megelőzően tett — röviden indokolt előterjesztés alapján az eredeti iratokat felülvizsgálja.

(2) Amennyiben az illetékes ügyész az előzetes letartóztatás meghosszabbítására irányuló előterjesztést indokoltnak találja az előzetes letartóztatást meghosszabbítja, ellenkező esetben pedig írásbeli utasítást ad az előzetes letartóztatás azonnali, illetve a határidő lejártával történő megszüntetésére és a gyanúsított szabadlábra helyezésére.

(3) Ha az előterjesztés tárgyában való határozat hozatala a felettes ügyész hatáskörébe tartozik és az ügyész az előzetes letartóztatás meghosszabbítását indokoltnak tartja, az előterjesztést és a nyomozás iratait — az iratok felülvizsgálata során tett megállapításainak jelentése mellett — a felettes ügyészhez terjeszti fel, ellenkező esetben a (2) bekezdés rendelkezései szerint jár el.

(4) A legfőbb ügyész által meghosszabbított előzetes letartóztatás [Be. 95. § (1) bek. harmadik mondata] az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig tart. Annak indokoltságát azonban a legfőbb ügyész — a megyei főügyész jelentése alapján — havonként felülvizsgálja és erről határozatot hoz. A megyei főügyész jelentésének tartalmaznia kell a nyomozás esetleges újabb adatai alapján megállapítható tényállást, a cselekmény minősítését, az újabb bizonyítékokat és a fogvatartás indokait. A jelentés kapcsán a nyomozás iratait csak külön utasításra, illetve az esetben kell felterjeszteni, ha az előzetes letartóztatásnak a 6 hónapon túl történő fenntartásának indokoltága tárgyában kell határozni.

(5) Külön utasítás nélkül is fel kell terjeszteni az iratokat, ha az előzetes letartóztatás elrendelése kizárólag a Be. 92. §-a (1) bekezdésének d) pontján alapult, vagy az időközben folytatott nyomozás a gyanúsított javára, az eljárás tárgyát képező bűncselekményre, vagy a letartóztatás okaira vonatkozó újabb adatokat tár fel.

(6) Ha az ügyész, illetve a rendőrség az előzetes letartóztatásnak egy éven túl történő meghosszabbítását tartja szükségesnek, a legfőbb ügyész hatáskörébe tartozó utolsó — a 12. hónapra szóló — fe-

lülvizsgálat iránti előterjesztése kapcsán ez irányú kérelmét is előadja. Ha a legfőbb ügyész az előterjesztésben foglaltakkal egyetért — a megfelelő határidő megjelölésével — indítványt nyújt be a Legfelsőbb Bírósághoz az előzetes letartóztatás meghosszabbítása iránt, ellenkező esetben pedig annak benyújtását mellőzi, és erről az ügyészséget értesíti.

(7) A felügyeletet ellátó ügyész a felettes ügyész vagy a Legfelsőbb Bíróság határozatának hozatala után is köteles figyelemmel kísérni, fennáll-e az előzetes letartóztatás meghosszabbításának oka. Amennyiben annak megszűnését állapítja meg, haladéktalanul intézkednie kell a gyanúsított szabadlábra helyezése iránt.

(8) A felettes ügyész az előzetes letartóztatás meghosszabbítása iránt tett előterjesztés elbírálásáról az előzetes letartóztatás felülvizsgálatáról szóló határozatát, illetve a Legfelsőbb Bíróság határozatát az ügyész útján küldi meg a rendőrségnek. A rendőrség a határozatot kihirdeti, illetve a védőnek kézbesíti.

(9) A nyomozás iratainak az ügyészhez való megküldése után [Be. 145. § (1) bek.] a határozat kihirdetéséről és kézbesítéséről az ügyész gondoskodik.

(10) Ha a gyanúsított előzetes letartóztatását a megyei főügyész hosszabbította meg és az előzetes letartóztatást a főügyészség székhelyén lévő büntetvégrehajtási intézetben fogatosítják, a határozat kihirdetéséről a megyei főügyészség gondoskodik. Amennyiben a gyanúsított a határozat ellen panaszt jelent be, a megyei főügyészség az iratokat a panasz elbírálása céljából felterjeszti a Legfőbb Ügyészséghez, ellenkező esetben pedig azokat megküldi az illetékes ügyész részére.

22. §.

(1) Ha az ügyész úgy találja, hogy az előzetes letartóztatás fogatosítása már a nyomozás tartama alatt is büntetvégrehajtási intézetben indokolt — a nyomozást folytató rendőri szerv vezetője véleményének ismeretében — az előzetes letartóztatás elrendelésének jóváhagyásakor, vagy később is úgy rendelkezhet, hogy azt ott kell fogatosítani.

(2) Ha az előzetes letartóztatásban lévő gyanúsított kórházi gyógykezelésére van szükség, a Büntetvégrehajtás Központi Kórházába való utalás iránt — ha a nyomozást a rendőrség fogatosítja, a rendőri szerv meghallgatása után — az ügyész intézkedik.

23. §.

Az előzetes letartóztatásban lévő gyanúsított szabadlábra helyezése iránt benyújtott kérelem tárgyában az ügyész dönt.

24. §.

Ha a gyanúsított előzetes letartóztatása mellett emelnek vádat és a bíróság a tárgyalás előkészítése során az ügyet pótnyomozásra küldi vissza, az előzetes letartóztatás kérdésében az ügyész dönt. Amennyiben az előzetes letartóztatás meghosszabbítása szükséges, és ez a felettes ügyész hatáskörébe tartozik, az ügyész a gyanúsított előzetes letartóztatását a megyei főügyész, illetőleg a legfőbb ügyész döntésének megszerzéséhez szükséges ideig, de legfeljebb 15 napra ideiglenesen meghosszabbítja.

Ezzel egyidejűleg az ügy iratait a meghosszabbításra hatáskörrel bíró felettes ügyészhez haladéktalanul felterjeszti. Ha az előzetes letartóztatás meghosszabbítása szükséges, a felettes ügyész azt a tárgyalás előkészítése során hozott határozat időpontjától kezdődő hatállyal hosszabbítja meg.

25. §.

(1) Ha olyan bűncselekmény miatt szükséges katona [Btk. 103. § (1) bekezdés] előzetes letartóztatása, amely nem tartozik katonai büntető eljárás hatálya alá, annak elrendelése iránt nem a katonai ügyész intézkedik.

(2) Az ügyész az előzetes letartóztatás foganatosítása céljából a katona szolgálati előjáróját keresi meg.

26. §.

(1) Az ideiglenes kényszergyógykezelés az azt elrendelő határozat meghozatalának napjától kezdődik abban az esetben, ha a gyanúsított korábban előzetes letartóztatásban volt.

(2) Amennyiben az ideiglenes kényszergyógykezelésnek hat hónapon túl történő fenntartása szükséges, az iratokat az e kérdésben való határozat hozatala céljából — a lejárati időpontját legalább 10 nappal megelőzően — a Legfőbb Ügyészséghez kell felterjeszteni. Ez esetben a kényszergyógykezelés fenntartása tárgyában a Legfőbb Ügyészség határoz.

Ha az ideiglenes kényszergyógykezelés megszüntetése mellett a gyanúsított előzetes letartóztatásának az elrendelése iránt kell intézkedni, az elrendelt előzetes letartóztatás határidejére — az ideiglenes kényszergyógykezelés időtartamától függetlenül — a 19. § (4) bekezdésében foglaltak az irányadók. Az előzetes letartóztatás meghosszabbítása tárgyában ez esetben is a 21. §-ban foglaltak szerint kell eljárni.

28. §.

(1) A lakhelyelhagyási tilalom elrendelésére, illetve a rendőrségnek e tárgyban hozott határozata jóváhagyására az esetben kerülhet sor, ha

- a) az előzetes letartóztatás elrendelésének a Be. 92. §-a (1) bekezdés b) pontjában írt oka fennáll, de annak mellőzését méltányolandó személyes körülmények (így pl. magas kor, súlyos betegség) indokolják,
- b) a gyanúsított magatartásából, vagy egyéb körülményekből alaposan lehet következtetni arra, hogy ilyen korlátozás nélkül a büntető eljárás lefolytatását nehezítené, illetve akadályozná.

(2) A Be. 99. §-ának (3) bekezdésében írt felülvizsgálatot — kivéve ha a lakhelyelhagyási tilalmat a Legfőbb Ügyészség rendelte el, illetve hagyta jóvá — a megyei főügyész gyakorolja.

(3) A lakhelyelhagyási tilalom a bíróság ellenkező döntéséig tart.

A védelem jogainak biztosítása

29. §.

(1) Az ügyész köteles figyelemmel lenni arra, hogy a gyanúsítottat a jogaira nézve kioktatták-e, azokat a törvényi előírásoknak megfelelően gyakorolhatta-e, biztosították-e védőválasztási jogának az érvényesülését, illetőleg a szükséges esetekben intézkedtek-e a védő kirendelése iránt, a védő élhetett-e az őt megillető jogokkal (Be. 52. §).

(2) Az anyagi védelem biztosítása érdekében különös gondot kell fordítani annak vizsgálatára, hogy a rendőrség a gyanúsított védekezését megfelelően tisztázta-e, felderítette-e a mentő, a büntetőjogi felelősségét enyhítő körülményeket is, beszerezte-e ezek bizonyítékait, sor került-e a szakértő véleményével kapcsolatos védekezés tiszt.

tázására, helyesen bírálta-e el a gyanúsítottnak és védőjének indítványait.

(3) Az előzetes letartóztatásban lévő gyanúsítottnak a védőjével való — szóban ellenőrzés nélküli, írásban ellenőrzés melletti — érintkezését az első kihallgatása után megtagadni nem lehet.

(4) Ha az ügyész megállapítása szerint a védelem jogai a rendőrség eljárásában nincsenek megfelelően biztosítva, köteles e jogok érvényesülésének biztosítása érdekében haladéktalanul intézkedni. Amennyiben pedig azt állapítja meg, hogy a védő kötelességeit megszegte, vagy azoknak hiányosan tett eleget, a megállapított tényeket súlyosabb esetben köteles a védő fegyelmi hatóságának tudomására hozni.

A nyomozás során bejelentett jogorvoslatok elbírálása

30. §.

(1) Amennyiben a Be. 148. §-ának (1) bekezdése alapján bejelentett panasz teljesítése indokolt, az illetékes járási vezető ügyész, illetve ha a panasz főügyészségi (főügyészség által jóváhagyott) intézkedés ellen irányul, a megyei főügyész köteles — a sérelmezett intézkedés hatályon kívül helyezése mellett — a törvénynek megfelelő határozatot hozni, vagy intézkedést tenni.

(2) Abban az esetben, ha a panasz járási vezető ügyész, illetve megyei főügyész által hozott vagy jóváhagyott határozat, intézkedés, vagy ennek elmulasztása ellen irányul, az iratokat — a Be. 148. §-ának (8) bekezdésében foglalt rendelkezésre tekintettel — véleményes jelentés kíséretében fel kell terjeszteni a felettes ügyészhez.

(3) A panaszt elbíráló határozatban a tényállást csak a szükséges esetekben és a panasz tárgya által meghatározott körben kell leírni.

(4) Amennyiben a panasz a Be. 148. §-ának (2) bekezdésében felsorolt határozat, vagy intézkedés ellen irányul, a bejelentett panaszt — érdemi felülvizsgálat és az iratoknak a felettes ügyészhez való felterjesztése nélkül — az illetékes ügyésznek azzal az indoklással kell elutasítania, hogy a sérelmezett határozat, intézkedés ellen az említett törvényi rendelkezés értelmében panasznak nincs helye.

(5) Be. 148. §-ának (4) bekezdésében megjelölt határidő túllépésével, vagy nem jogosult által benyújtott panasz tekintetében az (1)

és (2) bekezdésekben foglaltak szerint kell eljárni. Ha a panasz érdemben alaptalan, a felettes ügyésznek azt az elkésettségre utalással, illetve az okból kell elutasítani, hogy az nem a jogosulttól származik.

(6) A panasz elbírálásáról, a panasz folytán hozott ügyészi határozatról a panaszt tevőt, illetve a Be. 148. § (7) bekezdésében megjelölteket a panaszt elbíráló ügyészség értesíti. Amennyiben a panaszt fogvalevő gyanúsított tette, a határozat kézbesítése a rendőrség útján, ellenkező esetben pedig közvetlenül történik. A fogvalevő gyanúsítottal a fogvatartás miatti panasz elbírálásáról szóló határozatot kihirdetés útján kell közölni.

31. §.

(1) A panasz folytán már felülbírált határozat ellen bejelentett újabb panaszt az ügy irataival együtt véleményes jelentés kíséretében fel kell terjeszteni a felettes ügyészhez.

(2) A felettes ügyész a panasz tárgyában csak annak megalapozottsága esetén hoz alakszerű határozatot. Ellenkező esetben a panaszt tevőt arról értesíti, hogy a panasza nem alapos és ezért a sérelmezett határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség.

(3) A sérelmezett határozat kézbesítésétől (közléstől) illetőleg a sérelmezett intézkedésnek vagy elmulasztásának a panaszra jogosult tudomására jutásától számított egy éven túl benyújtott panaszt érdemben csak az esetben kell elbírálni, ha korábban panasz benyújtására nem került sor, vagy pedig a panaszt tevő az ügy eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró új bizonyítékot jelöl meg, illetőleg rendkívüli, méltánylást érdemlő körülmények jutnak az ügyészség tudomására. A panasz elbírálásának mellőzéséről a panaszost értesíteni kell.

Intézkedés a bűnözés megelőzésére

32. §.

(1) Az ügyész kötelessége annak a figyelemmel kísérése, hogy a nyomozás kiterjed-e a bűncselekmény elkövetését közvetlenül lehetővé tevő okok és körülmények feltárására, a rendőrség eleget tesz-e a Be. 117. §-ának (1) bekezdésében foglalt kötelességének, illetve, hogy az értesített szervek a velük közölt bűnelkövetési okok és körülmények megszüntetése érdekében milyen intézkedést tettek.

(2) Ha az ügyész a nyomozás adatai alapján azt állapítja meg, hogy bűncselekményt meg nem valósító törvénysértés miatt az eljá-

rás alá nem vont más személlyel szemben fegyelmi, szabálysértési, társadalmi bírósági, vagy kártérítési eljárás kezdeményezése indokolt, az 1972. évi V. törvény 26. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés szerinti intézkedés megfontolása céljából az illetékes felügyeleti ágba működő ügyészhez jelzést intéz.

Illetékességi összeütközés

33. §.

(1) Azt az illetékességi összeütközést, amely a megye területén működő ügyészek között merült fel, a megyei főügyész dönti el.

(2) Egyébként az ügyészi illetékességi összeütközés esetében a legfőbb ügyész határoz.

(3) Az illetékességi összeütközés feloldására az az ügyészség tesz előterjesztést, amely utóbb állapította meg illetékessége hiányát.

III. Fejezet

A befejezett nyomozás iratainak felülvizsgálása

34. §.

(1) Az ügyész a nyomozás iratainak felülvizsgálata alkalmával köteles megvizsgálni, hogy a rendőrség eleget tett-e valamennyi kötelességének, így különösen, hogy

- a) az elkövetett bűncselekmény tényállásának alapos felderítése és bizonyítása megtörtént-e, a bizonyítási eszközök beszerzése során megtartották-e az azokra vonatkozó törvényes rendelkezéseket, utasításokat,
- b) a felderítette-e a bűncselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességének megítéléséhez szükséges, továbbá a büntetés kiszabása szempontjából jelentőséggel bíró tárgyi és személyi körülményeket,
- c) rendelkezésre állanak-e a polgári jogi igény érvényesítéséhez szükséges adatok,

- d) a nyomozás során nem történt-e olyan szabálysértés, amely az ügy elintézésére lényegesen kihatott, a gyanúsított és a védő gyakorolhatta-e törvényes jogait,
- e) nem korlátozták-e törvénytelenül a gyanúsított és a védő jogait, s foganatosították-e a védekezésre figyelemmel szükséges intézkedéseket,
- f) eleget tett-e a rendőrség a bűnözés megelőzését célzó törvényes kötelességének,
- g) törvényesen került-e sor a nyomozásnak a vétségi eljárás szabályai szerinti lefolytatására.

(2) Az előző bekezdés b) pontjában foglaltak keretében az ügyésznek vizsgálnia kell azt is, hogy a korábbi elítélés folytán a bűncselekmény helyes minősítése, az alkalmazandó büntetés, illetőleg intézkedés, a feltételes szabadság megszüntetése vagy kizárása, illetve a végrehajtási fokozat vagy az ügy megítélése szempontjából lényeges egyéb körülmény megállapítása érdekében szükséges-e, s ha igen, megtörtént-e a bűnügyi iratok beszerzése.

Pótnyomozás elrendelése

35. §.

(1) Az ügyész, ha a tényállás nincs kellően felderítve, vagy lényeges eljárási szabálysértés történt, határozatot hoz a pótnyomozás elrendeléséről.

(2) A pótnyomozás elrendeléséről szóló határozatban az ügyész megteszi azokat a megállapításokat, amelyek miatt az ügyben érdemi határozat nem hozható, s egyúttal — szükség esetén a foganatosítandó nyomozási cselekmények részletezésével — ha az szükséges, külön átirattal utasítást ad a pótnyomozás mikénti lefolytatására. A határozatban a pótnyomozás teljesítésére megfelelő határidőt kell kitűzni.

(3) Ha a pótnyomozást a tárgyalás előkészítése során, illetve a Be. 157. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson a bíróság rendelte el, a pótnyomozás teljesítésére az ügyész csak az esetben ad részletes utasítást, ha a bíróság végzése e tekintetben a rendőrségnek megfelelő eligazítást nem nyújt.

(4) A tényállás felderítetlensége miatt az ügyész általában az esetben rendel el pótnyomozást, ha

- a) a nyomozás során nem szerezték be a tényállás megállapításához szükséges bizonyítási eszközöket, illetve a gyanúsított védekezésének ellenőrzésére nem került sor,
- b) a beszerzett bizonyítási eszközök ellentmondóak és az elmentések feloldásához szükséges intézkedéseket nem tették meg,
- c) a bűncselekmény, vagy az elkövető társadalomra veszélyességének helyes megítéléséhez, illetve a büntetéskiszabás kérdésében való döntéshez elengedhetetlenül szükséges bizonyítási eszközök beszerzése elmaradt,
- d) a rendőrség indokolatlanul mellőzte a nyomozást, [Be. 136. § (1) bek.], vagy a nyomozás mellőzése nélkül egyes cselekmények felderítése elmaradt.

(5) A Be. 156. §-a (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott eljárási szabálysértésnek kell tekinteni és erre figyelemmel az ügyész pótnyomozást rendel el, ha

- a) az eljárást a büntetési nyomozás szabályai szerint kell lefolytatni, s ennek ellenére a vétségi eljárás rendelkezéseit alkalmazták, feltéve, hogy az az ügy érdemi elintézését befolyásolja. Ez esetben a Be. 155. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően kell a pótnyomozás lefolytatására utasítást adni,
- b) kötelező védelem esetén a gyanúsítottaknak sem meghatalmazott, sem kirendelt védője nem volt. A pótnyomozás során — az utólag kirendelt, illetve meghatalmazott védőt illetően — a Be. 142. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglalt eljárási cselekmények lefolytatására kell utasítást adni.
- c) a nyomozás során a tanút — anélkül, hogy a titoktartás alól felmentést kapott volna — olyan tényre hallgatták ki, amely államtitoknak, vagy szolgálati titoknak minősül, illetve a mentességi jogára történt figyelmeztetés nélkül került sor a tanú kihallgatására, amennyiben ezeknek a bizonyítási eszközöknek a felhasználása az ügy helyes megítéléséhez nem mellőzhető. Ez esetben a pótnyomozás során a Be. 65. §-ának (2) bekezdésében, illetve a 66. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezések szerint kell eljárni.

(6) Az ügyész pótnyomozást rendelhet el az esetben is, ha arra merültek fel adatok, hogy a nyomozás során egyes bizonyítékokat törvénytől való módon szereztek be és ez az ügy elintézését lényegesen befolyásolja.

(7) Kivételesen — különösen az esetben, ha a már elrendelt és lefolytatott nyomozás, illetve pótnyomozás nem eredményezte a kívánt cél elérését — az ügyész a még szükséges nyomozási cselekményeket maga foganatosíthatja, vagy egyes, már elvégzett nyomozási cselekményeket megismételhet. Ez utóbbi intézkedés az esetben indokolt, ha az ügyész előtt valamely, az ügy elbírálása szempontjából lényeges bizonyítási eszköz hitelt érdemlősége aggályos és ezért annak értékelése tekintetében csak így tud megnyugtatóan állást foglalni.

A nyomozás felfüggesztése és megszüntetése

36. §.

(1) A nyomozás felfüggesztése (Be. 137. §) esetén az ügyet nyilvántartásba kell helyezni. Az elévülés bekövetkeztekor a nyomozást felfüggesztő határozat hatályon kívül helyezése mellett a nyomozást meg kell szüntetni. Ezzel egyidőben intézkedni kell, a gyanúsított ellen kibocsátott lakóhelykutató, illetőleg elfogatóparancs visszavonása iránt.

(2) Az ügyész az elévülési határidőn belül a felfüggesztés okától függően köteles figyelemmel kísérni, hogy a nyomozás felfüggesztésének oka fennáll-e. Amennyiben a felfüggesztés oka megszűnt, intézkednie kell a nyomozást felfüggesztő határozat hatályon kívül helyezése és a nyomozás folytatása iránt.

37. §.

(1) Amennyiben a rendőrség az iratokat vádemelés végett küldi meg az illetékes ügyésznek és az ügyész e javaslattal nem ért egyet, az álláspontjának megfelelő határozat elkészítése az ügyész feladata.

(2) Ha az ügyész a rendőrség állásfoglalásától eltérően nyomozás megszüntetés helyett, vádemelés szükségességét állapítja meg, a nyomozás iratainak ismertetése és a nyomozás befejezése céljából — határidő kitűzése mellett — az iratokat visszaküldi a rendőrségnek. Amennyiben egyéb nyomozási cselekmények foganatosítása is szükséges, az ügyész a rendőrséget — pótnyomozás elrendelésével — azok elvégzésére is felhívja.

(3) A rendőrség által szerkesztett határozat jóváhagyása során az ügyésznek gondot kell fordítania arra, hogy az mind érdemi, mind alaki szempontból kifogástalan legyen. Hiányosságok megállapítása esetén a rendőrséget fel kell hívni a határozat újbóli elkészítésére. Ez esetben közölni kell a rendőrséggel az új határozat elkészítése során figyelembe veendő szempontokat is.

(4) A lényegtelen hiányosságokat az ügyész kijavíthatja.

(5) Amennyiben az ügyész a nyomozás során megállapított tényállás bonyolult volta, a felmerült jogi kérdések megítélésének a nehézsége miatt, vagy más okból a határozat ügyészi elkészítésének a szükségességét állapítja meg, a rendőrség jóváhagyásra nem alkalmas határozata helyett, maga szerkesztheti meg a határozatot.

A vádemelés

38. §.

(1) Vádemelés esetén — a törvényi rendelkezések a jogpolitikai elvek és a büntető eljárással elérni kívánt célok figyelembe vétele mellett — általában az egyszerűbb és az eljárás időszerűségét is hatékonyabban biztosító vádemelési módot kell választani. Erre figyelemmel, ha vétségi eljárásra tartozó ügyben az ügyész megítélése szerint pénzbüntetés kiszabásának van helye, tárgyalás mellőzésével pénzbüntetés kiszabását kell indítványoznia (Be. 351. §).

(2) Vétségi eljárásra tartozó ügyben — pénzbüntetés kiszabásának indokoltsága esetén — a rendes eljárás szerinti vádemelésre vagy bíróság elé állításra, amennyiben a Be. XVII. Fejezetben szabályozott eljárás feltételei fennállanak — kivételesen és csak az esetben kerülhet sor, ha a büntető eljárás céljainak megvalósítása érdekében szükségesnek látszik.

39. §.

A vádiratot — annak biztosításával, hogy a vád tárgyává tett cselekmény kétséget kizáróan megállapítható legyen — az alábbiak szerint kell tagolni:

- a) A vádirat első része tartalmazza a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések megjelölése mellett a vádlottnak a Be. 87. § (1) bekezdése a) pontjában foglalt személyi adatait. Az ezen túlmenő személyi adatokat és kö-

rülményeket az esetben kell leírni, ha azok az ügy megítélés szempontjából jelentőséggel bírnak.

- b) A vádirat második részében (indokolás) a vád tárgyává tett tényállást kell röviden leírni a bizonyítási eszközökre utalás mellett. A tényállás leírásának csupán a törvényi tényállási elemek megállapítása, illetve a büntetés kiszabása szempontjából jelentőséggel bíró tények előadására kell szorítkoznia, amellet tartalmaznia kell a bűncselekmény elkövetésének helyét, idejét, indítékait, a bűncselekmény elkövetéséhez használt eszközt, az elkövetés módját és a bűncselekmény következményeit (kár, stb.). Több bűncselekmény esetén a vádiratot úgy kell megszerkeszteni, hogy a különböző bűncselekményeket megvalósító tényállások egymástól elkülönüljenek. Ennek megfelelően kell megjelölni a cselekmény minősítését is.

A tényállás mikénti taglalását meghatározhatja a bűncselekmények súlya, azok esetleges összefüggése, illetve logikai, vagy időrendbeli sorrendje. A vádiratban a vádemelés mellőzésére (Be. 147. §) utalni kell.

- c) A vádirat harmadik része (rendelkező, indítványi rész) a vád tárgyává tett cselekmények pontos jogszabályi minősítésének a megjelöléséből és az ügyészségnek a vádolást tartalmazó közléséből áll [Be. 146. § (1) bekezdés c) pont].

- d) A vádirat negyedik része tartalmazza a Be. 146. § (2) bekezdésének d)—g) pontjaiban, illetve a (3) és (4) bekezdésében foglaltakat. A bejelentéseket, illetve az indítványokat tömören, a szükséghez képest megfelelően csoportosítva — több vádlott esetén személyenkénti részletezés mellett — kell a vádiratnak tartalmaznia. Az indítványok mellett hivatkozni kell azok jogszabályi alapjára is.

40. §.

A vádindítvány szerkezete megfelel a vádiraténak, tartalma azonban az alábbiakban tér el a vádiratnak a 39. §-ban megjelölt tartalmától:

- a) A személyi adatok felsorolásánál csak a Be. 87. § (1) bekezdés a) pontjában felsorolt adatokra kell szorítkozni,
b) a tényállás leírása során a törvényi tényállást megvalósító magatartás lényegén kívül csak az elkövetés helyét és ide-

jét, valamint az okozott kárt, vagy más következményt kell megjelölni,

- c) mellőzni kell a Be. 146. § (2) bekezdés d) és e) pontjában megjelöltek előadását.

41. §.

Ha az ügyész a tárgyaláson nem vesz részt, a vádindítványban a büntetés kiszabására vonatkozó és ettől függő további indítványokat (pl. a feltételes szabadságra bocsátás, a büntetésvégrehajtási fokozat, a próbaidő tartama) is előterjeszti. Egyébként ezekben a kérdésekben csak a vádbeszédben kell indítványt tennie.

42. §.

Az ügyész a vétségi eljárásban [Be. 19. §-a (2) bekezdésének b) pontja] az első fokú tárgyaláson való részvételét akkor jelentse be, ha ezt az ügy helyes elbírálása szempontjából elengedhetetlenül szükségesnek tartja.

43. §.

A tárgyalásra csak azoknak a tanúknak a megidézését kell indítványozni, akiknek a kihallgatása a tényállás megállapítása, illetve a vádlott bűnösségének a bizonyítására, a személyi társadalomra veszélyességének megítélése végett, vagy egyéb okból szükséges.

44. §.

Amennyiben a vádlott előzetes letartóztatásban van, a vádiratot (vádindítványt) olyan időben kell benyújtani, hogy a bíróság részére a Be. 167. §-ának (1) bekezdésében meghatározott idő rendelkezésre álljon.

A bíróság elé állítás

45. §.

(1) A bíróság elé állítás — a törvényi előfeltételek fennforgása esetén — elsősorban azok miatt a bűncselekmények miatt indokolt, amelyek a közrendet, a közbiztonságot a személyi és vagyonbiztonságot sértik, vagy veszélyeztetik és ha az elkövető gyors felelősségre

vonása a sértett, vagy veszélyeztetett jogtárgy védelmét hatékonyabban szolgálja.

(2) A gyanúsított előállítási eljárásban is csak a Be. 91. §-ának (1) bekezdésében megjelölt okból vehető őrizetbe.

(3) Az őrizetbe vett gyanúsítottat az ügyész a bíróság elé állítás előtt köteles kihallgatni.

(4) Az előállítást az ügyésznek a bírósággal előzetesen közölnie kell. Ki kell térnie arra is, hogy az előállítás során a törvény szerint milyen eljárás (vétségi vagy büntetti) szabályai alkalmazandók.

(5) A gyanúsított előállításáról az ügyésznek rövid feljegyzést kell készítenie. Ennek a Be. 87. §-a (1) bekezdés a) pontjában felsorolt személyi adatokon kívül tartalmaznia kell a bűncselekmény röviden összefoglalt tényállását, annak törvényi minősítését, a gyanúsítottal szemben esetleg alkalmazott személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés megjelölését. A feljegyzés egy példányát a vád előterjesztésekor át kell adni a bíróságnak.

(6) Ha a bíróság az iratokat az ügyésznek visszaküldi [Be. 349. § (3) és (4) bek.], s az ügyben a vétségi eljárás szabályai szerint kell eljárni, az ügyész — amennyiben további nyomozási cselekmények elvégzésére nincs szükség — a rendőrség útján intézkedik a nyomozás iratainak ismertetése, s a nyomozás befejezése iránt. Ezt követően vádindítványt nyújt be a bírósághoz. Ellenkező esetben, illetve ha a büntetti eljárás szabályait kell alkalmazni, gondoskodik a szükséges nyomozati cselekmények elvégzéséről.

Megyei bíróság előtti vádemelés

46. §.

Megyei bíróság előtti vádemelés [Be. 26. § (1) bekezdés] kivételesen az esetben indokolt, ha

- a) az ügy politikai, gazdasági vagy más szempontból kiemelkedő jelentőségű, illetve rendkívül bonyolult,
- b) az ügyben olyan elvi kérdés vár eldöntésre, melyre nézve kialakult, illetve egységes bírói gyakorlat nincs, s erre figyelemmel szükségesnek mutatkozik a Legfelsőbb Bíróság állásfoglalásának másodfokú eljárás keretében való kieszközlése,

- c) fennáll annak a lehetősége, hogy a bíróság a járásbíróági hatáskörbe tartozó bűncselekményt az ügyészi állásponttól eltérően a megyei bíróság hatáskörébe tartozónak minősíti (pl. súlyos testi sértés büntette vagy emberölés bünteténél a kísérlete).

47. §.

A megyei bíróság előtti vádemelés kérdésében [Be. 26. § (1) bekezdés] a megyei főügyész foglal állást. Ezért azokban az ügyekben, amelyekben az ügyész a megyei bíróság előtti vádemelést tartja indokoltnak, a megyei bíróság előtti vádemelés végett a megyei főügyészhez tesz előterjesztést.

Eljárás magánvádas ügyekben

48. §.

(1) Az ügyész a hozzá érkezett, vagy állásfoglalás céljából a bíróságtól hozzá megküldött [Be. 313. § (3) bekezdés b) pont] feljelentést (iratokat) megvizsgálja abból a szempontból, hogy közérdekből, vagy más fontos okból nem indokolt-e a vád képviselőének az átvétele. Ha az ügyész a vád képviselőt átveszi, elrendeli a nyomozást. Ellenkező esetben a feljelentést (az iratokat) nemleges nyilatkozatával együtt az ügyben illetékes bíróságnak megküldi, illetőleg a bíróságnak visszaküldi. Az ügyész erről a feljelentőt csak az esetben értesíti, ha a feljelentést nála tették és a feljelentő a vád képviselőének az átvételét kifejezetten kérte.

(2) Ha az ügyész nyomozást rendelt el, annak befejezése után — a nyomozás anyagának ismeretében — állást foglal, hogy továbbra is fennáll-e a vádképviselő átvételének indoka. Amennyiben ennek indokoltságát állapítja meg, az illetékes bírósághoz vádindítványt nyújt be, egyébként az iratokat azzal küldi meg a bíróságnak, hogy a vád képviselőtől elállt.

(3) Ha a nyomozás során a büntetethez való jog akadály vagy az állapítható meg, hogy a cselekmény nem bűncselekmény, illetve a vádemeléshez szükséges bizonyítékok nem állanak rendelkezésre, az ügyész az iratokat ilyenkor is azzal a nyilatkozattal teszi át az illetékes bírósághoz, hogy a vád képviselőtől eláll. Az elállás okát ez esetben a bírósággal közölni kell.

(4) A (2) és (3) bekezdésben írt elállásról a sértettet (feljelentőt) értesíteni kell.

(5) Az ügyésznek a vád képviselétől el kell állnia az esetben is, ha a vádindítvány benyújtása után a vádelejtés szükségességét alapítja meg.

49. §.

Azokban az ügyekben, amelyekben a feljelentést közvédas bűncselekmény miatt tették, de a feljelentésből kitűnően, illetve a lefolytatott nyomozás eredményeképpen magánvédas bűncselekmény elkövetése állapítható meg és az ügyész a vád képviselét nem tartja szükségesnek, a közvédas bűncselekmény miatt elrendelt nyomozás megszüntetése felől intézkednie nem kell, hanem az iratokat a 48. § (1) bekezdése értelmében a bírósághoz kell áttennie. Ez esetben a feljelentő részére küldött értesítésben fel kell hívni a figyelmét arra, hogy a Be. 54. § (1) bekezdése alapján a vád képviselét átveheti, s rá kell mutatni arra, hogy a közvédas bűncselekmény milyen okból nem állapítható meg. Az értesítésben közölni kell a sértettel, hogy ez ellen az ügyészi intézkedés ellen panaszt jelenthet be. Az ügyész a panasz elbírálása után, illetve a panasz bejelentésére nyitvaálló határidő elteltével teszi át az iratokat a bírósághoz.

50. §.

Ha az ügyész a vád képviselét átveszi, ezt a nyilatkozatát a vádindítványba kell foglalnia. Ez esetben a tárgyaláson való részvételt be kell jelenteni. A vád képviselének az átvételéről a sértettet értesítenie kell.

51. §.

Több, egymással összefüggően elkövetett bűncselekmény miatt ugyanazon személy ellen folyó eljárásban, amennyiben a bűncselekmények közül egyik közvédra, a másik magánvédra üldözendő, s a magánindítványra jogosult büntető feljelentést tett, az előző pontokban foglalt rendelkezések az irányadóak. Ha az ügyész a vád képviselét nem veszi át, intézkedik az ügyek elkülönítése iránt.

A kegyelmi eljárás

52. §.

(1) Ha a vádirat benyújtásáig olyan kivételes méltánylást érdemlő körülmények merülnek fel, amelyekre tekintettel kegyelem gyakorlása látszik indokoltnak, az ügyésznek a nyomozás iratait a

kegyelemre ajánlásra vonatkozó javaslatával a főügyész útján a Legfőbb Ügyészséghez fel kell terjesztenie.

(2) A kegyelemre ajánlásra vonatkozó javaslatnak tartalmaznia kell az ügyben megállapítható tényállás rövid összefoglalását, annak a törvény szerinti minősítését, és azokat a részletesen kifejtett okokat, melyek az eljárásnak kegyelemből való megszüntetését az ügyész álláspontja szerint indokoltá teszi.

(3) Amennyiben a terhelt, vagy érdekében más terjeszt elő kegyelemben részesítés iránti kérelmet, az előző bekezdésben foglaltak szerint kell előterjesztést tenni. Ebben az esetben a kegyelemben való részesítés indokaiként megjelölt, de a kérelmező által hiteltérdemlően nem igazolt körülményekre vonatkozó adatokat is be kell szerezni.

(4) Ha az ügyész javaslatát hivatalból teszi meg, de azt a főügyész teljesíthetőnek nem tartja, a kegyelmi előterjesztés továbbítását mellőzi és döntéséről az ügyészt indokainak közlése mellett értesíti.

(5) Amennyiben a kegyelmi előterjesztés kérelemre történt, a főügyész nem mellőzheti annak — véleményes jelentésével — a Legfőbb Ügyészséghez való felterjesztését.

(6) A Legfőbb Ügyészség állásfoglalásáról, illetve az eljárási kegyelem tárgyában hozott döntésről a főügyész útján tájékoztatja az illetékes ügyészt, illetőleg a kérelem előterjesztőjét.

A nem magyar állampolgárral szembeni eljárás

53. §.

Az ügyésznek biztosítania kell azt, hogy a nem magyar állampolgár a magyar nyelv nemtudása miatt hátrányt ne szenvedjen, törvényes jogait korlátozás nélkül gyakorolhassa. Gondoskodnia kell arról is, hogy a büntető eljárásra vonatkozó törvényi rendelkezések alkalmazása ugyanúgy történjék, mint a magyar állampolgárokkal szemben folytatott eljárásban.

A nem magyar állampolgár ellen folyamatba tett büntető eljárás során biztosítania kell annak soron kívüli lefolytatását, s ezért a felelősségre vonásnak azt a módját kell választani, amely lehetővé teszi az eljárás mielőbbi befejezését.

(1) A nem magyar állampolgárral szemben — kivéve, ha lakhatási engedéllyel állandóan Magyarországon tartózkodik — előzetes letartóztatás, lakhelyelhagyási tilalom, ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelésére, elmeógyógyintézetbe való beutalására csak az illetékes főügyész engedélye alapján kerülhet sor.

(2) Az előző bekezdésben említett kényszerintézkedések csak a Legfőbb Ügyészség előzetes hozzájárulása után rendelhetők el azokban az esetekben, amikor a nem magyar állampolgár személyi körülményeire vagy küldetésének céljára való tekintettel a teendő intézkedéseknek lényeges külpolitikai kihatása lehet.

(3) A főügyész a nem magyar állampolgárt érintő és az (1) bekezdésben foglalt kényszerintézkedésről a nem magyar állampolgár személyi adatainak, állampolgárságának, útlevele és tartózkodási engedélye számának közlésével a rövid tényállásra is kiterjedő írásbeli jelentést köteles haladéktalanul tenni a Legfőbb Ügyészségnek. A jelentésben arra is ki kell térni, hogy a nem magyar állampolgár milyen minőségben (turista, hivatalos kiküldetés, állandó itt-tartózkodás stb.) és mióta tartózkodik a Magyar Népköztársaság területén.

(4) A nem magyar állampolgárok ügyeiben az ügyészségek által tett intézkedésekről a Külügyminisztériumot a Legfőbb Ügyészség tájékoztatja.

(5) A nem magyar állampolgár ügyeiben hozott érdemi határozat egy példányát a Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hivatalnak meg kell küldeni.

(6) Amennyiben adatok merülnek fel arra, hogy nem magyar állampolgár külföldön olyan bűncselekményt követett el, amely miatt a Btk. 5. § a) és b) pontjaiban foglalt rendelkezésekre figyelemmel — a büntető eljárás lefolytatására kerülhet sor, az iratokat a legfőbb ügyész állásfoglalásának kieszakölzése céljából a főügyészség útján fel kell terjesztetni a Legfőbb Ügyészségre. A legfőbb ügyész döntése előtt a nyomozást elrendelni, illetve nyomozási cselekményeket foganatosítani nem lehet.

A büntető eljárás felajánlása

55. §.

(1) A nem magyar állampolgár által Magyarországon elkövetett bűncselekmény miatt lefolytatandó büntető eljárást, ha a gyanúsított állampolgársága szerinti államnak a Magyar Népköztársasággal jog-

segélyegyezménye, vagy viszonyossági gyakorlata van, a gyanúsított hazai hatóságának általában fel kell ajánlani.

(2) Ha a büntető eljárás felajánlására van lehetőség, a nyomozást a büntető eljárás szabályai szerint kell lefolytatni.

56. §.

A főügyésznek a nem magyar állampolgárt érintő kényszerintézkedésről [54. § (3) bekezdés] tett írásbeli jelentésében — véleménye kifejtése mellett — ki kell kérnie a Legfőbb Ügyészségnek felajánlásra vonatkozó döntését. Amennyiben a nem magyar állampolgár gyanúsítottal szemben az előzőekben említett kényszerintézkedés megtételére nem kerül sor, és a büntető eljárás felajánlásának van helye, a főügyésznek kérnie kell a Legfőbb Ügyészségnek a felajánlásra vonatkozó döntését.

57. §.

(1) Nem kell a büntető eljárás felajánlására előterjesztést tenni, ha

a) a nyomozás megtagadására (Be. 127. §) vagy a nyomozás megszüntetésére (Be. 139. §) kerül sor,

b) a nem magyar állampolgárságú gyanúsított a Magyar Népköztársaság területére szóló lakhatási engedéllyel rendelkezik.

58. §.

Ha a Legfőbb Ügyészség a büntető eljárás felajánlását indokoltan tartja, erről az emlékirat elkészítésére szóló utasítás közlésével a főügyészt értesíti.

Ha az elkövetett bűncselekmény a Magyar Népköztársaság jogrendjét súlyosan sérti, vagy egyéb körülmény a büntető eljárásnak a magyar hatóság előtt történő lefolytatását indokolja, a Legfőbb Ügyészség — ha a nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik — a vádirat benyújtására ad utasítást. A főügyész ezt követően haladéktalanul intézkedni köteles a még hátralévő nyomozás lefolytatásáról, a büntető eljárás megszüntetéséről a [Be. 392. § (2) bekezdés], az emlékirat elkészítéséről, továbbá ennek és az iratok hiteles másolatának két-két példányban a Legfőbb Ügyészségre való felterjesztéséről, ellenkező esetben pedig intézkedik a vádirat benyújtása iránt.

**A diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló
egyéb mentességet, illetőleg mentelmi jogot élvező személyekkel
szembeni eljárás**

59. §.

Ha közvádra folyó büntető eljárásban arra merülnek fel adatok, hogy elkövetőként

a) diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességre jogosult személy (így például:

- a Magyar Népköztársaságba akkreditált diplomáciai, konzuli, kereskedelmi képviselő személyzetének a Külügyminisztérium által személyi igazolvánnyal ellátott tagjai és családtagjaik;
- idegen állam harmadik országban működő diplomáciai képviselő személyzetének hazájából állomáshelyére utazó, illetőleg onnan hazájába visszatérő, a Magyar Népköztársaság területén átutazó tagjai és családtagjaik;
- idegen államnak a Magyar Népköztársaságban eseti diplomáciai feladatot teljesítő megbízottai;
- az idevonatkozó nemzetközi szerződésekben meghatározott körben és feltételek mellett: egyes nemzetközi szervezetek, így különösen az ENSZ, illetőleg szakosított intézményei tagállamainak képviselői, e szervezetek egyes tisztségviselői és családtagjaik, a KGST tagállamainak képviselői és a KGST Titkársága egyes tisztségviselői, valamint családtagjaik, a Varsói Szerződés Egyesített Fegyveres Erői Törzsének és egyéb vezetési szerveinek tagjai és családtagjaik, a Duna Bizottság tagállamainak képviselői, illetőleg a Duna Bizottság Titkárságának egyes tisztségviselői, és családtagjaik, stb.).

b) Mentelmi jogot élvező személy, hivatásos bíró, ügyész vagy
— az igazságszolgáltatási tevékenységgel összefüggésben
elkövetett cselekmény miatt — népi ülnök szerepel, az
ügyészség köteles az iratokat — a nyomozásnak a Be. 137.
§ (1) bekezdés c) pontja alapján történő felfüggesztése mel-
lett — a mentesség, illetőleg a mentelmi jog fennállásának,
tárgyi terjedelmének elbírálása, az e tárgyban való határozat
hozatala, vagy annak kieszközlése céljából a főügyészség
útján a Legfőbb Ügyészséghez haladéktalanul felterjeszteni.

60. §.

A Be. 405. §-ában foglalt rendelkezésre figyelemmel a diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességre jogosult, illetőleg mentelmi jogot élvező személyekkel szemben a Legfőbb Ügyészség hozzájárulása nélkül csak a Be. 137. § (4) bekezdésében megjelölt nyomozási cselekmények folytathatók le.

61. §.

A diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentesség fennállása, valamint személyi és tárgyi terjedelme felől a legfőbb ügyész a külügyminiszterrel egyetértésben határoz és erről az eljáró hatóságot a főügyészség útján értesíti.

62. §.

(1) Amennyiben közbírádságra folyó büntető eljárásban feljelentőként, sértettként, tanúként diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességre jogosult személy szerepel, erről az eljáró ügyészség — anélkül, hogy a nyomozást felfüggesztené — a főügyész útján köteles soron kívül jelentést tenni a Legfőbb Ügyészségnek.

(2) Ha ilyen személynek az ügyészi eljárásban tanúkénti kihallgatása szükséges, annak fogantatására a Legfőbb Ügyészségnek e tárgyban hozott, s a kihallgatást engedélyező állásfoglalásának közlése előtt nem kerülhet sor.

63. §.

Ha a diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességre jogosult személy kárt szenved, javára a büntető eljárásban a polgári jogi igényt az ügyész nem érvényesítheti.

64. §.

(1) A Be. 137. § (1) bekezdés c) pontjára alapított nyomozás felfüggesztése után is csak a Be. 137. § (4) bekezdésében foglalt nyomozási cselekmények fogantatosíthatók.

(2) Ha a fentiek figyelembe vételével lefolytatott nyomozás adatai szerint bűncselekmény elkövetésével olyan személy gyanúsítható alaposan, aki az utasítás 61. §-a alapján adott értesítés szerint diplomáciai mentességet élvez, a nyomozást a tényállás megállapítása mellett a joghatóság hiányára való hivatkozással meg kell szüntetni.

65. §.

A 64. §. (2) bekezdése alapján hozott határozat ellen bármely érdekelt fél által bejelentett panaszt — érdemi vizsgálat nélkül — a joghatóság hiányára való hivatkozással el kell utasítani.

Kiadatási eljárás

66. §.

(1) Ha a büntető eljárást külföldön tartózkodó személlyel szemben kell lefolytatni és őt ki kell kérni, az ügyész a nyomozási iratait a főügyész útján a Legfőbb Ügyészséghez terjeszti fel és utasítást kér arra, hogy a bírósághoz nyújtson-e be indítványt a kiadási eljárásra.

(2) A felterjesztésében a terhelt személyi adataira és egyéb személyi körülményeire vonatkozó megállapítások mellett össze kell foglalni a terhére róható bűncselekmények tényállását, meg kell jelölni annak törvényi minősítését, valamint a rendelkezésre álló bizonyítási eszközöket.

(3) Ha a Legfőbb Ügyészség a kiadatási eljárásra adott utasítást, az ügyész a nyomozási iratok áttételével a bíróságnál indítványozza a Be. 389. §-ának (1) bekezdése értelmében elfogatóparancs kibocsátását és annak az igazságügyminiszterhez való felterjesztését.

(4) Amennyiben külföldi hatóság kér kiadást [Be. 390. § (1) bekezdés] — ha a kiadatásnak helye van — a fővárosi főügyész indítványt tesz a kikért személy előzetes letartóztatásának (kiadatási letartóztatás) elrendelése iránt.

Bűnügyi jogsegély

67. §.

(1) Büntető ügyben eljáró külföldi hatóság megkeresésére az ügyészség nemzetközi szerződés, vagy viszonyosság esetében jogsegélyt nyújt. A megkeresés folytán szükséges nyomozási cselekmények elvégzésére a rendőrséget kell felhívni.

(2) Az érintkezés módját a nemzetközi szerződések határozzák meg.

(3) Viszonosság esetén, vagy annak hiányában az érintkezés a Legfőbb Ügyészség útján történik. Ebben az esetben, ha valamely külföldi hatóság közvetlenül az illetékes ügyészhez fordul, a jogsegély teljesítése tárgyában való döntés céljából a Legfőbb Ügyészség utasítását kell kérni.

MÁSODIK RÉSZ

I. Fejezet

Az ügyészségi nyomozás

68. §.

Az ügyészségi nyomozás körébe azok az ügyek tartoznak, melyekben:

- a) A nyomozást az ügyészség rendeli el és teljesíti,
- b) a nyomozást a rendőrség rendeli el, de az ügyészség azt magához vonja és teljesíti [Be. 18. § (3) bekezdés].

69. §.

(1) Az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörét a legfőbb ügyész és a belügyminiszter 1/1973. Legf. Ü. — BM számú közös utasítása állapítja meg.

(2) Az ügyészség a Be. 16. §-ának (2) bekezdése és a 18. §-ának (3) bekezdése alapján bármely ügy nyomozását teljesítheti. Az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe nem tartozó ügyekben azonban a nyomozás teljesítéséhez, illetve a rendőrség által már elrendelt nyomozás ügyészségi hatáskörbe vonásához a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya, vagy a megyei (fővárosi) főügyész utasítása szükséges.

(3) Elsősorban a bűncselekmény jellege, vagy az elkövető személye miatt jelentős ügyek nyomozásának ügyészségi hatáskörbe vonása indokolt, erre azonban kivételesen és csak akkor kerülhet sor, ha az ügyészségi nyomozáshoz törvényességi, vagy más fontos érdek fűződik.

70. §.

A Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya nyomozást a legfőbb ügyész és helyettesei utasítása alapján teljesít.

71. §.

A járási ügyészségek hatásköre az illetékességi területükön elkövetett hivatalos személy elleni erőszak büntette nyomozására terjed ki [1/1973. Legf. Ü. — BM számú utasítás 1. pont (1) bekezdés c) alpont] amennyiben az ügy előreláthatólag bíróság elé állítással (Be. 346. §) fejeződik be.

II. Fejezet

Az ügyészségi nyomozás szervezete

72. §.

A Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya

- a) a 70. §-ban meghatározott ügyekben a nyomozást teljesíti,
- b) ellenőrzi és segíti az ügyészségi nyomozás munkáját, elvi irányítást ad,
- c) összefoglalja és értékeli az ügyészségi nyomozás tapasztalatait és gondoskodik arról, hogy az ügyészek nyomozási tevékenységük során maradéktalanul megtartsák a törvényeséget és a jogpolitikai irányelveket.

73. §.

A megyei főügyész az illetékességi területén személyesen irányítja és ellenőrzi az ügyészség nyomozási tevékenységét.

74. §.

(1) A Fővárosi Főügyészségen osztályvezető ügyész, a megyei főügyészségeken pedig csoportvezető ügyész irányítja, illetve fogatosítja a nyomozást.

(2) A csoportvezető (osztályvezető) ügyész más ügyészi feladat ellátásával is megbízható, fő tevékenysége azonban a (3) bekezdésben meghatározott feladatok ellátása.

(3) A csoportvezető (osztályvezető) ügyész

- a) a megyei főügyészség illetékessége alá tartozó ügyészségi nyomozásokat személyesen fogantatosítja, illetve irányítja és ellenőrzi,
- b) kiadmányozza a nyomozás során hozott érdemi határozatokat,
- c) ellenőrzi és segíti a járási ügyészségek nyomozási tevékenységét.

75. §.

A járási vezető ügyész

- a) a járási ügyészség illetékessége alá tartozó ügyészségi nyomozásokat személyesen, vagy beosztottai útján teljesíti, irányítja és ellenőrzi,
- b) kiadmányozza a nyomozás során hozott érdemi határozatokat.

Az ügyészségi nyomozás törvényessége feletti felügyelet

76. §.

(1) Az 5. és 6. §-okban körülírt törvényességi felügyeletet

- a) a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya által teljesített nyomozások tekintetében a legfőbb ügyész büntetőjogi szakterületet irányító helyettese,
- b) a megyei főügyészségek és a járási ügyészségek által teljesített nyomozások tekintetében a megyei főügyész gyakorolja.

(2) A Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya a megyei főügyészségi és járási ügyészségi nyomozás törvényessége felett felügyeletet gyakorol.

77. §.

Az utasításban meghatározott jogosultságok és köteleességek szempontjából felettes ügyész

- a) a járási ügyészségek és a megyei főügyészségek szempontjából a megyei főügyész,

- b) a megyei főügyész szempontjából a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya,
- c) a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya szempontjából a legfőbb ügyész büntetőjogi szakterületet irányító helyettese.

III. Fejezet

Az ügyészségi nyomozás teljesítésének szabályai

78. §.

A nyomozás alapvető szabályait a büntető eljárásról szóló 1973. évi I. tv. tartalmazza. A nyomozás során a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveinek megtartása mellett kell eljárni.

79. §.

A nyomozás eredményes lefolytatásának a nyomozási cselekmények taktikailag helyes sorrendben történő foganatosításának és a nyomozás teljességének biztosítása érdekében a bonyolultabb ügyekben nyomozási tervet kell készíteni.

80. §.

A büntetési eljárásban a nyomozás során jegyzőkönyvvezető alkalmazása kötelező, aki a jegyzőkönyvet aláírásával köteles ellátni.

81. §.

Az eljáró ügyész a nyomozás során önállóan intézkedik, azonban a kényszerintézkedések elrendelésére, valamint a nyomozást érdemben befejező határozatok meghozatalára a csoportvezető (osztályvezető), illetve a járási vezető ügyész jogosult.

82. §.

A nyomozás elrendeléséről hozott határozatot külön íven kell elkészíteni.

83. §.

(1) A nyomozás, továbbá az előzetes letartóztatás határidejének meghosszabbítását a felettes ügyésztől írásban, a meghosszabbítás

indokainak rövid megjelölésével oly időpontban kell kérni, hogy a felesleges ügyész állásfoglalása még a határidő lejárta előtt a nyomozó szerv birtokában legyen.

(2) A határidőket a második hónapra a főügyész, a harmadik hónapra a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya, azt követően pedig a legfőbb ügyész hosszabbítja meg.

(3) Az előzetes letartóztatás határidejének meghosszabbítása iránt előterjesztett kérelemmel a nyomozás iratait mindenkor, míg a nyomozás határidejének meghosszabbítása iránt előterjesztett kérelemmel csak a negyedik, vagy a további hónapokra történő meghosszabbítás esetén kell felterjeszteni.

84. §.

Gyanúsítottat személyi tulajdonban lévő személygépkocsival előállítani, illetve szállítani tilos.

85. §.

Személyi szabadságában korlátozott személy kihallgatása csak az őr és a jegyzőkönyvvezető jelenlétében foganatosítható. Csak kivételes esetekben és a biztonságos őrzésnek egyéb módon történő megteremtése mellett lehet az őr állandó jelenlététől eltekinteni.

86. §.

A törvény értelmében a védő a fogva lévő gyanúsított kihallgatásánál is jelen lehet. A kihallgatás időpontjáról a védőt az eljáró ügyész köteles értesíteni. Az értesítés írásban vagy egyéb módon (szóban, távbeszélő útján, stb.) történhet meg. Az értesítés esetleges akadályá nem késleltetheti azonban a gyanúsítottnak a Be. 132. §-ának (4) bekezdésében írt határidőn belül történő kihallgatását.

87. §.

Amennyiben a gyanúsított vagy a védő a nyomozás iratainak ismertetésén nem jelent meg, az eljáró ügyész köteles az iratok között feltüntetni, hogy az említetteket az iratismertetésről mikor és milyen módon értesítette.

88. §.

Az ügyész a nyomozás befejezésétől számított 3 napon belül köteles az érdemi befejező határozatot meghozni. E határidőt a felet-

tes ügyész a Be. 145. §-ának (1) bekezdés esetében 8 nappal meghosszabbíthatja.

89. §.

A vádirat szükséges példányait a nyomozás eredeti és a másolati irataival együtt az illetékes bíróság mellett működő ügyésznek kell megküldeni. A vádiratot az eredeti iratokkal együtt az illetékes ügyész továbbítja a bírósághoz.

90. §.

(1) Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatáról a nyomozást teljesítő ügyészséget — a másolati iratok visszaküldése mellett — tájékoztatni kell.

(2) A tájékoztatás tartalmazza az eljáró bíróság megnevezését, a hozott határozat ügyszámát és keltét, a terhelt nevét, a megállapított bűncselekmény megnevezését a jogszabályok felhívásával, a kiszabott büntetést, felmentés esetén ennek rövid indokát, azt, hogy a határozat jogerős-e vagy sem, ki és milyen okból jelentett be perorvoslatot. A tájékoztatásnak arra is ki kell térni, hogy a bírósági eljárás során milyen nyomozási hiányosságok voltak tapasztalhatók.

91. §.

A főügyészségek minden hónap 5. napjáig kötelesek az előző havi nyomozási tevékenységről a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztályának jelentést tenni.

A jelentésben be kell számolni:

- 1) Az ügyészségi nyomozás ügyforgalmi adatairól,
- 2) a foganatosított kényszerintézkedésekről,
- 3) az elsőfokú bíróságok által hozott ügydöntő határozatokról, az esetleges felmentések okairól,
- 4) a jelentősebb ügyekben elrendelt nyomozásokról.

92. §.

Kiemelkedően jelentős ügyben a nyomozás elrendelésével egy időben — lehetőleg távbeszélőn — jelentést kell tenni a Legfőbb Ügyészségnek.

A katonai ügyészségek eljárása

Az utasítás rendelkezéseit a katonai ügyészségek eljárásában a következő eltéréseket kell alkalmazni:

93. §.

Az Utasítás Második Részében foglaltak a 78., 79., 86. és 87. §-ok kivételével a katonai ügyészségek eljárására nem vonatkoznak.

94. §.

A nyomozás törvényessége feletti felügyeletet a katonai ügyészségek a következők szerint gyakorolják:

- a) a Katonai Főügyészség a katonai ügyészségek, a Honvédelmi Minisztérium, a Belügyminisztérium és az Igazságügyi Minisztérium országos szerveinek, továbbá a Munkásörszág Országos Parancsnokságának a katonai büntető eljárás során végzett nyomozással kapcsolatos tevékenysége felett,
- b) a katonai ügyészségek — az a) pontban felsoroltak kivételével — az illetékességi területükön elhelyezett valamennyi alakulat parancsnokának és szerv vezetőjének a katonai büntető eljárás keretében tartozó nyomozói tevékenysége felett.

Meghatározott bűnügyek nyomozásának törvényessége feletti felügyeletet mindig az a katonai ügyészség látja el, amelynek illetékességi területén van az elkövető alakulata,

- c) a Katonai Főügyészség a katonai ügyészségek felügyeleti jogkörében is eljárhat.

95. §.

(1) A katonai ügyész felettes ügyésze a katonai ügyészség vezetője, a katonai ügyészség vezetőjének pedig a Katonai Főügyészség.

(2) A katonai ügyész által elrendelt nyomozás és előzetes letartóztatás határidejét a katonai ügyészség vezetője további 2 hónappal meghosszabbíthatja.

96. §.

A katonai ügyésznek az olyan bűncselekmény miatti feljelentést, amelynek büntetési tétele az egy évi szabadságvesztést nem haladja meg, a parancsnokhoz (vezetőhöz, a továbbiakban együtt: parancsnok) kell áttennie. Hasonlóképpen kell eljárni akkor is, ha a katonai ügyész büntett, vagy egy évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő vétség miatti nyomozás során azt állapítja meg, hogy a nyomozás tárgyává tett bűncselekmény csupán egy évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetni rendelt vétség.

97. §.

(1) Az egy évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetni rendelt vétség esetében a katonai ügyészt a Be. 18. § (1) bekezdés d) pontjában és a Be. 18. § (3) bekezdésében meghatározott jogok nem illetik meg.

(2) A Be. 18. §-a (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott jogával a katonai ügyész csak akkor élhet, ha a parancsnok a bűnügyi iratokat vádemelés végett küldi meg, és e javaslattal nem ért egyet.

(3) A Be. 18. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján a katonai ügyész nyomozásra csak akkor adhat utasítást, ha azt még nem tagadták meg.

98. §.

Az egy évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetni rendelt vétségek miatt a katonai ügyész és a parancsnok egyaránt eljárhat. Ha a parancsnok jár el, a katonai ügyészt a Be. 18. §-ában meghatározott jogok korlátlanul megilletik.

99. §.

A katonai ügyész megbízása alapján a parancsnok nyomozást folytathat az alárendeltje által elkövetett olyan bűncselekmény tekintetében is, amelynek büntetési tétele az öt év szabadságvesztést nem haladja meg, ha a cselekmény és az elkövető társadalomra veszélyessége csekély. Ezekben az ügyekben az illetékes katonai ügyésznek már a nyomozás közben is fokozott felügyeletet kell gyakorolnia.

100. §.

A katonai ügyész hatáskörébe tartozik a nyomozás mindazon bűncselekmények miatt, amelyeket a külön jogszabály nem utal a parancsnokhoz, illetve a rendőrséghez.

101. §.

A parancsnoki hatáskörbe tartozó bűncselekmények nyomozásának törvényessége feletti felügyelet biztosítása érdekében a katonai ügyésznek rendszeresen meg kell vizsgálnia a fegyelmi eljárás során elintézett büntető ügyek iratait is. Amennyiben törvénysértést tapasztal, ennek kiküszöbölése érdekében köteles a szükséges intézkedést megtenni.

102. §.

A nyomozás törvényessége felett felügyeletet gyakorló katonai ügyész intézkedései, valamint a nyomozás során adott utasításai ellen a parancsnok a katonai ügyészség vezetőjéhez, illetőleg a Katonai Főügyészséghez panaszt tehet, amelynek azonban halasztó hatálya nincs.

103. §.

A Be. 148. §-ának (1) bekezdése alapján bejelentett panaszok elbírálására a parancsnoki nyomozásban — a Be. 148. §-a (8) bekezdésének esetét kivéve — az illetékes katonai ügyész jogosult.

104. §.

Ha a parancsnok egy évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetni rendelt bűncselekmény tárgyában hozott nyomozást megtagadó, illetőleg megszüntető határozatának megváltoztatása vagy hatályon kívül helyezése szükséges, a katonai ügyész a parancsnok eljárójához fordul.

105. §.

Katona őrizetbe vételéről a parancsnokát haladéktalanul értesíteni kell. Tiszt őrizetbe vételéről a Katonai Főügyészségnek is késedelem nélkül jelentést kell tenni.

106. §.

Tiszt előzetes letartóztatásához a Katonai Főügyészségtől kell engedélyt kérni.

107. §.

Ha az előzetes letartóztatást a katonai ügyész jóváhagyásával a parancsnok rendelte el, annak foganatosításáról addig, amíg a gyanúsítottat a katonai ügyésznek nem adták át, a parancsnok intézkedik. A katonai ügyész jogosult az alakulat, illetőleg a helyőrség fogdájában bármikor ellenőrizni az ott elhelyezett személyek fogvatartásának törvényességét, a fogvatartottak jogainak biztosítását, valamint a fogvatartás körülményeit.

108. §.

A sorállományú katonát az alakulatánál a katonai ügyész és a parancsnok egyaránt szoros felügyelet alá helyezheti, ha annak előfeltételei fennforognak.

109. §.

Tiszt ellen vádat emelni, vagy őt bíróság elé állítani csak a katonai főügyész engedélye alapján lehet. Ha a tiszt szolgálati viszonya megszűnt, a vádemeléshez és a bíróság elé állításhoz engedélyt kérni nem kell.

110. §.

A nyomozás során a katonák dícséreték és fenyítések lapját, valamint jellemzését be kell szerezni.

111. §.

A katonai ügyész a nyomozás befejezésétől számított 8 napon belül köteles az érdemi befejező határozatát meghozni, a vádiratot elkészíteni. E határidőt a katonai ügyészség vezetője kivételes esetben 8 nappal meghosszabbíthatja.

112. §.

A katonai büntető eljárásban olyan bűncselekmény miatt is indokolt a bíróság elé állítás, amely sérti a katonai fegyelmet és rendet.

113. §.

A katonai ügyész a Be. 19. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglaltakon túlmenően a helyszíni nyilvános tárgyaláson is köteles részt venni.

114. §.

(1) Ha a katonai ügyész nem katonai büntető eljárásra tartozó bűncselekmény alapos gyanúját észleli, erről az illetékes megyei főügyészt, illetőleg járási ügyészt köteles értesíteni.

(2) Ha a megyei főügyész a rendőrség eljáró tagja által elkövetett és egy évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetni rendelt bűncselekmény alapos gyanújáról a katonai ügyészt értesítette, a katonai ügyész az ügyben hozott határozatát az őt értesítő megyei főügyésznek tájékoztatásul köteles megküldeni.

115. §.

A megyei főügyészen és a járási vezető ügyészen a katonai ügyészség vezetőjét, a megyei és a járási ügyészségen pedig a katonai ügyészséget is érteni kell. A parancsnokon az illetékes parancsnokot — a külön kiadásra kerülő nyomozati utasítás rendelkezéseinek figyelembe vétele mellett — kell érteni.

NEGYPEDIK RÉSZ

Vegyes rendelkezések

116. §.

Ahol az utasítás

- megyei főügyésről, megyei főügyészségről, járási vezető ügyésről, illetve járási ügyészségről tesz említést, a fővárosi főügyészt, a fővárosi főügyészséget, a városi-járási, a városi, a fővárosi kerületi vezető ügyészt és az említett ügyészségeket,
- ahol pedig a rendőrséget említi — a vám- és pénzügyőrség nyomozását szabályozó külön jogszabály rendelkezéseinek a figyelembe vétele mellett —
- az említett hatóságot is érteni kell.

117. §.

(1) A jelen utasítás 1974. január hó 1. napján lép hatályba. Rendelkezései a folyamatban lévő büntető ügyekben is alkalmazandók.

(2) Az utasítás hatályba lépésével egyidejűleg a nyomozás törvényességének ügyészi felügyeletéről és a büntető ügyek ügyészi nyomozásáról szóló 7/1966., az előzetes letartóztatásnak hivatalos időn túli és munkaszüneti napokon történő jóváhagyása tárgyában kiadott 4/1967. (ÜK 7.), a vádirat és tárgyalás kitűzése nélkül bíróság elé állítási eljárásnak az egész ország területén való bevezetését elrendelő, s az ezzel kapcsolatos feladatokat meghatározó 4/1968. (ÜK 2.) Legf. Ü. számú utasítások, továbbá a nyomozás felügyeleti tevékenység fokozása és hatékonyabbá tétele érdekében hozott TT 1/1971. számú határozat hatályukat veszítik.

Budapest, 1973. szeptember 20.

Dr. SZÉNÁSI GÉZA s. k.,
legfőbb ügyész

II. Fejezet

A büntető eljárás lefolytatása	60
A nyomozás határidejének meghosszabbítása	61
A személyes szabadságot korlátozó intézkedések	62
A vádlottak jogainak biztosítása	67
A nyomozás során bejelentett jogorvoslatok elbírálása	69
Eljárás a büntetés megelőzésére	69
Eljárás az elszállításra	69

III. Fejezet

A büntető nyomozás iratainak felülvizsgálata	71
Eljárás az elbírálással	71
A nyomozás felügyeletének megszervezése	72

TARTALOMJEGYZÉK

ELSŐ RÉSZ

I. Fejezet

Az ügyész feladata a nyomozás törvényessége feletti felügyelet kö- rében	73
A nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyelet szervezete és gyakorlása	74
Bűnüldözési operatív értekezlet	78
Eljárás a felügyeleti tevékenység során észlelt törvénysértés esetén	79
Eljárás a rendőrség által az ügyész utasítása ellen bejelentett előter- jesztés esetén	80

II. Fejezet

A büntető eljárás lefolytatása	80
A nyomozás határidejének meghosszabbítása	81
A személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedések	82
A védelem jogainak biztosítása	87
A nyomozás során bejelentett jogorvoslatok elbírálása	88
Intézkedés a bűnözés megelőzésére	89
Illetékességi összeütközés	90

III. Fejezet

A befejezett nyomozás iratainak felülvizsgálása	90
Pótnyomozás elrendelése	91
A nyomozás felfüggesztése és megszüntetése	93

A vádemelés	94
A bíróság elé állítás	96
Megyei bíróság előtti vádemelés	97
Eljárás magánvádas ügyekben	98
A kegyelmi eljárás	99
A nem magyar állampolgárral szembeni eljárás	100
A büntető eljárás felajánlása	101
A diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet, illetőleg mentelmi jogot élvező személyekkel szembeni eljárás	103
Kiadatási eljárás	105
Bűnügyi jogsegély	105

MÁSODIK RÉSZ

I. Fejezet

Az ügyészségi nyomozás	106
------------------------------	-----

II. Fejezet

Az ügyészségi nyomozás szervezete	107
Az ügyészségi nyomozás törvényessége feletti felügyelet	108

III. Fejezet

Az ügyészségi nyomozás teljesítésének szabályai	109
---	-----

HARMADIK RÉSZ

A katonai ügyészségek eljárása	112
--------------------------------------	-----

NEGYEDIK RÉSZ

Vegyes rendelkezések	116
Tartalomjegyzék	119
Jegyzet	121

J e g y z e t :

A vádemelés	J e g y z e t:	94
A bíróság elő állítás		96
Kezdeti bíróság előtti vádemelés		97
Eljárás megkezdés napján		98
A helyelmi eljárás		99
A nem magyar állampolgárral szembeni eljárás		100
A büntető eljárás felajánlása		101
A diplomáciai vagy a konzuli jogon alapuló egyéb mentesség		102
Illetékes mentelmi jogot élvező személyekkel szembeni eljárás		103
Kiadási eljárás		104
Bűnügyi jogszegély		105

MÁSODIK RÉSZ

I. Fejezet

Az ügyészégi nyomozás	106
-----------------------	-----

II. Fejezet

Az ügyészégi nyomozás szervezete	107
Az ügyészégi nyomozás törvényessége feletti felügyelet	108

III. Fejezet

Az ügyészégi nyomozás teljesítésének szabályai	109
--	-----

HARMADIK RÉSZ

A katonai ügyészségek eljárása	112
--------------------------------	-----

NEGYEDIK RÉSZ

Vegyes rendelkezések	116
Tartalomjegyzék	119
Jegyzet	121

J e g y z e t:

J e g y z e t :

J e g y z e t :

J e g y z e t:

J e g y z e t:

J e g y z e t :